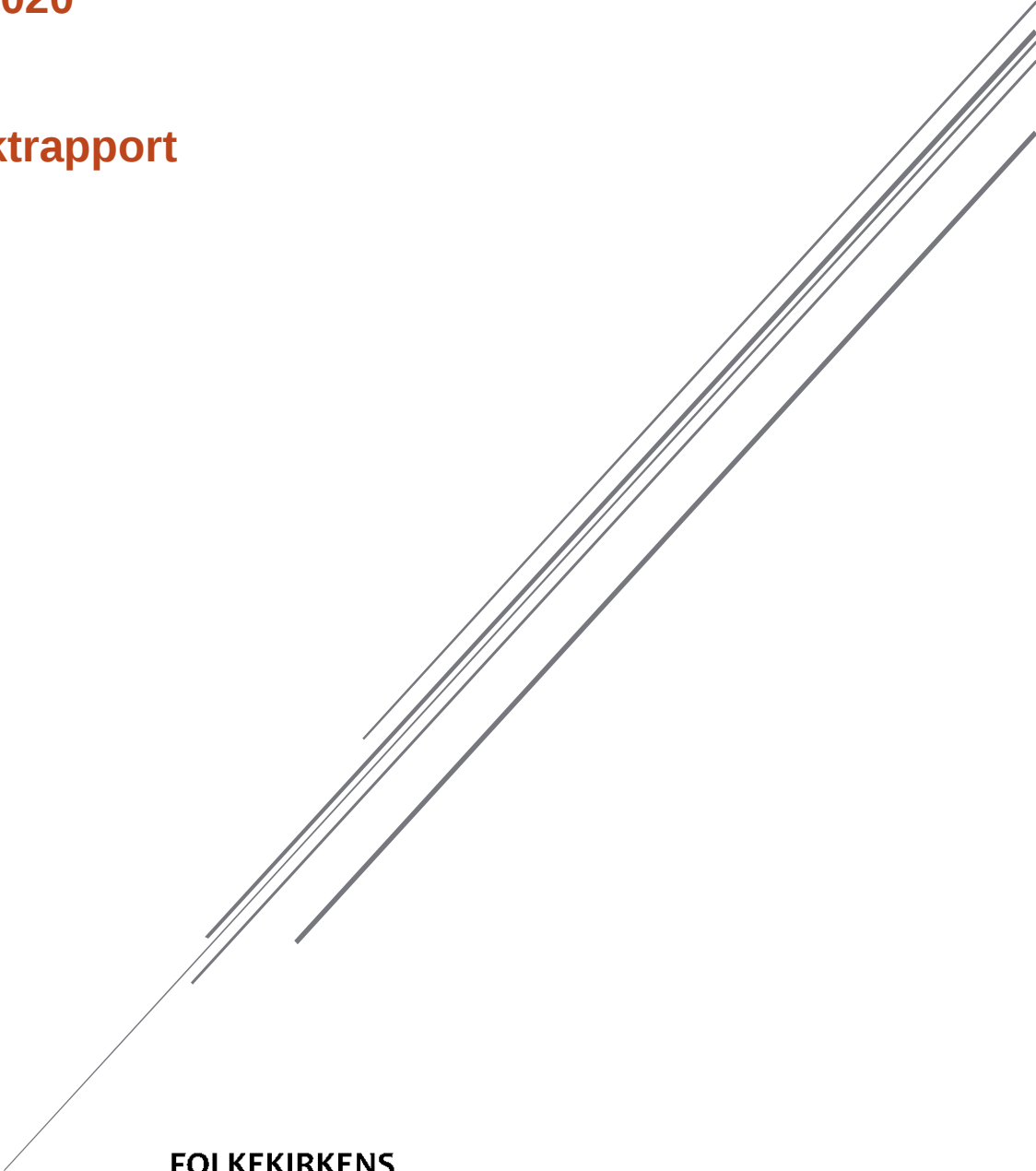

KIRKEMUSIKALSKE FAGPAKKER

Praksisrettet kirkemusikalsk
kompetenceudvikling i Folkekirken

Juni 2020

Projektrapport

FOLKEKIRKENS

efteruddannelse for kirkemusikere

Indhold

Forord	4
Projektets resultater og perspektiver	5
DEL 1 - FAGPAKKERNE	8
Indledning	8
Fagpakke 1: Sang, spil og bevægelse i kirken for 0-5 årige	13
MODUL 1: Sang, spil og bevægelse (SSB)	15
MODUL 2: Gudstjeneste for og med børn	17
MODUL 3: Afslutningsprojekt	19
Vejledende læseplan (FP1)	21
Fagpakke 2: Samarbejde, ledelse og PR med fokus på kirkemusikalske aktiviteter	31
MODUL 1: Samarbejde og netværk	33
MODUL 2: Ledelse / Projektledelse / Ledelse af frivillige	36
MODUL 3: Sådan spreder du nyheder - kommunikation med presse og publikum	38
MODUL 4: Afslutningsprojekt	40
Vejledende læseplan (FP2)	41
Fagpakke 3: Tilrettelæggelse og udførelse af sang- og salmearrangementer i Folkekirken	49
MODUL 1: Sang som fænomen og kulturfænomen	51
MODUL 2: Formidling af fællessang	53
MODUL 3: Afslutningsprojekt	56
Vejledende læseplan (FP3)	58
Fagpakke 4: Nyere rytmiske stilarter i kirkens kor-, koncert- og gudstjenestearbejde	67
MODUL 1: Arrangement, sammenspil og ledelse af band	69
MODUL 2: Arrangement for orgel og salmespil i rytmiske stilarter	70
MODUL 3: Udførelse og ledelse af rytmiske korsatser	72
MODUL 4: Afslutningsprojekt/Prøve	74
Vejledende læseplan (FP4)	75
Fagpakke 5: Udvikling af særlige gudstjenester - Tilrettelæggelse og udførelse	84
MODUL 1: Gudstjenesten og dens musik - teologi, fænomenologi og æstetik	86
MODUL 2: De særlige gudstjenester – udvikling, tilrettelæggelse og udførelse	88
MODUL 3: Afslutningsprojekt/Prøve	90
Vejledende læseplan (FP5)	92
Fagpakke 6: Korledelse i bred stilvifte	100
MODUL 1: Sats og stil – om satstekniske kendetegn	102
MODUL 2: Udtryk og klang – om stiltypiske vokale/klanglige udtryk	103
MODUL 3: Metodik og korledelse – om indstudering og korledelsesværktøj	105
MODUL 4: Afslutningsprojekt / prøve	106
Vejledende læseplan (FP6)	107

DEL 2 - EVALUERING	112
Forord	112
Indledning	113
1. Udvikling	114
Behov for efteruddannelse	114
Projektudvikling	114
Gennemførelse.....	115
2. Evaluering.....	116
Evaluering af fagpakkerne	116
Interviews med deltagere fra 4 fagpakker	119
Medlemsundersøgelser	120
3. Projektets resultater	125
4. Projektets perspektiver.....	127
Fire cases – interviews med deltagere i fagpakkeforløb	129
Resumé af de fire cases.....	129
1 Mesterlære i ordets bedste betydning.....	131
2 Nye vinkler på samarbejde og ledelse	133
3 Nu virker de rytmiske stilarter også på orglet.....	135
4 Et fælles rum til refleksion over gudstjenestepraksis.....	137

Forord

Projektet "Praksisrettet kirkemusikalsk kompetenceudvikling i Folkekirken" har til formål at udvikle praksisrelevant efteruddannelse for kirkemusikere i Folkekirken. Fra 2015 og frem til 1. april 2020 har projektet resulteret i udvikling af 6 længerevarende uddannelsesforløb (fagpakker), som er afprøvet og gennemført af i alt 63 deltagere.

Ved projektets afslutning afrapporteres projektets resultater og evaluering. Rapporten udformes i to dele:

- 1) Beskrivelse og vejledende læseplaner for de 6 fagpakker og
- 2) Evaluering og forslag til perspektivering af projektet.

Rapportens første del indeholder det produkt, som er resultatet af udviklingsarbejdet. Beskrivelserne af de enkelte fagpakker svarer til en studieordning med uddannelsesforløbets formål, delmål og kompetencemål. Læseplanerne tjener som vejledning for uddannelsesudbydere og undervisere i forbindelse med implementering af fagpakkerne som permanente uddannelsesstilbud.

I anden del af rapporten evalueres projektet og de enkelte fagpakker i forhold til målsætningen. Evalueringsdelen afsluttes med styregruppens forslag og anvisninger af muligheder for videreførelse af den kirkemusikalske kompetenceudvikling ud fra projektets intentioner og resultater. Denne del adresseres til interessenter blandt menighedsråd, kirkemusikere og kirkemusikskoler samt Kirkeministeriet som et oplæg til det uddannelsespolitiske grundlag for fortsat kirkemusikalsk kompetenceudvikling.

Projektets styregruppe er med sin godkendelse af projektlederens oplæg ansvarlig for projektets afrapportering og er dermed afsender af nærværende projektrapport.

Ved projektets afslutning bestod styregruppen af følgende repræsentanter:

Kirkeministeriet	AC medarbejder Anne Vad
Organistforeningen	Fmd. Ingrid Bartholin Gramstrup Sekretariatsmedarbejder John Poulsen
Dansk Kirkemusikerforening	Fmd. Merete Brautsch Sand Bestyrelsesmedlem Eric Holm
Landsforeningen af Menighedsråd	Bestyrelsesmedlem Karen Marie la Cour
Folkekirkens Kirkemusikskoler	Rektor Ole Brinth, Sjælland
	Kirkemusikskolelærer Eva Bruun Hansen, Sjælland
	Rektor Hans Christian Hein, Løgumkloster
	Rektor Tine Fenger Thomsen, Vestervig
	Projektleder Knud Damgaard Andersen, Vestervig
Kompetencesekretariatet	Chefkonsulent Bent Fløyet

Projektets resultater og perspektiver

Af hensyn til rapportens læsevenlighed bringes evalueringsdelens kapitler om projektets resultater og perspektiver herunder i et sammendrag. For nærmere uddybning anbefales det at læse evalueringsdelens kapitel 2, 3 og 4 fra side 116 sammen de 4 cases med interview med deltagere (side 129 - 139).

Projektets resultater

Det samlede resultat af projektet "Praksisrettet kirkemusikalsk kompetenceudvikling i Folkekirken" er, at der er udviklet 6 fagpakker, som er gennemført helt eller delvist med i alt 63 deltagere, hvoraf 29 har afsluttet et forløb med et selvstændigt udarbejdet projekt og afsluttende prøve med ekstern bedømmelse. Dermed er projektets overordnede mål nået.

Afprøvning og evaluering af de enkelte fagpakker har ført til viden om og indsigt i uddannelsesforløbenes faglige relevans og kvalitet.

Konklusion

Projektet har vist, at der er brug for og behov for efter- og videreuddannelse i forhold til de krav, der i dag ligger i kirkemusikernes arbejdsopgaver og udviklingen af det kirkemusikalske fagområde.

Fagpakkerne er et relevant efteruddannelsesstilbud på et indholdsmæssigt og kvalitativt højt niveau og bør i en eller anden form overvejes implementeret som videreuddannelse i forhold til kirkemusikskolernes grunduddannelser for organister, kirkesanger og korledere.

Fagpakkerne giver brede kompetencer på specifikke områder gennem en vekselvirkning mellem teoretisk viden og praktiskmusikalske færdigheder.

Med uddannelse i fagpakkerne emner bliver deltagerne i stand til - med faglig indsigt - at løse kirkemusikalske opgaver samt at igangsætte nye aktiviteter på nye arbejdsområder.

I det videre arbejde med fagpakkerne bør der være opmærksomhed på følgende:

- at fagpakkerne faglige indhold skriver sig klart ind i en kirkemusikalsk kontekst
- at interesser, ønsker og præferencer med hensyn til efteruddannelsens indhold og struktur er mangespektret i forhold til alder, anciennitet og ansættelse.
- at der er behov for at tilrettelægge efteruddannelser som tager hensyn til deltagernes interesser og forudsætninger samtidigt med, at der udfordres på nye områder.
- at deltagernes tidsmæssige forudsætninger bør medtænkes i tilrettelæggelsen af efteruddannelse – fx kan fagpakkerne udbydes i enkeltmoduler.
- at det geografiske aspekt medtænkes ved placeringen af undervisningen.

Fagpakkerne har fagligt og niveaumæssigt potentiale til at indgå som en del af uddannelser på diplomniveau.

Projektets perspektiver

Projektets parter er enige om, at der fortsat er behov for at tilbyde efteruddannelse for kirkemusikere. Der er også enighed om, at fagpakkerne i en eller anden form skal videreføres.

Det videre arbejde med den praksisrettede kirkemusikalske kompetenceudvikling fordrer afklaring på en række områder:

- Hvordan opfyldes behovet for kompetenceudvikling?
- Hvor stort er potentialet/"markedet" for en kirkemusikalsk uddannelse på diplomniveau?
- Hvordan skal uddannelsens faglige indhold vægtes i forholdet mellem teori og praksis og hvilke praktiskmusikalske elementer skal uddannelsen bestå af?
- Hvori består det praksisrettede? Hvilke specialer/funktioner, som ikke er med i grunduddannelserne, skal være med?
- Niveauet på de praktiskmusikalske forudsætninger må afklares ift. diplomniveauet.
- Akkreditering af grunduddannelserne som akademiuddannelse kan være et afsæt til at komme videre med godkendelse af en kirkemusikalsk professionsbachelor/diplomuddannelse.

Som et grundlag for afklaring af disse spørgsmål, opstilles fire scenarier for videreførelse af fagpakkerne. Scenarierne er resultatet af en undersøgelse af muligheder for videreførelse af fagpakkerne fx i en diplomuddannelse. (Bilag 9)

Fire scenarier:

1. Kirkeministeriet skaber grundlag for at kirkemusikskolerne (KMS) kan oprette akkrediterede diplomuddannelser på baggrund af at de eksisterende grunduddannelserne bliver akkrediterede på akademniveau.
2. Kirkeministeriet indgår aftale med Kulturministeriet om at KMS kan levere moduler til en nyorganisering af eksisterende diplomuddannelser ved musikkonservatorierne, herunder også Det Rytmske Musikkonservatorium.
3. KMS anmoder en eksisterende professionshøjskole (efter aftale med Kirkeministeriet) om at oprette specifikke kirkemusikalske fagmoduler som godkendes til at indgå i en eksisterende diplomuddannelse (PD i musik eller evt. i ledelse). De kirkemusikalske dele af undervisningen foregår på KMS efter aftale med professionshøjskolen.
4. KMS fortsætter med fagpakkerne som efteruddannelseskurser.

Hvilke scenarier peger projektets resultater på?

Der kan ikke udledes et entydigt svar ud fra afprøvning og evaluering af fagpakkerne eller af medlemsundersøgelserne, dertil er grundlaget for spinkelt. Disse dele kan alene give et fingerpeg om nogle tendenser, som kan danne grundlag for et videre arbejde og dermed grundigere fundering.

Det kan i et videre perspektiv overvejes at tage udgangspunkt i grunduddannelserne og arbejde hen imod at få disse akkrediteret og indplaceret i den nationale kvalifikationsramme. Derved er der

et grundlag at bygge videreuddannelsen på. Sideløbende med denne proces kan der fortsat arbejdes med fagpakkerne som kirkemusikskolernes egen (bekendtgørelsesfastsatte) praksisrettede kompetenceudvikling op til og med diplomniveau.

Dette kan fx føre til et femte scenarie:

5. Kirkemusikskolerne kan oprette en praksisrettet kirkemusikalsk videreuddannelse. En sådan overbygningsuddannelse bør være modulopbygget evt. med flere kompetencegivende afgangstrin. Indhold og niveau bør følge de traditionelle videregående uddannelsers struktur og beskrivelsesmåde – men ikke nødvendigvis med akkreditering.

Det videre perspektiv drøftes efterfølgende på baggrund af projektets resultater blandt interessenterne (Kirkeministeriet, Landsforeningen af Menighedsråd, Organistforeningen, Dansk Kirkemusiker Forening samt Folkekirkens Kirkemusikskoler).

DEL 1 - FAGPAKKERNE

Indledning

Baggrund for projektet

Projektet "Praksisrettet kirkemusikalsk kompetenceudvikling i Folkekirken" er funderet i en styregruppe under Folkekirkens Brancheudvalg. Gruppen består af repræsentanter fra organisationerne Organistforeningen, Dansk Kirkemusikerforening, Landsforeningen af Menighedsråd, samt repræsentanter fra Kirkeministeriet og fra kirkemusikskolerne i Løgumkloster, Roskilde og Vestervig. Chefkonsulent Bent Fløyel fra Kompetencesekretariatet deltager som rådgiver.

Projektet drives for midler til kompetenceudvikling afsat i overenskomsten på det statslige område i henhold til en bevilling på kr. 635.000 af 12. juni 2014 samt tillægsbevilling på kr. 87.000 vedr. udarbejdelse af vejledende læseplaner til de 6 fagpakker af 20. marts 2018. Projektet afsluttes pr. 1. april 2020 efter ansøgning om forlængelse af 11. oktober 2018. (Bilag 1)

Kirkeministeriet er øverste projektansvarlig og tilskudsmodtager. Ledelsen af projektet varetages af Vestervig Kirkemusikskole iht. kontrakt med Kirkeministeriet.

Projektets formål er *"Udvikling, markedsføring og afprøvning af en række praksisrettede og strategisk relevante fagpakker med hver sin kompetenceprofil for kirkesangere og organister (til og med KVVU-niveau)"*.

Med tillægsbevillingen er projektet udvidet til også at sikre *"at resultaterne fra projektet bliver implementeret som et permanent uddannelsesstilbud til organister, kirkesangere og kirke- og kulturmedarbejdere og med den fornødne kvalitet via udarbejdelse af vejledende læseplaner til de 6 udviklede og gennemførte fagpakker"*. (Bilag 2)

Historikken

Fagpakkeprojektet tager afsæt i dels en empirisk undersøgelse af menighedsrådenes stillingsannoncer og dels et tidligere projekt "Kirkemusikalsk kompetenceudvikling i Folkekirken" (gennemført i perioden 2009 til 2014).

Empirisk undersøgelse

I Organistforeningen (tidligere FPO) gennemførte man i 2008 en empirisk undersøgelse af stillingsannoncer fra forskellige årgange af foreningens medlemsblad (1989 og 2006). På den baggrund kunne der påvises nogle klare tendenser i forhold til stillingsstørrelse og indhold. På indholdssiden afdækkede undersøgelsen en stigende mangfoldighed i de kompetencer, som menighedsrådene efterspørger. (Bilag 3)

Følgende punktopstilling er en opsummering af de efterspurgte kompetencer:

- Korarbejdet differentieres med korskole, børnekor, ungdomskor og voksenkor
- Koncertbegrebet omfatter tillige musikgudstjenester og salmesangsafstener
- Nye gudstjenesteformer som temagudstjenester, fyraftensgudstjenester, spaghettigudstjenester, gospel- og meditationsgudstjenester udvider gudstjenestebegrebet

- På det pædagogiske og formidlingsmæssige område ønskes organistens medvirken i konfirmand- og minikonfirmandundervisning, på konfirmandlejr, i forbindelse med babysalmesang, til opsætning af konfirmand-musicals samt til formidling af kultur og folkelig fællessang ved arrangementer i kirkecentre og konfirmandstuer
- Nye stilarter har udfordret den klassiske kirkemusik med deraf følgende ønske om, at organisten er i stand til at mestre andre instrumenter end orglet og at organisten kan begå sig i de rytmiske musikformer og gospel
- Der efterspørges i mange tilfælde specialkompetencer som bevirker en lokal profilering af organisthvervet og det kirkemusikalske miljø

Den empiriske undersøgelse af stillingsannoncer bekræfter, at der de seneste 20 år er sket en udvikling på det kirkemusikalske arbejdsområde, som bevirker, at der i højere grad efterspørges en mangfoldighed af kompetencer hos kommende kirkesangere og organister.

Sammenfattende kan det af undersøgelsen uddrages, at kirkemusikernes arbejdsgivere i stigende omfang efterspørger kirkemusikere, der besidder såvel brede musikalske kompetencer som mere vidtgående kompetencer inden for pædagogisk formidling end de, der kan rummes i de eksisterende kirkemusikalske grunduddannelser.

"Kirkemusikalsk kompetenceudvikling i Folkekirken"

Med udgangspunkt i resultaterne fra ovennævnte undersøgelse etableredes i 2009 projektet "Kirkemusikalsk kompetenceudvikling i Folkekirken". Projektet var todelt, idet den ene del omhandlede de kirkemusikalske kompetencer og den anden del omhandlede færdigheder og kompetencer på IT-området som redskaber for det kirkemusikalske arbejde.

Som et resultat af projektet er der udarbejdet en systematisk uddannelsesmodel med 6 kompetenceområder, som bygger på kirkemusikernes grundkompetencer. (Bilag 4)

1. Musik og liturgi
2. Det musikalske håndværk
3. Ledelse af kor og musikaktivitet
4. Kirkens musik og kulturarbejde
5. Folkekirken som arbejdsplads
6. Administration, formidling og kommunikation

For hvert af kompetenceområderne er der udviklet og afprøvet en række kortere og afgrænsede efteruddannelsesforløb.

Mere end 200 deltagere har afprøvet efteruddannelser indenfor kirkemusikalske og IT-fagområder. Deltagerne har overvejende vurderet det faglige indhold som relevant og svarende til behovet, men mange deltagere har også udtrykt ønske om videreførelse af kurset på et videregående trin 2.

Annonceundersøgelsen pegede på at menighedsrådene ofte ønsker kirkemusikere med særlige kompetenceprofiler.

I den afsluttende rapport for det tidligere projekt udtrykkes det, at fagpakkerne vil kunne imødekomme såvel kirkemusikernes ønsker om efteruddannelse på et højere niveau som menighedsrådenes behov for medarbejdere med særlige kompetencer.

Det vil kunne imødekommes i en videreudvikling af dette projekts uddannelsesstruktur. Og det vil kunne ske ved at samle allerede udviklede fag - suppleret med nye - i nogle praksisrettede fagpakker, som vil udgøre en samlet kompetenceprofil på områder som fx minikonfirmandundervisning, ledelse af folkelig fællessang, korarbejdet i provstiet og skole-/kirkesamarbejdet.

I rapporten lægges der endvidere op til, at der i det fremtidige arbejde med efteruddannelse skal være fokus på behovet for efteruddannelse, og at dette fx kan ske ved at inddrage relevante parter i et aftagerpanel.

Det nye fagpakkeprojekt tager afsæt i erfaringerne fra det tidligere projekt og er således en videreførelse i retning af en kompetencegivende videreuddannelse på et højere niveau.

Praksisrettet kirkemusikalsk kompetenceudvikling

Med projektet Praksisrettet Kirkemusikalsk Kompetenceudvikling er det sigtet at udvikle efteruddannelser, som modsvarer udviklingen og behovene på det kirkemusikalske område.

Som et resultat af dette projekt er der udviklet seks uddannelsesforløb (fagpakker), som hver giver en klar og afgrænset kompetenceprofil, svarende til nye kirkemusikalske arbejdsopgaver.

Fagpakkerne er målrettede organister, kirkesangere og kirke- og kulturmedarbejdere i Folkekirken og er udviklet af Folkekirkens Kirkemusikskoler.

Seks uddannelsesforløb (fagpakker):

1. Sang, spil og bevægelse i kirken for 0-5 årige
2. Samarbejde, ledelse og PR med fokus på kirkemusikalske aktiviteter
3. Tilrettelæggelse og udførelse af sang- og salmearrangementer i Folkekirken
4. Nyere rytmiske stilarter i kirkens kor-, koncert- og gudstjenestearbejde
5. Udvikling af særlige gudstjenester - tilrettelæggelse og udførelse
6. De vokale udtryk - Korledelse i bred stilvifte

Fagpakkerne beskrives i termerne viden, færdigheder og kompetencer på niveau 6 i henhold til Den nationale kvalifikationsramme for livslang læring (svarende til niveauet for diplomuddannelser).

Kirkemusikskolerne har selv stået for beskrivelserne og har anvendt den nævnte beskrivelsesmetode. Der er ikke sket niveaumæssig vurdering eller akkreditering hos Akkrediteringsinstitutionen.

De seks fagpakker beskrives enkeltvis i det følgende. Hver beskrivelse består af to dele – en studieordning og en vejledende læseplan.

Generelt om fagpakkerne:

Deltagerne får med fagpakkerne en praksisrettet kompetenceudvikling, hvor praksiserfaring kobles med teoretisk refleksion på et akademisk niveau.

I fagpakkerne samles enkeltstående fagmoduler, som retter sig mod konkrete arbejdsfunktioner som f.eks. arbejdet med gudstjenestens musik og liturgi, undervisning af minikonfirmander og konfirmander, ledelse af folkelig fællessang, ledelse af kor- og musikarbejde, medvirken i skole-/kirkesamarbejdet.

Fagpakkerne er opbygget af teoretiske og praktiske moduler som et system af byggeklodser. Modulerne giver hver især en selvstændig kompetence og kan tages enkeltvis. Fagpakkens moduler giver tilsammen en samlet kompetence rettet mod konkrete jobfunktioner.

Fagpakkens mål

Målet er, at den uddannede bliver i stand til

- at arbejde selvstændigt og deltage i teamsamarbejde

- at gå foran og ny-udvikle
- at kvalificere opgaveløsningen ud fra teoretisk og metodisk indsigt

Struktur

Uddannelserne består af 3 - 4 moduler, hvor det sidste modul afslutter og evaluerer uddannelsen ved en prøve/eksamen på baggrund af et selvvalgt projekt. Ved prøven medvirker ekstern censur, og bedømmelsen sker i henhold til gældende karakterskala.

Niveau

Uddannelserne beskrives på samme niveau som diplomuddannelserne - svarende til niveau 6 i Kvalifikationsrammen for livslang læring. (<https://ufm.dk/uddannelse/anerkendelse-og-dokumentation/dokumentation/kvalifikationsrammer>)

Kvalifikationsrammen for Livslang Læring er et redskab, der giver et overblik over uddannelsesniveauerne i Danmark.

Kvalifikationsrammen er også et redskab, der gør det lettere at sammenligne uddannelser.

På niveau 6 i kvalifikationsrammen ligger de videregående bacheloruddannelser samt diplomuddannelserne på efteruddannelsesområdet.

Det er en forudsætning for uddannelsens placering på niveau 6, at nedenstående kompetencemål er opfyldt. Den studerende skal efter endt uddannelse kunne:

- håndtere komplekse og udviklingsorienterede situationer i studie- eller arbejdsammenhænge.
- indgå selvstændigt i fagligt og tværfagligt samarbejde med en professionel tilgang.
- identificere egne læringsbehov og strukturere egen læring i forskellige læringsmiljøer.

Som følge af målsætningen om fagpakkerne placering i kvalifikationsrammen er det en forudsætning, at undervisere på fagpakkerne som minimum har uddannelse på kandidatniveau indenfor deres respektive fagområder.

Omfang

For at beskrive omfanget og arbejdsmængden i et fagpakkeforløb anvendes ECTS-systemet (European Credit Transfer System) - det internationale redskab til beskrivelse af et studiums arbejdsbelastning. I ECTS-systemet udgør et års fuldtidsstudium 60 ECTS-point. Det svarer til en arbejdsbyrde på 1500 – 1800 arbejdstimer på et studieår. 1 ECTS point svarer således til ca. 28 timer i gennemsnit. (<https://ufm.dk/uddannelse/anerkendelse-og-dokumentation/dokumentation/ects>)

Fagpakkerne har et omfang, som svarer til 10 - 15 ECTS point. Det er den samlede arbejdsmængde bestående af tilstedeværelse ved undervisning samt egen forberedelse, opgaveløsning, læsning og øvning samt den afsluttende prøve/eksamen.

For at synliggøre den samlede arbejdsbelastning for deltagere i uddannelsesforløbene og deres arbejdsgivere (menighedsrådene) kan den grafiske model – *studieaktivitetsmodellen* - anvendes. Modellen giver et visuelt billede af alle faser og dele af aktiviteterne som er forbundet med uddannelsen. (Bilag 5)

Målgruppe

Fagpakkerne retter sig primært mod kirkemusikere i Folkekirken. Hvor det er relevant indenfor tværfaglige områder som fx arbejdet med de særlige gudstjenester kan andre medarbejdergrupper indenfor Folkekirken også deltage.

Adgangskrav

Adgang til fagpakkerne og de enkelte moduler er normalt betinget af uddannelse svarende til Kirkemusikskolernes uddannelse i sang, orgel/korledelse eller sang/korledelse samt 2 års relevant praksiserfaring efter den adgangsgivende uddannelse.

I enkelte moduler indenfor emner som fx pædagogik/formidling, liturgi og teologi, hvor en musikfaglig uddannelse ikke er en betingelse, kan andre kirkeligt ansatte med anden relevant uddannelse deltage.

Der kan søges om merit på grundlag af gennemførte uddannelseselementer fra anden relevant uddannelse under forudsætning af, at det eller de gennemførte uddannelseselement(er) fra tidligere forløb svarer til målet for fagpakken.

Uddannelsesinstitutionen træffer afgørelse om merit ud fra en konkret vurdering.

Udbud

Fagpakkerne udbydes af Folkekirkens Kirkemusikskoler.

På fagområder, hvor kirkemusikskolerne ikke har undervisningskompetence samarbejdes med eksterne undervisere og evt. uddannelsesinstitutioner.

Efter denne generelle indledning om fagpakkerne følger uddannelsesbeskrivelser og den vejledende læseplan for hver af de seks fagpakker.

Læsere, som er mest interesseret i projektets resultater, henvises til rapportens 2. del (s. 116 -)

Fagpakke 1: Sang, spil og bevægelse i kirken for 0-5 årige

1 Uddannelsens formål

Formålet med uddannelsen "Sang, spil og bevægelse i kirken for 0-5 årige" er at give deltageren kompetence til at tilrettelægge og udføre musikaktiviteter i kirken for børn i førskolealderen samt at inddrage disse aktiviteter i en gudstjenestelig sammenhæng.

2 Mål for læringsudbytte

Deltageren skal opnå personlige og faglige kompetencer i at tilrettelægge og udføre musikaktiviteter for børn i alderen 0-5 år og i samarbejde med præsten og andre kirkelige medarbejdere tilrettelægge og udføre gudstjenester for børn med inddragelse af musikaktiviteter.

Dette opnås ved, at deltageren får viden, færdigheder og kompetencer i formidling af musik og gennemførelse af gudstjenester for børn gennem indsigt i teorier, repertoire og praksiserfaringer.

Viden

Det er målet, at den uddannede

- har generel viden om barnets udvikling
- har viden om barnets musikalske udvikling
- har viden om barnets kognitive, motoriske, emotionelle og sociale udvikling
- har kendskab til mange forskellige musikalske aktivitetsformer
- har indsigt i Folkekirkens brug af sang og musik i gudstjenestelig sammenhæng
- har indsigt i teamsamarbejde
- har viden om metoder og teorier om musikundervisning af børn i førskolealderen
- har et bredt kendskab til repertoire af sange, musik og bevægelsesaktiviteter for børn i førskolealderen
- kan reflektere kvalificeret over forholdet mellem praksis og teori om musikformidling samt liturgisk teori

Færdigheder

Det er målet, at den uddannede

- kan planlægge, udvikle og evaluere musikaktiviteter i kirken for børn i alderen 0-5 år
- kan anvende teorier om barnets musikalske udvikling i tilrettelæggelse og udførelse af musikaktiviteter
- er i besiddelse af vokale og instrumentale færdigheder som udgangspunkt for undervisning i musikaktiviteter
- kvalificeret kan lede musikaktiviteter for målgruppen

Kompetencer

Det er målet, at den uddannede

- kan forestå planlægning, gennemførelse og evaluering af undervisning i sang, spil og bevægelse for 0-5 årige
- kan begrunde valg af indhold, formidlings- og aktivitetsformer ud fra viden om barnets udvikling samt viden om musik- og religionspædagogik
- kan bidrage med musikfaglig viden og færdigheder i samarbejdet med kirkeligt ansatte og andre om planlægning og afvikling af særlige gudstjenester for børn i førskolealderen og deres voksne (forældre, pædagoger fra vuggestue og børnehave)

3 Uddannelsens omfang

Uddannelsen er planlagt til 15 ECTS-point.

I beregningen indgår arbejdsbelastningen i alle former for uddannelsesaktiviteter, der knytter sig til uddannelsens moduler, herunder skemalagt undervisning, selvstudium, øvning, øvelser og cases, projektarbejde samt eksamen og andre bedømmelser.

4 Adgangskrav

Adgang til uddannelsen og dens enkelte moduler er betinget af uddannelse svarende til Kirkemusikskolernes uddannelse i sang, orgel/korledelse eller sang/korledelse samt sædvanligvis 2 års relevant praksiserfaring efter den adgangsgivende uddannelse.

5 Uddannelsens struktur

Uddannelsen består af tre obligatoriske moduler – to fagmoduler og et projektmodul. Modul 1 og 2 kan læses enkeltvis. Projektmodulet afslutter uddannelsen med prøve og det forudsætter at modul 1 og 2 er gennemført.

Modul 1: Sang, spil og bevægelse 7 ECTS
--

Modul 2: Gudstjeneste for og med børn 4 ECTS

Modul 3: Afslutningsprojekt/Prøve 4 ECTS

6 Prøve

De faglige moduler, modul 1 og 2, afsluttes med modulbevis. Tilstrækkelig deltagelse i undervisningen samt udarbejdelse af repertoirelister, øvelser og cases er en forudsætning for udstedelse af bevis.

Projektmodulet er afslutningen på uddannelsen. Der udarbejdes og gennemføres et undervisnings- og/eller gudstjenesteforløb, hvor viden og færdigheder erhvervet i de faglige moduler danner grundlag for begrundelser og valg i udarbejdelse og gennemførelse af forløbet. Forløbet beskrives og begrundes i en rapport. Rapporten skal indeholde empiri i form af videosekvenser, interviews, billeder, lydoptagelser eller andet fra den praktiske udførelse af projektet.

Prøven kan tilrettelægges med inddragelse af et praktisk forløb i prøven.

Rapporten danner grundlag for en mundtlig prøve med bedømmelse efter 7-trins-skalaen.

MODUL 1: Sang, spil og bevægelse (SSB)

Modulomfang

7 ECTS

Modulbetegnelse

Modul 1: Sang, spil og bevægelse

Kort beskrivelse af modulet

Der er fokus på at udvikle deltagernes forudsætninger for ledelse af musikalske aktiviteter for de 0-5 årige i forlængelse af kirkens Babysalmesang.

Der arbejdes med pædagogisk og psykologisk teori med særligt fokus på målgruppen.

Musikdidaktik indgår i relation til musikudøvelse.

Der lægges vægt på musikpædagogisk og -didaktisk refleksion over viden og færdigheder, der indgår i modulets indholdsområder.

Der lægges endvidere særlig vægt på udvikling af deltagerens egne musikalske færdigheder.

Modulprog

Dansk

Forudsætninger for at læse modulet

Adgang til modulet forudsætter et instrumentalt og vokalt færdighedsniveau svarende til Kirkemusikskolernes uddannelser i sang, orgel/korledelse eller sang/korledelse samt sædvanligvis 2 års relevant praksiserfaring efter den adgangsgivende uddannelse.

Modulet knytter sig til

Fagpakken "Sang, spil og bevægelse i kirken for 0-5 årige"

Modulets vidensgrundlag

Fagmodulet har sin basis fra to forskellige videns- og færdighedsdimensioner, en kunstnerisk/håndværksmæssig og en vidensbaseret.

Modulet bygger på teorier om børns kognitive og musikalske udvikling i relation til læring samt på teorier om musikkens egenskaber og mangfoldighed.

Modulets relation til praksis

Der arbejdes med emner og problemstillinger som har relation til deltagernes praksis.

Kompetencemål, som indgår i modulet

Deltageren kan ud fra begrundet valg

- lede musikalske aktiviteter for børn i førskolealderen
- planlægge, gennemføre, evaluere og udvikle musikalske aktiviteter på udfordrende og anerkendende måder, der fremmer børnenes lyst til og forudsætninger for deltagelse til kirkens tilbud om kor og andre musikalske aktiviteter
- planlægge, gennemføre, evaluere og udvikle musikaktiviteter til brug i gudstjenestelig sammenhæng for børn i førskolealderen

Færdighedsmål: Deltageren kan	Vidensmål: Deltageren har viden om
lede og akkompagnere sang og musikaktiviteter på klaver, guitar eller andet relevant ledsageinstrument i et bredt udvalg af stilarter	musikteori, spilleteknik, repertoire, instruktion og ledelse i forbindelse med instrumentalledsagelse

anvende egen stemme musikalsk og nuanceret som hjælpemiddel og arbejdsredskab i undervisningen	stemmearbejde i relation til musikalsk og sproglig udvikling og udvikling af egen stemme
lede stemmearbejde, fællessang og enkel flerstemmig sang i et bredt udvalg af stilarter	udvikling af børns stemmer, sproglige udvikling, kor/sang-metodik, indstudering, sangligt repertoire, sanglige kulturer og traditioner
lede musikaktiviteter med leg, dans, bevægelse og dramatisering med øje for børnenes potentialer og forudsætninger	kroppens, bevægelsens og legens betydning for musikalsk udvikling og læring
lede kreative musikalske processer i vokal-, bevægelses- og instrumentalaktiviteter	kreative processer og eksperimentelt arbejde, teorier om improvisation samt musikkens æstetiske potentialer
udvælge undervisningsindhold til såvel enkeltaktiviteter som længere forløb differentieret og inkluderende	musikalsk læring og progression, undervisningsdifferentiering
udvælge repertoire til gudstjenester for og med børn og andre kirkelige aktiviteter	om et bredt repertoire til kirkeligt brug

Arbejdsformer i modulet

Der arbejdes fortløbende igennem hele modulet med færdighedstræning inden for følgende færdighedsområder:

1. Sang- og instrumentalfærdigheder samt færdigheder i dans/bevægelsesaktivitet
2. Musiklederrollen, herunder instruktion af spil og sang med børn samt forberedelse, afvikling og evaluering af musikledelse i praksis.

Der arbejdes i modulet med følgende faglige temaer:

- A. Tema: Musikundervisning for børn – Pædagogisk og psykologisk teori om musikalitet samt teorier om barnets kognitive, motoriske og musikalske udvikling.
Der arbejdes med musikdidaktiske grundbegreber og musikfagets rolle som et dannelsesfag.
- B. Tema: Rytmik og bevægelse.
Der arbejdes med teorier om leg og læring samt et repertoire af danse og bevægelsesaktiviteter for børn. Der indgår praktiske øvelser og brug af enkle rytmeinstrumenter som fx tromme, claves og rytmeæg.
- C. Tema: Brugssang og stemmeteori
Der arbejdes med teorier om barnestemmens udvikling. Gennem undervisningen arbejdes med udviklingen af egen stemme og brugen af egen stemme i forhold til stemmearbejdet med børn. I tilknytning til undervisningen udarbejdes et repertoire af øvelser og sange med relevans for målgruppen.

Vejledende lektionsforbrug

Modul 1: Sang spil og bevægelse (SSB)			
	Lektioner	ECTS	
A: Pædagogik/psykologi	12	3	
B: Rytmik og bevægelse	12	2	
C: Brugssang, stemmeteori og repertoire	12	2	
SUM	36	7	

Kriterier for udstedelse af modulbevis

Deltageren evalueres på grundlag af:

1. et udarbejdet undervisningsforløb for børn i alderen 0 - 5 år med fokus på sang, spil og bevægelse. Undervisningsforløbet skal udfylde en lektion à 30 minutter. Uddrag af materialet demonstreres for og med holdet. Undervisningsmateriale og oplæg kan udarbejdes i grupper.
2. en begrundet repertoireliste med 25 indstuderede sange for målgruppen
3. det opnåede niveau inden for sang og instrumentbeherskelse.

Evalueringen foretages af underviseren ud fra ovenstående kriterier, i lyset af modulets færdigheds- og vidensmål.

MODUL 2: Gudstjeneste for og med børn

Modulomfang

4 ECTS

Modulbetegnelse

Modul 2: Gudstjeneste for og med børn

Kort beskrivelse af modulet

Der er fokus på at udvikle deltagerens forudsætninger for at tilrettelægge og udføre gudstjenester, hvori indgår sang, spil og bevægelse for og med børn.

Der arbejdes med religionspædagogisk og psykologisk teori med særligt fokus på målgruppen.

Didaktik indgår i relation til arbejdet med målgrupperelaterede gudstjenester.

Der lægges vægt på religionspædagogisk og -didaktisk refleksion over viden og færdigheder, der indgår i modulets indholdsområder.

Der lægges endvidere særlig vægt på udvikling af deltagerens egne formidlingsmæssige færdigheder.

Modulprog

Dansk

Forudsætninger for at læse modulet

Adgang til modulet forudsætter en kirkemusikalsk uddannelse fra kirkemusikskolerne svarende til Kirkemusikskolernes uddannelser i sang, orgel/korledelse eller sang/korledelse samt sædvanligvis 2 års relevant praksiserfaring efter den adgangsgivende uddannelse.

Alternativt kan der gives adgang til modulet til personer uden en kirkemusikalsk uddannelse under forudsætning af eksamen på gymnasial uddannelse samt 2 års relevant praksiserfaring.

Modulet knytter sig til

Fagpakken "Sang, spil og bevægelse i kirken for 0-5 årige"

Modulets vidensgrundlag

Faget har sin basis fra to forskellige videns- og færdighedsdimensioner, en praksisbaseret og en vidensbaseret.

Modulet bygger på teori vedrørende børns kognitive, emotionelle og sociale udvikling, liturgisk teori samt på teorier undervisning og formidling.

Modulets relation til praksis

Der arbejdes med emner og problemstillinger som har relation til deltagernes praksis.

Kompetencemål, som indgår i modulet

Deltageren kan ud fra begrundet valg

- planlægge, gennemføre og udvikle gudstjenesteformer der er inkluderende og inspirerer til fortsat deltagelse
- planlægge, gennemføre og udvikle gudstjenester for og med børn med inddragelse af musikaktiviteter
- anvende viden om børns udvikling og forudsætninger i en gudstjenestelig praksis
- identificere og diskutere religionspædagogiske udfordringer i en gudstjenestelig sammenhæng

Færdighedsmål: Deltageren kan	Vidensmål: Deltageren har grundlæggende viden om
arbejde kreativt med gudstjenestens form og indhold i relation til en given målgruppe	barnets kognitive, sproglige, fysiske, emotionelle og sociale udvikling
indgå i et samarbejde om udvikling af form og indhold i forhold til gudstjenester med børn	gudstjenestens liturgi og ritualer
indgå i et samarbejde om gennemførelse af gudstjenester med børn	de medvirkendes forskellige kompetencer og ansvarsområder
anvende viden om børns udvikling og læring i forhold formidling	religionspædagogiske og –didaktiske teorier ift. børn
udvælge repertoire og aktivitetetsformer til gudstjenester og andre kirkelige aktiviteter for og med børn	litteratur, sange, aktiviteter og materialer til brug for gudstjeneste med børn

Undervisningens indhold

Der arbejdes med følgende faglige temaer i modulet:

- A. Tema: Religionsformidling for børn – Pædagogisk og psykologisk teori om barnets kognitive -, følelsesmæssige - og sociale udvikling.
Der arbejdes med religionsdidaktiske grundbegreber og kirkens rolle som formidler og forkynder af det kristne evangelium..
- B. Tema: Liturgisk teori. – Teorier om ritualer i almindelighed og særligt med fokus på ritualbegrebet i forhold til den gudstjenestelige liturgi.
Med udgangspunkt i den liturgiske teori arbejdes med børnegudstjenestens form og indhold..
- C. Tema: Praksisøvelse/Gudstjenestetilrettelæggelse
Med udgangspunkt i pædagogisk/psykologisk og liturgisk teori udarbejdes og afprøves forskellige gudstjenesteformer med børn.

Vejledende lektionsforbrug

Modul 2: Gudstjeneste for og med børn			
	Lektioner	ECTS	
A: Pædagogik/psykologi	8	2	
B: Liturgisk teori	8	1	
C: Praksisøvelse/gudstjenestetilrettelæggelse	8	1	
SUM	24	4	

Kriterier for udstedelse af modulbevis

Deltageren evalueres på grundlag af:

1. Didaktisk opgave om indhold og aktivitetsformer i børnegudstjenesten
2. Liturgisk opgave om gudstjenesteformer
3. Tre udarbejdede gudstjenesteforløb for og med børn, hvori der indgår musikaktiviteter og/eller dramatisering. Forløb, materiale og oplæg kan udarbejdes i grupper.

Evalueringen foretages af underviseren ud fra ovenstående kriterier, i lyset af modulets færdigheds- og vidensmål.

MODUL 3: Afslutningsprojekt

Modulomfang

4 ECTS

Modulbetegnelse

Modul 3: Afslutningsprojekt

Kort beskrivelse af modulet

Som afslutning på fagpakken vælger deltageren et område indenfor sang, spil og bevægelse samt gudstjeneste for de 0-5 årige, med henblik på udarbejdelse af et projekt.

Der er fokus på deltagerens evne til selvstændigt at planlægge, tilrettelægge og udføre sang, spil og bevægelse for og med børn samt inddrage disse aktiviteter i gudstjeneste med børn.

I projektet lægges der vægt på deltagerens evne til at anvende viden og færdigheder, der indgår i fagmodulerne samt pædagogisk og -didaktisk refleksion over egen praksis.

Der lægges endvidere vægt på deltagerens formidlingsmæssige færdigheder.

Modulprog

Dansk

Forudsætninger for at læse modulet

Det er en forudsætning, at fagmodulerne, modul 1 og 2, er afsluttet

Vejledende tidsforbrug

Det vejledende tidsforbrug for deltageren til modulets studieaktiviteter fremgår af studieaktivitetsmodellen (Bilag 5)

Krav til Afslutningsprojektet

Deltageren skal udarbejde et skriftligt projekt med udgangspunkt i en konkret praksis, hvori inddrages litteratur fra modul 1 og 2. Problemstillingen skal tage afsæt i egen praksis eller praksis i forbindelse med et praktikforløb.

Projektet skal udarbejdes:

i et selvvalgt og af undervisningsinstitutionen godkendt emne

- i tilknytning til en konkret praksis med sang, spil og bevægelse til brug i gudstjeneste for og med børn i førskolealderen
- med udgangspunkt i praksis og med inddragelse af relevant teori som begrundelse for valg af indhold og metode
- og med teoretisk refleksion i diskussion og evaluering af egen praksis.

Det skriftlige produkt er en projektrapport på 8 -10 normalsider. Eventuelle bilag herudover må højst udgøre 5 normalsider. Dertil må der vedlægges lyd- og videooptagelser mv., som findes nødvendige for at belyse projektets praksis.

Projektet kan udarbejdes individuelt eller i grupper på max. 2 deltagere. Ved gruppearbejde skal projektrapporten være på 12 – 15 normalsider.

Prøven

Prøven er praktisk og mundtlig. Projektrapporten danner grundlag for en mundtlig prøve, hvor projektet – i en samtale – diskuteres og perspektiveres.

Projektet bedømmes efter 7-trinsskalaen. Der gives en samlet bedømmelse for den skriftlige opgave og den mundtlige præstation.

Vejledende læseplan (FP1)

Uddannelsens TITEL

Sang, spil og bevægelse i kirken for 0-5 årige

Uddannelsens FORMÅL

Formålet med uddannelsen "Sang, spil og bevægelse i kirken for 0-5 årige" er at give deltageren kompetence til at tilrettelægge og udføre musikaktiviteter i kirken for børn i førskolealderen samt at inddrage disse aktiviteter i en gudstjenestelig sammenhæng.

Uddannelsens NIVEAU

Uddannelsens niveau svarer til niveau 6 i den nationale kvalifikationsramme og er opgjort til 15 ECTS point.

KOMPETENCEMÅL

Det er målet, at den uddannede

- kan forestå planlægning, gennemførelse og evaluering af undervisning i sang, spil og bevægelse for 0-5 årige
- kan begrunde valg af indhold, formidlings- og aktivitetsformer ud fra viden om barnets udvikling samt viden om musik- og religionspædagogik.
- kan bidrage med musikfaglig viden og færdigheder i samarbejdet med kirkeligt ansatte og andre om planlægning og afvikling af særlige gudstjenester for børn i førskolealderen og deres voksne (forældre, pædagoger fra vuggestue og børnehave)

Uddannelsens MODULER

Uddannelsen består af følgende 3 moduler:

Modul 1: Sang, spil og bevægelse 7 ECTS
--

Modul 2: Gudstjeneste for og med børn 4 ECTS

Modul 3: Afslutningsprojekt/Prøve 4 ECTS

Plan for de enkelte moduler

Modul 1

Indhold

Der arbejdes fortløbende igennem hele modulet med færdighedstræning inden for følgende færdighedsområder:

1. Sang- og instrumentalfærdigheder samt færdigheder i dans/bevægelsesaktivitet.
Den skemalagte undervisning lægger op til daglige øveprocesser individuelt og evt. i mindre grupper.
2. Musiklederrollen, herunder instruktion af spil og sang med børn samt forberedelse, afvikling og evaluering af musikledelse i praksis.
Undervisningen gennemføres som holdundervisning suppleret med aktiviteter, hvor deltagerne arbejder videre på egen hånd eller i grupper.

Der arbejdes i modulet med følgende arbejdsformer i relation til de faglige temaer i modulet:

- A. Tema: Musikundervisning for børn – Pædagogisk og psykologisk teori om musikalitet samt teorier om barnets kognitive, motoriske og musikalske udvikling.
Der arbejdes med musikdidaktiske grundbegreber og musikfagets rolle som et dannelsesfag.
Undervisningen er skemalagt (evt. internatkursus) og består af fremlæggelse i plenum samt deltagerens egen forberedelse af læsestof.
- B. Tema: Rytmik og bevægelse.
Der arbejdes med teorier om leg og læring samt et repertoire af danse og bevægelsesaktiviteter for børn. Der indgår praktiske øvelser og brug af enkle rytmeinstrumenter som fx tromme, claves og rytmeæg.
Undervisningen i teoretiske oplæg og øvelser er initieret af underviseren.
- C. Tema: Brugssang og stemmeteori
Der arbejdes med teorier om barnestemmens udvikling. Gennem undervisningen arbejdes med udviklingen af egen stemme og brugen af egen stemme i forhold til stemmearbejdet med børn. I tilknytning til undervisningen udarbejdes et repertoire af øvelser og sange med relevans for målgruppen.
Undervisningen gennemføres som holdundervisning i sang og med teoretiske oplæg. Det forudsætter deltagerens daglige øvning og udarbejdelse af repertoire.

Litteraturliste/pensum

* angiver pensum – øvrig litteratur til inspiration

- 1) Pædagogik og psykologi (musikdidaktiske grundbegreber / barnets musikalske udvikling / musikalitetsbegrebet / musik som dannelsesfag):

Antal-Lundström, Ilona: *"Musikkens Gave"*.

Kapitler: *"Kapitel 3 – Opdragelse Med Musik"* (s. 83-117), *"Kapitel 6 – Teori og Virkelighed"* (s. 201-239).

* Dahlbæk, Annelise: *"Progression i Musikundervisningen"*.

Kapitler: "*Kapitel 4 – Musikalitätsbegrebet*" (s. 46-65)

* Fredens, Kirsten & Elsebeth Kirk: "*Musikalsk Læring*".

Kapitler: "*Kapitel 8 – Musik og Æstetik*" (s. 160-174), "*Kapitel 13 – Almen musikopdragelse og didaktik*" (s. 225-243)

* Kirk, Elsebeth (red.): "*Musik & Pædagogik*".

Kapitel: "*Kapitel 3 - Musikalitet Skal Udvikles*" (s. 45-58)

* Kirk, Elsebeth: "*Musik som Udtryksform*".

Kapitel: "*Kapitel 4 – Dannelse til musik og gennem musik*" (s. 89-109)

* Marstal, Inge: "*Dit Musikalske Barn*".

Kapitler: "*Musikalitet og musikalsk sans*" (s. 67-85), "*Kultur og Dannelse*" (s. 131-137).

Nielsen, Frede V.: "*Almen musikdidaktik*".

Kapitel: "*Kapitel 2 – Musikfaget i dannelseseoretisk belysning*" (s. 53-98), "*Kapitel 6 – Aktivitetsformer i musikfaget*" (s. 291-348).

2) Leg og læring (klappelege / rytmeinstrumenter):

* Dahlbæk, Annelise: "*Progression i Musikundervisningen*".

Kapitel: "*Kapitel 10 – Dans og Bevægelse*" (s. 167-198)

Fink-Jensen, Kirsten: "*Fascination og Lærerfaglighed*".

Kapitel: "*Kapitel 4 – Fagligt Skøn i Musikpædagogisk Praksis*" (s. 53-79)

* Kirk, Elsebeth (red.): "*Musik & Pædagogik*".

Kapitel: "*Kapitel 6 – Musikalsk Leg og Deltagelse*" (s. 85-102)

* Kirk, Elsebeth: "*Musik som Udtryksform*".

Kapitler: "*Kapitel 2 – Små Børn og Musik*" (s. 63-89), "*Kapitel 8 – Krop, Musik og Bevægelse*" (s. 163-179)

3) Stemmeteori, førskolebørn (lege / praktiske øvelser / repertoire):

* Dahlbæk, Annelise: "*Progression i Musikundervisningen*".

Kapitler: "*Kapitel 8 – Stemmen – Sang*" (s. 105-132)

Kirk, Elsebeth (red.): "*Musik & Pædagogik*".

Kapitler: "*Kapitel 5 – Sangen og Livsmusikken*" (s. 70-85)

* Kirk, Elsebeth: "*Musik som Udtryksform*".

Kapitel: "*Kapitel 9 – Stemmen og Sangen*" (s. 179-199)

* Marstal, Inge: "*Dit Musikalske Barn*"

Kapitel: "*Sang*" (s. 47-67)

Nielsen, Frede V.: "*Almen musikdidaktik*".

Kapitel: "*Kapitel 5.2 – Musik som Sangfag*" (s. 165-180)

Vejledende lektionsplan

Antal lektioner	Emne	
	Introduktion til modulet	
	Velkomst og præsentation – Orientering om fagpakken Introduktion til modulet	
	Udviklingstrin 1 (0 år)	
1	Teori: Barnets udvikling i det første år	
2	SSB: Rytmik og bevægelse - Ritualer i undervisningen Instrumentbrug	
1	Brugssang og stemmebrug i det pædagogiske arbejde	
1	Præsentation af sange og lege til aldersgruppen Oplæg til hjemmearbejde	
	Udviklingstrin 2 (1 år)	
1	Teori: Barnets udvikling i det andet år	
2	SSB: Rytmik og bevægelse – Ledelse af musikaktiviteter Instrumentbrug	
1	Brugssang og teori om barnestemmens udvikling	
1	Præsentation af sange og lege til aldersgruppen Oplæg til hjemmearbejde	
	Udviklingstrin 3 (2 år)	
1	Barnets udvikling i det tredje år	
2	SSB: Rytmik og Bevægelse – flow i undervisningen Instrumentbrug	
1	Brugssang og teori om barnestemmens udvikling	
1	Præsentation af sange og lege til aldersgruppen Oplæg til hjemmearbejde	
	Udviklingstrin 4 (3 år)	
1	Barnets udvikling i det fjerde år -	
2	SSB: Rytmik og bevægelse - Leg og læring Instrumentbrug	
1	Brugssang og teori om barnestemmens udvikling	
1	Præsentation af sange og lege til aldersgruppen Oplæg til hjemmearbejde	
	Udviklingstrin 5 (4 år)	
1	Teori: Barnets udvikling i det femte år	
2	SSB: Rytmik og bevægelse - Leg og læring Instrumentbrug	
1	Brugssang og teori om barnestemmens udvikling	
1	Præsentation af sange og lege til aldersgruppen Oplæg til hjemmearbejde	
	Udviklingstrin 6 (5 år)	
1	Teori: Barnets udvikling i det sjette år	
2	SSB: Præsentation af sange og lege til aldersgruppen Instrumentbrug	
1	Brugssang og stemmebrug	
1	Præsentation af repertoire	
	Musikpædagogik – (tilrettelægges som internat midt i forløbet)	
4	Almen musikopdragelse og musikdidaktik Musikalitet Dannelse gennem musik	

2	Oplæg til projekt	
	Modulafslutning med projektfremlæggelse	
	Fremlæggelse af projekter	
	Evaluering	
I alt 36		

Undervisningens tilrettelæggelse

Undervisning tilrettelægges af underviseren som et progressivt forløb på 7 – 8 undervisningsgange. Deltagerne inddrages, således at der knyttes an til deltagernes egen praksis.

Der veksles mellem forskellige undervisningsformer. Teoretisk gennemgang og præsentation af repertoire lægger op til lærerstyret undervisning i plenum.

I de færdighedsmæssige discipliner fokuseres på den enkelte deltagers færdighedsmæssige udvikling.

Udover undervisningslektionerne bør der afsættes tid til fremlæggelse af deltagernes projekter og evaluering. Der kan endvidere indlægges seminarer med fx foredrag i tilknytning til fagpakkens faglige indhold.

Opgaver (portefølje)

Opgaverne kan indgå som portefølje i den afsluttende projektopgave og skal understøtte den skriftlige fremstilling i forhold til projektopgaven.

Eksempler på opgaver:

1. et udarbejdet undervisningsforløb for børn i alderen 0 - 5 år med fokus på sang, spil og bevægelse. Undervisningsforløbet skal udfylde en lektion à 30 minutter. Uddrag af materialet demonstreres for og med holdet. Undervisningsmateriale og oplæg kan udarbejdes i grupper.
2. en begrundet repertoireliste med 25 indstuderede sange for målgruppen
3. det opnåede niveau inden for sang og instrumentbeherskelse.

Modul 2

Indhold og arbejdsformer

Der arbejdes med følgende arbejdsformer i relation til de faglige temaer i modulet:

- A. Tema: Religionsformidling for børn – Pædagogisk og psykologisk teori om barnets kognitive -, følelsesmæssige - og sociale udvikling.
Der arbejdes med religionsdidaktiske grundbegreber og kirkens rolle som formidler og forkynder af det kristne evangelium.
Undervisningen er initieret af underviser og består af fremlæggelse i plenum samt deltagernes egen forberedelse af læsestof.
- B. Tema: Liturgisk teori. – Teorier om ritualer i almindelighed og særligt med fokus på ritualbegrebet i forhold den gudstjenestelige liturgi.

Med udgangspunkt i den liturgiske teori arbejdes med børnegudstjenestens form og indhold.

Undervisningen består i teoretiske oplæg og øvelser og er initieret af underviseren.

C. Tema: Praksisøvelse/Gudstjenestetilrettelæggelse

Med udgangspunkt i pædagogisk/psykologisk og liturgisk teori udarbejdes og afprøves forskellige gudstjenesteformer med børn.

Undervisningen er initieret af underviseren i forhold til teoretiske oplæg og deltageren i forhold til udarbejdelse af gudstjenesteforløb.

Hvert tema er et afrundet forløb i modulet.

Litteraturliste/pensum

* angiver pensum – øvrig litteratur til inspiration

Vejledende litteratur:

A. Pædagogik/ psykologi:

Antologi: Guldbrandsen, L. (red.) (2006): *Opvækst og psykisk udvikling*. Grundbog i udviklingspsykologiske teorier og perspektiver. Akademisk Forlag

Guldbrandsen, L. (2006): Urie Bronfenbrenner: *En økologisk udviklingsmodel*. I Guldbrandsen, L. (red.): *Opvækst og psykisk udvikling*. Grundbog i udviklingspsykologiske teorier og perspektiver (50-72)

* Hansen, B. (2006): Daniel Sterns udviklingsmodel. I Guldbrandsen, L. (red.): *Opvækst og psykisk udvikling*. Grundbog i udviklingspsykologiske teorier og perspektiver (179-209)

* Skodvin, A. (2006): Liv Semenovitj Vygotskij: *Udvikling i kulturhistorisk perspektiv* (235-256)

* Nissen, J. (2008): *Medvandring - indføring i teologisk religionspædagogik*: Principielle problemstillinger (154-177). RPF 2008.

* Nissen, J. (2008): *Medvandring - indføring i teologisk religionspædagogik*: Teologi med børn (179-188). RPF 2008.

* Nissen, J. (2008): *Medvandring - indføring i teologisk religionspædagogik*: Religionspædagogik i kirkens regi (205-211). RPF 2008.

B. Liturgisk teori/gudstjenesten

* Harbsmeier & Iversen: *Praktisk teologi: Kirkens kommunikationsformer* (231-290). Anis 2015.

* Johansen & Rønklide (red.): *En gudstjeneste – mange perspektiver*: Når vi klapper, er vi (169-186). Anis 2013.

* Modeus, M.: *Gudstjenestens kerneværdier* (s. 13-40). Anis 2015.

Vejledende lektionsplan

Antal lektioner	Emne	
4	Barnets kognitive, følelsesmæssige og sociale udvikling I	
2	Barnets religiøse udvikling	
	Salmer i børnehøjde – omkring et flygel. Hver deltager medbringer en børnesalme...	Aftenarr.
2	Gudstjenestens liturgi og ritualer I	
2	Introduktion til forløbets projektarbejde, portfolio m.v.	
2	Gudstjenestens liturgi og ritualer II	
2	Gudstjenestetilrettelæggelse og praksisøvelser. Introduktion til det afsluttende projekt	
2	Religionspædagogiske og didaktiske teorier ift. børn	
4	Praktiske øvelser: Fremlæggelse af projekter	
3	"Udfordringer til arbejdet med børn & gudstjeneste"	
1	Afslutning	
I alt 24		

Undervisningens tilrettelæggelse

Undervisningen i pædagogisk og liturgisk teori består dels af fremlæggelse i plenum samt deltagerens egen forberedelse af læsestof.

Oplæg ved læreren med eksempler på gudstjenester for og med børn. Deltagerne udarbejder individuelt eller i grupper didaktiske opgaver.

Praktisk øvelse og vejledning i udarbejdelse og gennemførelse af gudstjeneste for og med børn.

Udover de vejledende undervisningslektioner kan der indlægges arrangementer med faglig inspiration – fx aften med salmer for børn.

Opgaver (portefølje)

Opgaverne kan indgå som portefølje i den afsluttende projektopgave og skal understøtte den skriftlige fremstilling i forhold til projektopgaven.

Eksempler på opgaver:

1. Didaktisk opgave om indhold og aktivitetsformer i børnegudstjenesten
2. Liturgisk opgave om gudstjenesteformer
3. Tre udarbejdede gudstjenesteforløb for og med børn, hvori der indgår musikaktiviteter og/eller dramatisering. Forløb, materiale og oplæg kan udarbejdes i grupper.

Modul 3

Afslutning/Eksamen

Krav til Afslutningsprojektet

Deltageren skal udarbejde et skriftligt projekt med udgangspunkt i en konkret praksis, hvori inddrages litteratur fra modul 1 og 2. Problemstillingen skal tage afsæt i egen praksis eller praksis i forbindelse med et praktikforløb.

Projektet skal udarbejdes:

i et selvvalgt og af undervisningsinstitutionen godkendt emne

- i tilknytning til en konkret praksis med sang, spil og bevægelse til brug i gudstjeneste for og med børn i førskolealderen
- med udgangspunkt i praksis og med inddragelse af relevant teori som begrundelse for valg af indhold og metode
- og med teoretisk refleksion i diskussion og evaluering af egen praksis.

Det skriftlige produkt er en projektrapport på 8 -10 normalsider. Eventuelle bilag herudover må højst udgøre 5 normalsider. Dertil må der vedlægges lyd- og videooptagelser mv., som findes nødvendige for at belyse projektets praksis.

Projektet kan udarbejdes individuelt eller i grupper på max. 2 deltagere. Ved gruppearbejde skal projektrapporten være på 12 – 15 normalsider.

Vejledning vedr. udarbejdelse af projektet

Eksempler på emner for det selvvalgte projekt:

- Undervisning i sang, spil og bevægelse til brug i gudstjenester for 0 – 1 årige og deres voksne (målgruppen kunne fx også være: 2 – 3 årige eller 4 – 5 årige)
- Sange og salmer med børn i alderen
- Bevægelseslege til brug i gudstjeneste med børn i alderen
- Brug af instrumenter i musikarbejdet med børn i alderen...
- Sang, spil og bevægelsesaktiviteter i forberedelsen af gudstjeneste for børn i alderen ...
- Gudstjeneste for børnehave og dagpleje – fokus på musikaktiviteterne
- Musikaktiviteterne i familiegudstjeneste til fx advent, jul, fastelavn, høst.....
- Musik og drama i formidling af bibelfortællingerne
- Musikgudstjeneste for børn...
- Billeder og musik i gudstjeneste for børn

Formalia om rapportens udformning

Emnet:

Opgaven skal omhandle et afgrænset emne eller problemfelt i relation til fagpakkens fagområde og mål

Rapporten skal indeholde

Indledning:	Præsentation af emnet for opgaven og begrundelse for valg af emnet. Din interesse for emnet? Hvad vil du undersøge / vide mere om? Kort beskrivelse af hvordan du har arbejdet med emnet
Teori:	Hvilke teorier benytter du som forudsætning for arbejdet med målgruppen og aktiviteten. Målgruppens forudsætninger (udviklingsmæssigt)? Hvordan undervises i / arbejdes med aktiviteterne? Hvilke aktiviteter passer til målgruppen?
Aktivitet/undervisning	Det valgte undervisningsforløb (aktiviteten) udformes, beskrives, gennemføres og evalueres ud fra SMTTE-modellen (Bilag 6). Mål og valg af indhold og aktiviteter skal begrundes ud fra den anvendte teori
Afslutning/Konklusion	Analyse af forløbet – gik det efter planen? Hvis det ikke lykkedes – hvad kunne du så ud fra din teoretiske viden gøre anderledes? Hvis alt lykkedes – hvad er så det næste skridt du kunne tage?
Bilag	Skematisk oversigt over forløbet Materialer fremstillet til aktiviteten Videosekvenser med udvalgte (centrale) scener fra arbejdet med aktiviteten Andet relevant materiale
Litteraturliste	Komplet liste over anvendt litteratur

Vejledningsforløbets faser

- 1) Uddannelsesinstitutionen godkender emnet og tildeler en vejleder indenfor det valgte fagområde
- 2) Projektudarbejdelse – herunder er vejleder til rådighed i sammenlagt 1 time pr. deltager til kommentering af udarbejdet tekst, rådgivning samt litteraturanvisning
- 3) Projektaflevering
- 4) Prøve

Prøven

Praktisk prøve: Der demonstreres egne færdigheder i instruktion, ledelse og udførelse i sang-, spil- og bevægelsesaktiviteter for børn. Videosekvenser, der indgår som en del af projektet, kan vises i forbindelse med den praktiske prøve.

Mundtlig prøve: Med udgangspunkt i projektrapporten diskuteres og perspektiveres undervisningsforløbet. Deltageren demonstrerer herved evne til at begrunde og analysere egen praksis.

Der gives 20 minutter til hver del af prøven.

Ved gruppeprøve med 2 deltagere gives der samlet 35 minutter til den praktiske del. Den mundtlige del gennemføres individuelt med 20 minutter til hver.

Der afsættes 10 minutter pr. deltager til votering.

Fagpakke 2: Samarbejde, ledelse og PR med fokus på kirkemusikalske aktiviteter

”Kirkemusikalsk entreprenørskab”

1 Uddannelsens formål

Formålet med uddannelsen ”Samarbejde, ledelse og PR med fokus på kirkemusikalske aktiviteter” er at give deltageren kompetencer til at tage initiativ til, indgå i og lede samarbejde med andre ansatte ved kirken, kirkemusikere i nærområdet, skoler, musikskoler, samt andet lokalt musikliv.

2 Mål for læringsudbytte

Deltageren skal opnå personlige og faglige kompetencer til i samarbejde med relevante aktører, såvel inden for som uden for kirken, at tage initiativ til, tilrettelægge og lede såvel dagligt samarbejde som kortere og længerevarende samarbejdsprojekter.

Dette opnås ved, at deltageren får viden, færdigheder og kompetencer i

- ledelse og projektledelse i folkekirkeligt regi gennem indsigt i
 - Folkekirkens administration
 - Folkekirkens samspil med samfundet
 - ordninger for relevante samarbejdspartnere, herunder ordninger for folkeskoler og musikskoler
 - teorier om ledelse og projektledelse samt teoriernes praksisanvendelse i folkekirkeligt regi
- PR og formidling

Viden

Det er målet, at den uddannede ved uddannelsens afslutning

- har viden om holdninger til kirkemusik og musikken i kirken såvel historisk som nutidigt set
- har viden om Folkekirkens organisation og økonomi
- har viden om
 - Folkeskolen
 - Folkekirkens skoletjeneste(r)
 - Musikskolers ordninger
- har viden om relevante teorier om ledelse og projektledelse
- har indsigt i teamsamarbejde og projektstyring
- har kendskab til kommunikation og formidling
- har overblik over relevante pc-programmer til anvendelse i kommunikation og formidling
- har kendskab til metoder og teorier om evaluering af projekter, undervisning og koncerter
- har kendskab til metoder til målrettet PR

Færdigheder

Det er målet, at den uddannede

- kan styre og lede et forgrenet samarbejde om initiativer og projekter med kirkemusikalsk indhold
- kan forestå økonomistyring af projektarbejde
- kan tilrettelægge (undervisnings-)forløb til skole-kirke samarbejde og/eller musikskole-kirke samarbejde
- kan tilrettelægge samarbejdsprojekter med folkeskoler og musikskoler om kirkelige / kirkemusikalske emner
- kan tilrettelægge fx juleafslutning og koncerter i kirken i samarbejde med musikskole
- kan iværksætte samarbejde på tværs af faggrupper inden for kirke, skole og kultur
- kan anvende og vurdere viden om afrapportering og evaluering af forløb
- kan anvende kommunikationsteori og metoder til målrettet PR

Kompetencer

Det er målet, at den uddannede

- med inddragelse af øvrige ansatte og relevante aktører, kan påtage sig ansvaret for design, udvikling og ledelse af projekter i relation til formidling, undervisning og samarbejde om kirkemusikalske initiativer
- kan træffe begrundet valg af form på og indhold i undervisningsforløb, formidlingsprojekter og samarbejdsprojekter
- kan håndtere planlægning og projektstyring af undervisningsforløb, formidlingsprojekter og samarbejdsprojekter

3 Uddannelsens omfang

Uddannelsen er planlagt til 10 ECTS-point

I beregningen indgår arbejdsbelastningen i alle former for uddannelsesaktiviteter, der knytter sig til uddannelsen eller modulet, herunder skemalagt undervisning, selvstudium, øvning, øvelser og cases projektarbejde samt eksamen og andre bedømmelser / afsluttende prøve.

4 Adgangskrav

Eksamen fra en Kirkemusikskole (KM S (Sang) *eller* KM SK *eller* (Sang og Korledelse) *eller* KM OK (Orgel og Korledelse)) eller Kirke- og kulturmedarbejder med godkendt ækvivalering eller tilsvarende relevant uddannelse samt 2 års praksiserfaring som kirkemusiker eller kirke-/kulturmedarbejder.

5 Uddannelsens struktur

Uddannelsen består af 3 fagmoduler samt et afsluttende projekt med prøve og bedømmelse. Hvert enkelt fagmodul kan læses separat.

MODUL 1: Hvordan og hvornår kan der samarbejdes? - Netværk - Folkekirke / Folkeskole / Musikskole 2 ECTS
MODUL 2: Projektledelse i folkekirkeligt regi 3 ECTS
MODUL 3: Sådan spreder du nyheden om ?? - Kommunikation med presse og publikum 2 ECTS
MODUL 4: Projekt 3 ECTS

6 Prøve

De faglige moduler, modul 1, 2 og 3 afsluttes med modulbevis. Tilstrækkelig deltagelse i undervisningen samt udarbejdelse af mindre opgaver i relation til undervisningen er en forudsætning for udstedelse af bevis.

Projektmodulet er afslutningen på uddannelsen. Der udarbejdes og – så vidt muligt - gennemføres et projekt, der implicerer en eller flere interne samarbejdspartnere og mindst en ekstern samarbejdspartner.

I alle faser af projektet fra planlægning til afsluttende evaluering inddrages relevant viden og relevante færdigheder erhvervet i løbet af uddannelsens tre fagmoduler.

Den afsluttende prøve kan tilrettelægges som aflevering af en projektrapport eller fremlæggelse af rapport suppleret med praktisk/mundtlig prøve.

Prøven bedømmes ved ekstern censur efter 7-trins-skalaen.

Der gives én samlet karakter.

MODUL 1: Samarbejde og netværk

Modulomfang

2 ECTS

Modulbetegnelse

Modul 1: Hvordan og hvornår kan der samarbejdes? Netværk - Folkekirke / Folkeskole / Musikskole

Kort beskrivelse af modulet

Modulet tager sigte på at udvikle deltagernes forudsætninger for at forestå og indgå i samarbejdsrelationer. Med udgangspunkt i viden om og indsigt i Folkekirkens grundlag og administrative opbygning, sættes der fokus på relevante samarbejdspartneres strukturelle rammer, og her i særlig grad folkeskole, musikskole, folkekirkelige skoletjenester m.m.

I relation til samarbejdets muligheder og potentialer i samarbejde med relevante aktører såvel inden for som uden for kirken lægges der vægt på indsigt i og refleksioner over kirke og kirkemusik ud fra viden om kirkemusikalske problemstillinger før og nu.

Modulsprog

Dansk

Forudsætninger for at læse modulet

Eksamen fra en Kirkemusikskole (KM S (Sang) *eller* KM SK *eller* (Sang og Korledelse) *eller* KM OK (Orgel og Korledelse)) eller Kirke- og kulturmedarbejder med godkendt ækvivalering eller tilsvarende relevant uddannelse samt 2 års praksiserfaring som kirkemusiker eller kirke-/kulturmedarbejder.

Modulet knytter sig til

Fagpakken "Samarbejde, ledelse og PR, med fokus på kirkemusikalske aktiviteter – "Kirkemusikalsk entreprenørskab"

Modulets vidensgrundlag

Fagmodulet er grundlæggende vidensbaseret, med fokus på at bibringe deltagerne basal viden om strukturelle rammer som basis for praksisrelaterede refleksioner, der danner et samlet grundlag for færdigheder og kompetencer inden og fagmodulets rammer.

Modulets relation til praksis

Der arbejdes med emner og problemstillinger som har relation til deltagernes praksis.

Kompetencemål, som indgår i modulet

Deltageren kan ud fra den erhvervede indsigt

- foretage begrundede valg af samarbejdspartner til konkrete opgaver
- opstille klare og velbegrundede mål for samarbejdet
- begrunde det konkrete samarbejdsprojekts musikalske indhold og ide set i relation til kirken og kirkens liv / musikliv

Færdighedsmål: Deltageren kan	Vidensmål: Deltageren har viden om
beskrive samarbejdsscenarier ud fra egen ansættelse/kirke med de relevante lokale samarbejdspartnere	Folkekirken som mødested mellem folk og kirke
overskue forretningsgange i den kirkelige administration og dermed finde de adækvate veje til beslutninger om samarbejde f.eks. på tværs af sognegrænser	Folkekirkens administration
finde veje hen til de økonomiske muligheder inden for og uden for kirken til finansiering af aktiviteter, herunder konkrete samarbejdsprojekter	pengestrømme i kirken og i kulturlivet
forholde sig til kirkemusikalske problemstillinger ud fra bl.a. en historisk indsigt	kirken og kirkens musik set i relation til de kirkemusikalske problemstillinger gennem de seneste 200 år

navigere fagligt sikkert i forhold til samarbejdsrelationer ud fra kendskab til samarbejdspartneres lovgrundlag og strukturelle muligheder	skolereformen for så vidt angår samarbejds muligheder
	musikskoler for så vidt angår samarbejds muligheder
	Folkekirkens skoletjeneste(r), herunder såvel de regionale afdelinger, som landsnetværket
	Folkekirkens Ungdomskor og øvrige organisationer, der arbejder i relaterede sammenhænge

Arbejdsformer i modulet

Der opstilles teoretiske modeller for, og videregives praksiserfaring med samspillet mellem folk og kirke herunder samspillet mellem samfund og kirke, kultur og kirke, skole og kirke m.m.

Undervisningen forestås af underviser(ne) i foredragsform med inddragelse af deltagerne ud fra såvel deltagernes egne erfaringer som deltagernes egen forberedelse af læsestof med fremlæggelse af dele af dette.

Vejledende lektionsforbrug

Hvordan og hvornår kan der samarbejdes??				
Delemne		Lektioner	Samlet tidsforbrug, (jvf. studieaktivitetsmodellen)	ECTS
1	Folkekirken som mødested mellem folk og kirke - gennemgang af teoretisk stof i forelæsningsform og praksisorienterede øvelser	5	15	
2	Folkekirkens administrative opbygning og pengestrømme i kirken og i kulturlivet - gennemgang i forelæsningsform og praksisorienterede øvelser	5	10	
3	Kirke og kirkens musik – drøftelser i grupper og i plenum ud fra gennemgået og hjemmeforberedt stof, under inddragelse af praktiske (musikalske) eksempler fremlagt af deltagerne	10	20	
4	Potentielle eksterne samarbejdspartneres strukturelle forhold- gennemgang af teoretisk stof i forelæsningsform og praksisorienterede øvelser.	5	15	
Samlet		25	60	2

Kriterier for udstedelse af modulbevis

Deltagelsen vurderes på grundlag af

- tilfredsstillende deltagelse i undervisningen
- mundtlig fremstilling af gruppearbejde undervejs
- skriftlig opstilling af et tænkt ledelsesprojekt inden for emnerne fra modul 1 (samarbejde med eksterne instanser, eller samarbejde på tværs af sogne)
- udarbejdelse af et evaluerings-scenario

MODUL 2: Ledelse / Projektledelse / Ledelse af frivillige

Modulomfang

3 ECTS

Modulbetegnelse

Modul 2: Projektledelse (i Folkekirkens regi) samt ledelse af frivillige og evaluering.

Kort beskrivelse af modulet

Modulet giver en helhedsforståelse for de grundlæggende metoder og værktøjer i projektarbejdet. Deltageren bibringes en forståelse af projektformen som arbejdsredskab, og bliver i stand til at gennemføre effektive projekter enten som projektleder på mindre projekter, eller som projektdeltager på større projekter. I forbindelse med opstilling af og gennemførelse af en evaluering bliver der lagt vægt på, at deltagerne kan anvende evalueringsværktøjer fra Danmarks Evalueringsinstitut

Modulsprog

Dansk

Forudsætninger for at læse modulet

Eksamen fra en Kirkemusikskole (KM S (Sang) *eller* KM SK (Sang og Korledelse) *eller* KM OK (Orgel og Korledelse)) eller Kirke- og kulturmedarbejder med godkendt ækvivalering eller tilsvarende relevant uddannelse samt 2 års praksiserfaring som kirkemusiker eller kirke-/kulturmedarbejder.

Modulet knytter sig til

Fagpakken Samarbejde, ledelse og PR, med fokus på kirkemusikalske aktiviteter – ”Kirkemusikalsk entreprenørskab”.

Modulets vidensgrundlag

Modulets vidensgrundlag udgøres af generelle teorier om ledelse, herunder især projektledelse, og et specifikt kendskab til Folkekirkens projektledelsesmodel. Der inddrages udblik til kendskab til ledelse af frivillige.

Modulets relation til praksis

Med baggrund i tilegnet viden, og med udgangspunkt i Folkekirkens projektmodel og under anvendelse af den tilhørende håndbog, som den foreligger på kirkenettet, arbejdes der med projekter fra deltageres egne arbejdsfelter (evt. hentet fra temaer i modul 1).

Kompetencemål, som indgår i modulet

Deltageren kan

- opstille en aktivitet i form af et projekt
- initiere, lede og afslutte et projekt med interne og / eller eksterne samarbejdspartnere

Færdigheds mål: Deltageren kan	Videns mål: Deltageren har viden om
afgrænse et projekt	hvad et projekt er
udarbejde en emne- og tidsinddelt opdeling	projektarbejdsformens processer, metoder og værktøjer
beskrive en arbejdsopgave ud fra Folkekirkens projektmodel	Folkekirkens projektmodel
udarbejde en sogneprofil på egne og tilstødende sogne	metoder til at foretage en sogneanalyse
arbejde med redskaber i relation til en interessentanalyse	metoder til at foretage en interessentanalyse
udarbejde en evaluering	metoder til at foretage evaluering

Arbejdsformer i modulet

Modulet gennemføres via deltagelse i Folkekirkens kursustilbud *projektledelse*, første del. Det afvikles over 4 dage. Der vil være forudgående forberedelse i form af at læse litteratur og besvare forberedelsesskema.

Arbejdsformer vil være gennemgang af tilgrundliggende teori, samt individuel og gruppe arbejde ud fra Folkekirkens projekthåndbog.

Vejledende lektionsplan og timeforbrug

Projektledelse i Folkekirkens regi				
Delemne		Lektioner	Samlet tidsforbrug (inkl. forberedelse, læsning mm.)	ECTS
1	Projektledelse og projektledelsesværktøjer	5	15	
2	Interessentanalyse, ledelse af frivillige m.m.	5	15	
3	Projektarbejde med ledelse	5	30	
4	Ledelse i den folkekirkelige virkelighed	5	15	
Samlet		20	75	3

Kriterier for udstedelse af modulbevis

Deltagelsen vurderes på grundlag af

- tilfredsstillende deltagelse i undervisningen
- mundtlig fremlæggelse af gruppearbejde undervejs

- skriftlig opstilling af et tænkt ledelsesprojekt inden for emnerne fra modul 1 (samarbejde med eksterne instanser, eller samarbejde på tværs af sogne)
- udarbejdelse af en strategi for hvorledes projektet kan evalueres

MODUL 3: Sådan spreder du nyheder - kommunikation med presse og publikum

Modulomfang

2 ECTS

Modulbetegnelse

Modul 3: Sådan spreder du nyheder - Kommunikation med presse og publikum

Kort beskrivelse af modulet

Der undervises i at skrive tekster, der vækker interesse, og at lave annoncer og plakater, der har effekt. Der gives indsigt i journalistikkens ABC, herunder: Hvordan prioritere, redigere, vinkle og fortælle. Der undervises desuden i layout og design og arbejdes med relevante IT-programmer.

Modulprog

Dansk

Forudsætninger for at læse modulet

Eksamen fra en Kirkemusikskole (KM S (Sang) *eller* KM SK (Sang og Korledelse) *eller* KM OK (Orgel og Korledelse)) eller Kirke- og kulturmedarbejder med godkendt ækvivalering eller tilsvarende relevant uddannelse samt 2 års praksiserfaring som kirkemusiker eller kirke-/kulturmedarbejder.

Modulet knytter sig til

Fagpakken "Samarbejde, ledelse og PR, med fokus på kirkemusikalske aktiviteter – "Kirkemusikalsk entreprenørskab"

Modulets relation til praksis

Der arbejdes med emner og problemstillinger som har relation til deltagernes praksis.

Kompetencemål, som indgår i modulet

Det er målet, at deltagerne ud fra en vurdering af en målgruppe kan udarbejde materiale såsom pressemeddelelser, annoncer, plakater og formidlings- / hvervemateriale, der indeholder såvel oplysning som oplevelse.

Færdighedsmål: Deltageren kan	Vidensmål: Deltageren har viden om
arbejde med tekster til medierne, program-skrivning mv. herunder prioritere, redigere, vinkle og fortælle	basal journalistik ("Journalistisk ABC")
arbejde med tekster målrettet til forskellige medier, vurdere en målgruppe, fremskaffe billedmateriale, evt. selv fotografer, anvende programmerne Publisher og Photoshop efter basale designprincipper	mediestrategi pressekontakt fotografering annoncer og plakater Webkommunikation
disponere stof til hjemmesider og nyhedsbrev	hjemmesider og nyhedsbrev
arbejde med facebook o.lign.	sociale medier

kan skrive og lave opsætning af div. programmer, flyers m.m.	Kommunikation
Kan indhente rettigheder til anvendt materiale, samt kan indberette til KODA	Lovgivning vedrørende ophavsret

Arbejdsformer i modulet

Følgende arbejdsformer forekommer:

- lærerstyret gennemgang af stofområderne i vidensmål
- lærerstyret gennemgang af IT-værktøjer som Publisher, Photoshop
- praktiske øvelser i de gennemgåede programmer
- udarbejdelse af materiale til hjemmeside, nyhedsmail, pressemeddelelser, PR

Vejledende lektions- og timeforbrug

Sådan spreder du nyheden om...			
Delemne	Lektioner	Samlet tidsforbrug, (inkl. forberedelse, øvelser mm.)	ECTS
1. Gennemgang af teoretisk stof i forelæsningsform	5	5	
2. Gennemgang og praktisk øvning kombineret	5	10	
3. Gennemgang og praktisk øvning af IT værktøjer	5	10	
4. Hjemmesider og sociale medier – gennemgang og øvelser	5	10	
5. Udarbejdelse af skriftligt materiale ifm. PR og kommunikation	5	15	
Samlet	25	50	2

Kriterier for udstedelse af modulbevis

Deltagelsen vurderes på grundlag af

- tilfredsstillende deltagelse i undervisningen
- tilfredsstillende udarbejdelse af opgaver i IT-værktøjerne
- skriftlig udarbejdelse af tekster til fx hjemmeside, nyhedsbrev, pressemeddelelse samt applikation af IT-værktøjer dertil
- rapport over baggrund for, og overvejelser om de udarbejdede tekster og valg af plaforme og applikationer

MODUL 4: Afslutningsprojekt

Modulomfang

3 ECTS

Modulbetegnelse

Modul 4: Afslutningsprojekt

Kort beskrivelse af modulet

Modulet har til formål at bringe den erhvervede viden og de erhvervede færdigheder og kompetencer i spil i et konkret projektförløb, hvor den studerende selv er central aktör.

Modulsprog

Dansk

Forudsætninger for at læse modulet

Modulet danner afslutning på uddannelsen "Samarbejde, ledelse og PR med fokus på kirkemusik", og forudsætter deltagelse i de tre forudgående moduler eller evt. merit i et eller flere moduler.

Modulet knytter sig til

Fagpakken "Samarbejde, ledelse og PR med fokus på kirkemusikalske aktiviteter – Kirkemusikalsk entreprenörskab"

Modulets relation til praksis

Der arbejdes med emner og problemstillinger som har relation til deltagernes praksis.

Projektmodulet er afslutningen på uddannelsen. Der udarbejdes og – så vidt praktisk muligt - gennemføres et projekt, der implicerer en eller flere interne samarbejdspartnere og mindst en ekstern samarbejdspartner. Projektet skal føre frem til, eller kan tænkes at være: en offentlig tilgængelig gudstjeneste; koncert; menighedsaften; koordinering af gudstjenester i flere sogne, evt. et helt provsti; formidling af kirkemusik i regi af aftenskole eller folkeuniversitet eller kirkehøjskole el.lign. Formidling af projektets formål, förløb og indhold indgår enten i skriftlig eller mundtlig form.

Projektet beskrives og valg af samarbejdspartnere begrundes, valg af samarbejdsprojektets emne begrundes i relation til de implicerede aldersgrupper, ligesom det foretagne musikvalg begrundes.

Der fremlægges annonce-tekster og pressemeddelelser i relation til projektets "afslutningsevent".

I alle faser af projektet fra planlægning til afsluttende evaluering inddrages relevant viden og relevante færdigheder erhvervet i løbet af uddannelsen.

Den afsluttende prøve kan bestå af

1. en skriftlig rapport (8-10 sider excl. bilag) om projektet frem til afslutningseventen, hvor den praktiske gennemførelse af eventen, med efterfølgende samtale om förløbet indgår i prøve-aflæggelsen
eller
2. en skriftlig rapport (8-10 sider excl. bilag) om projektet frem til afslutningseventen, og en dokumentation af afslutningseventen i form af billeder, evt. video-sekvens samt en skriftlig beskrivelse af afslutningseventens förløb (5-10 sider excl. bilag) sluttende med en evaluering af det samlede förløb.

Projektet bedømmes efter 7-trins-skalaen.

Der gives én samlet karakter.

Vejledende læseplan (FP2)

Uddannelsens TITEL

Samarbejde, ledelse og PR, med fokus på kirkemusikalske aktiviteter – Kirkemusikalsk entreprenørskab

Uddannelsens FORMÅL

Formålet med uddannelsen "Samarbejde, ledelse og PR med fokus på kirkemusikalske aktiviteter" er at give deltageren kompetencer til at tage initiativ til, indgå i og lede samarbejde med andre ansatte ved kirken, kirkemusikere i nærområdet, skoler, musikskoler, samt andet lokalt musikliv.

Uddannelsens NIVEAU

Uddannelsens niveau svarer til niveau 6 i den internationale kvalifikationsramme og er normeret til 10 ECTS point.

KOMPETENCEMÅL

Det er målet, at den uddannede

- med inddragelse af øvrige ansatte og relevante aktører, kan påtage sig ansvaret for design, udvikling og ledelse af projekter i relation til formidling, undervisning og samarbejde om kirkemusikalske initiativer
- kan træffe begrundet valg af form på og indhold i undervisningsforløb, formidlingsprojekter og samarbejdsprojekter
- kan håndtere planlægning og projektstyring af undervisningsforløb, formidlingsprojekter og samarbejdsprojekter

Uddannelsens MODULER

Uddannelsen "Samarbejde, ledelse og PR med fokus på kirkemusikalske aktiviteter" består af følgende moduler - den samlede uddannelse (fagpakke) afsluttes med et projekt:

MODUL 1: Hvordan og hvornår kan der samarbejdes? - Netværk - Folkekirke / Folkeskole / Musikskole 2 ECTS

MODUL 2: Projektledelse i folkekirkeligt regi 3 ECTS

MODUL 3: Sådan spreder du nyheden om ?? - Kommunikation med presse og publikum 2 ECTS
--

MODUL 4: Projekt 3 ECTS

Plan for de enkelte moduler

Modul 1

Indhold

1. Folkekirken som mødested mellem folk og kirke - gennemgang af teoretisk stof i forelæsningsform og praksisorienterede øvelser
2. Folkekirkens administrative opbygning og pengestrømme i kirken og i kulturlivet - gennemgang i forelæsningsform og praksisorienterede øvelser
3. Kirke og kirkens musik – drøftelser i grupper og i plenum ud fra gennemgået og hjemmeforbereget stof, under inddragelse af praktiske (musikalske) eksempler fremlagt af deltagerne
4. Potentielle eksterne samarbejdspartneres strukturelle forhold- gennemgang af teoretisk stof i forelæsningsform og praksisorienterede øvelser.

Litteraturliste/pensum

- Betænkning fra Udvalget om en mere sammenhængende og moderne styringsstruktur for Folkekirken, *Folkekirkens styre*, Kirkeministeriet, april 2014:
"Nuværende opgave og kompetencefordeling i Folkekirken" (s. 63-96)
"Folkekirkens opgave og identitet – og syv pejlemærker" (s. 149-164)
"Folkekirkens fælles økonomi" (s. 165-187)
- Rasmussen, Steen Marqvuard, *Religiøse grundfarver*. Frederiksberg, Aros, 2005
- Laub, Thomas, 1920, *Musik og Kirke* – udvalgte afsnit
- Eyermann, Esben og Mark, Janne, 2011, *"Gi' musikken videre"*
- Udleverede PP fra oplægsholdere med link-henvisninger

Vejledende lektionsplan

Antal lektioner	Emne	
DAG 1		
1,5	Samtale og samarbejde som omdrejningspunkt for det kirkelige og det kirkemusikalske arbejde	
2	Folkekirken som mødested mellem kirke og befolkningen	
2	Kirkemusik – kirkens musik	
2	Sangkraftcenter-tanken - om sang, netværk, undervisning og samarbejde	
DAG 2		
2	Menigheden i det moderne samfund	

1,5	Oplæg og samtale om lokale vilkår for (kirke-)musikalsk samarbejde	
2	Samklangs-flader. Om musik, musikalske genrer, musikalske tegngivninger og musikalske miljøer – udgangspunkter og grundlag for samarbejds muligheder i et (kirke)musikalsk arbejde	
DAG 3		
2	Kirke og korsang – f.eks. Folkekirkens Ungdomskor	
2	Kirke og skole, sang og korsang – om samarbejde	
2	Oplæg og samtale om kursisternes samarbejdsrelationer og udviklingsønsker med særlig henblik på musikundervisningen i folkeskolen og kirke-skole-samarbejde	
DAG 4		
2	Oplæg og samtaler ud fra udarbejdede forslag til projektarbejde med fokus på musikundervisningen i folkeskolen og kirke-skole-samarbejde	
2	Eksempel på konkret kirkemusikalsk samarbejde	
2	Workshops og samtaler om lokalt kirkemusikalske team-samarbejde	
I alt 25		

Undervisningens tilrettelæggelse

Undervisning tilrettelægges af kursusledelsen og de enkelte undervisere. Deltagerne inddrages, således at der arbejdes med og relateres til deltagernes egen praksis.

Der veksles mellem forskellige undervisningsformer. Teoretisk gennemgang lægger op til lærerstyret undervisning i plenum.

Opgaver (portefølje)

Opgaver kan indgå som portefølje i den afsluttende projektopgave og skal understøtte den skriftlige fremstilling i forhold til projektopgaven.

Modul 2

Indhold

Emner/temaer

1. Projektledelse og projektledelsesværktøjer
2. Interessentanalyse, ledelse af frivillige m.m.
3. Projektarbejde med ledelse
4. Ledelse i den folkekirkelige virkelighed

Modulet giver en helhedsforståelse for de grundlæggende metoder og værktøjer i projektarbejdet. Deltageren bibringes en forståelse af projektformen som arbejdsredskab, og bliver i stand til at

gennemføre effektive projekter enten som projektleder på mindre projekter, eller som projektdeltager på større projekter. I forbindelse med opstilling af og gennemførelse af en evaluering bliver der lagt vægt på, at deltagerne kan anvende evalueringsværktøjer fra Danmarks Evalueringsinstitut

Litteraturliste/pensum

Grundbog:

Andersen, Erling og Lindhardt, Mogens (2010) *Ledelse af tro*. Gyldendal Business

Supplerende litteratur:

- Hansen, N.H., M.. Marhmann, B., Nørregård-Nielsen, E., S.L., & Østergaard, J. (2015) *Spørgeskemaer i virkeligheden*. Samfundslitteratur
- Kirkeministeriet. (2016) [www.kirkenettet.dk](https://intranet.kirkenettet.dk/sites/haandboeger/km/hbfkpromodel/Sider/default.aspx). Hentet fra Folkekirkens projektmodel:
<https://intranet.kirkenettet.dk/sites/haandboeger/km/hbfkpromodel/Sider/default.aspx>
- Kousholt, B. (2014). *Organisation og mennesker*. Praxis – Nyt teknisk Forlag
- Lützen. D.C., & Lønborg, B. (2012). *Dit personlige ledelsesrum. Lederskabet især i den offentlige sektor*. Gyldendal Public
- Tanggaard, L. & Brinkmann, S. (2010). *Interviewet; Samtalen som forskningsmetode*. I
- Tanggaard, L. & Brinkmann, S., *Kvalitative metoder*. Hans Reitzels Forlag.
- Vestergaard, B. (2015). *Fair proces, Fra upopulære forandringer til medarbejdere, der udvikler løsninger*. Specialtrykkeriet A/S Viborg.
- Henriksen, L.L.& Kaae, M. (2009). *Værdibaseret ledelse – forandringer på vej i Folkekirken* En brugsbog for menighedsråd og medarbejdere
- Kappelgaard, D., Carlander, T.B., & Eskildsen, S. *Ledelse og involvering af frivillige i Folkekirken* . Udgivet af Ingerfair i samarbejde med Kirkefondet og 3 K-uddannelsen. 172 sider
- *Den gode evaluering to go* (artikelsamling udgivet af www.eva.dk)
- Sløk, Camilla og Villadsen, Kaspar, *Ledelse i Folkekirken: betingelser for selvledelse i Den Danske Folkekirke, "Velfærdsledelse"* (s. 98 -126), Hans Reitzels Forlag, 2008

Vejledende lektionsplan

Antal lektioner	Emne	
DAG 1		
2	Projektledelse – en indføring	
2	Projektledelses-værktøjer	
1	Samtaler og drøftelser ud fra deltagernes (forberedte) oplæg om lokale forhold	
1	De kirkemusikalske interessenter i det organisatoriske og musikalsk-stilistiske landskab - oplæg med debat	

DAG 2		
1,5	Interessentanalyse og risikoanalyse	
1,5	Ledelse af frivillige	
2	Oplæg til projektarbejde og projektledelse ud fra deltagernes ønsker / ideer	
DAG 3		
1,5	Hvad er ledelse – teoretisk og historisk udblik	
2	Oplæg og samtaler om projektledelse	
1,5	Oplæg til opsætning af projekter ledelse / projektledelse ud fra deltager-nes egne lokale forhold / muligheder / udfordringer	
DAG 4		
2	Ledelse og samarbejde i den folkekirkelige virkelighed • samarbejde i den enkelte kirke • samarbejde i sognet • samarbejde på tværs af sognegrænser • samarbejde i større enheder med funktions-opdelte ansættelser på tværs af sognegrænser	
2	Oplæg og samtaler ud fra projektarbejde med ledelse / projektledelse med inddragelse af deltagernes individuelle beskrivelser af egne lokale forhold / muligheder / udfordringer og ønsker til projektarbejde	
I alt 20		

Undervisningens tilrettelæggelse

Undervisningen tilrettelægges af underviserne, og består dels af gennemgang af teoretisk stof, dels af inddragelse af deltagerne i diskussioner og praktiske øvelser.

Opgaver (portefølje)

Opgaver kan indgå som portefølje i den afsluttende projektopgave og skal understøtte den skriftlige fremstilling i forhold til projektopgaven.

Modul 3

Indhold

Der undervises i at skrive tekster, der vækker interesse, og at lave annoncer og plakater, der har effekt. Der gives indsigt i journalistikkens ABC, herunder: Hvordan prioritere, redigere, vinkle og fortælle. Der undervises desuden i layout og design og arbejdes med relevante IT-programmer.

1. Gennemgang af teoretisk stof i forelæsningsform
2. Gennemgang og praktisk øvning kombineret
3. Gennemgang og praktisk øvning af IT værktøjer
4. Hjemmesider og sociale medier – gennemgang og øvelser
5. Udarbejdelse af skriftligt materiale ifm. PR og kommunikation

Litteraturliste/pensum

- Madsen, Svend Løbner, *Det vigtigste først*, Kirkeligt Medieakademi, 2012 (e-bog)
- Madsen, Svend Løbner, *Mediepræster*, Kirkeligt Medieakademi, 2014
- Materiale om ophavsret, fra Kulturministeriet: <https://kum.dk/kulturpolitik/ophavsret>

Vejledende lektionsplan

Antal lektioner	Emne	
DAG 1		
2	"Journalistisk ABC" - Gennemgang af basal journalistik	
3	Konkrete PC-programmer: Publisher og/eller Photoshop	
2	Opbygning og vedligehold af hjemmesider	
DAG 2		
2	I Mediestrategi og pressekontakt	
3	Skriveøvelser – workshop og opstilling af hjemmeopgaver	
2	Annoncer og plakater	
DAG 3		
6	Workshop ud fra hjemmearbejde	
I alt 20		

Undervisningens tilrettelæggelse

Undervisningen tilrettelægges af underviserne, og består dels af gennemgang af teoretisk stof, dels af inddragelse af deltagerne i diskussioner og praktiske øvelser.

Opgaver (portefølje)

Opgaver kan indgå som portefølje i den afsluttende projektopgave og skal understøtte den skriftlige fremstilling i forhold til projektopgaven.

Modul 4

Afgangsprojekt

Projektmodulet er afslutningen på uddannelsen. Der udarbejdes og gennemføres et projekt, der implicerer en eller flere interne samarbejdspartnere og mindst en ekstern samarbejdspartner. Projektet skal kunne føre frem til en offentlig tilgængelig gudstjeneste, koncert, menighedsaften eller lignende, hvor en formidling af projektets formål, forløb og indhold indgår enten i skriftlig eller mundtlig form.

Projektet beskrives og valg af samarbejdspartnere begrundes, valg af samarbejdsprojektets emne begrundes i relation til de implicerede aldersgrupper, ligesom det foretagne musikvalg begrundes.

Der kan fremlægges annoncetekster og pressemeddelelse(r) i relation til projektet

I alle faser af projektet fra planlægning til afsluttende evaluering inddrages relevant viden og relevante færdigheder erhvervet i løbet af uddannelsen.

Den afsluttende prøve kan bestå af

1. af en skriftlig rapport (8-10 sider excl. bilag) om projektet frem til afslutningsevenen, hvor den praktiske gennemførelse af eventen, med efterfølgende samtale om forløbet indgår i prøveaflægningen
eller
2. af en skriftlig rapport (8-10 sider excl. bilag) om projektet frem til afslutningsevenen, og en dokumentation af afslutningsevenen i form af billeder, evt. video-sekvens samt en skriftlig beskrivelse af afslutningsevenens forløb (5-10 sider excl. bilag) sluttende med en evaluering af det samlede forløb.

Projektet bedømmes efter 7-trins-skalaen.

Der gives én samlet karakter.

I litteratur kan indgå:

Rinecker, L. & Jørgensen, P.S. (2012). *Den gode opgave. Håndbog i opgaveskrivning på videregående uddannelser*. Frederiksberg: Samfundslitteratur.

Om opgaven:

Orientering om opgaveskrivning

Disposition

Fortæl kort, hvad opgaven handler om, så læseren bringes på sporet fra begyndelsen

1. Præsentation af organisation
 - Kort om organisationen
 - Kort om din rolle i organisationen
2. Hvad er temaet for opgaven?
 - Temaet ridses op og begrundes
3. Hvad er opgavens problemformulering? Præsentation af organisation
 - Problemformuleringen
 - indledes typisk med *Hvordan* eller tilsvarende
 - skal være handlingsanvisende/- orienteret
 - består af to sætningsled
 - indeholder en relation
 - Eks. på problemformulering: Hvilken projektplan kan jeg anvende for at ..., så "et eller andet
4. Metode: Hvad vil du gøre for at svare på problemformuleringen?
Husk, at du ikke skal gøre det, men du skal fortælle, hvordan du vil gøre det. Du skal lægge en strategi for, hvordan du vil løse problemet, som det udfolder sig i opgavens problemformulering. Hvilken plan lægger for at nå dit mål?
 - Hvad skal du vide? Hvilken empiri skal indsamles og hvordan?
 - Hvilken teori anvendes til hvilken konkret handlingsplan?
5. Konklusion
 - Konklusionen indeholde ikke noget nyt, men kan med fordel bestå i en konkret handlings- og tidsplan

6. Perspektivering

- Perspektivering siger: Når nu min konklusion lyder sådan, hvilke perspektiver (0 nye spørgsmål) rejser sig så?

Form

Opgaven er på 10 sider a 2.400 enheder, altså i alt 24.000 enheder inkl. mellemrum, men excl. indholdsfortegnelse og litteraturliste.

- Du skal skrive med en læsevenlig typografi. Det skal være størrelse 12
- Husk 1½ linjeafstand
- Sørg for, at marginer er 2-2,5 cm
- Brug aldrig fed tekst i din brødtekst. Vil du fremhæve ord skal det i *kursiv*
- Citater sættes i anførselstegn. Citater over 2 linjer indrykkes
- Henvvisninger skrives sådan i teksten: (Efternavn årstal: sidetal). Fx (Thyssen 2006: 287)
- Fodnoter bruges kun undtagelsesvist – til fx forklaring af særlige begreber, hvis det ikke kan gøres i teksten

Om prøven

Der afholdes samtale ud fra den indleverede opgave, hvor der redegøres for forløbet samt forholdet mellem teorien og praksis.

Der gives en samlet karakter efter 7-trinsskalaen.

Fagpakke 3: Tilrettelæggelse og udførelse af sang- og salmearrangementer i Folkekirken

1 Uddannelsens formål

Formålet med uddannelsen er at give deltageren kompetence til at tilrettelægge og udføre fællessangsarrangementer for forskellige målgrupper. Sangaktiviteterne kan være rettet mod børn og unge, f.eks. i undervisning af minikonfirmander, konfirmander og ved skole-kirke samarbejde eller mod voksne, f.eks. i forbindelse med sogne- og ældremøder.

2 Mål for læringsudbytte

Deltageren skal opnå faglige og personlige kompetencer til selvstændigt eller i samarbejde med øvrige kirkelige medarbejdere og andre at udvikle, tilrettelægge og gennemføre sang- og salmearrangementer med fællessang for forskellige målgrupper.

Dette opnås ved at deltageren får grundlæggende viden om forudsætningerne hos de forskellige målgrupper, sangstemmens udvikling, indsigt i fællesangens mål, dens musikalske og kulturhistoriske grundlag samt færdighed i at formidle fællessang til forskellige målgrupper.

Viden

Det er målet, at den uddannede

- har kendskab til forskellige musiksyn og teorier om musikalitet
- har indsigt i fællessangen som kulturfænomen
- har forståelse af sangens dannelsesmæssige aspekter
- har kendskab til forskelligartede sangmiljøer, såvel kirkelige som verdslige
- har omfattende kendskab til forskellige udgivelser af sange og salmer
- har kendskab til digitale platforme for sangmateriale
- har viden om teksters og melodiers kulturhistoriske og stilistiske baggrund samt sanges funktion
- har kendskab til teorier og metoder til målgruppeanalyse
- har kendskab til strategier for indstudering af sange i forskellige genrer med forskellige målgrupper

Færdigheder

Det er målet, at den uddannede

- kan udvikle og tilrettelægge sangarrangementer for forskellige målgrupper
- kan anvende pædagogiske teorier i udvikling, tilrettelæggelse og udførelse af sangarrangementer for forskellige målgrupper
- kan formidle indsigt og viden om forskellige tidsperioders kultur, herunder forbindelsen mellem tekst og musik
- kan anvende sine vokale og/eller instrumentale færdigheder i ledelse af fællessang

Kompetencer

Det er målet, at den uddannede

- kan være en drivende kraft til at udvikle, planlægge og gennemføre fællessangsarrangementer

- kan træffe begrundede valg af indhold ud fra viden om målgruppens musikalske og sanglige forudsætninger
- kan vælge indhold ud fra viden om sangtradition og kan perspektivere nyt indhold ud fra traditionen
- kan vælge og begrunde formidlings- og præsentationsform på baggrund af repertoirets stil og genre samt deltagernes forudsætninger

3 Uddannelsens omfang

Uddannelsen er planlagt til 10 ECTS-point

I beregningen indgår arbejdsbelastningen i alle former for uddannelsesaktiviteter, der knytter sig til uddannelsens moduler, herunder skemalagt undervisning, selvstudium, øvning og øvelser, projektarbejde samt eksamen og andre bedømmelser.

4 Adgangskrav

Adgang til uddannelsen og dens enkelte moduler er betinget af uddannelse svarende til Kirkemusikskolernes uddannelse i sang, orgel/korledelse eller sang/korledelse samt 2 års relevant praksiserfaring efter den adgangsgivende uddannelse.

5 Uddannelsens struktur

Uddannelsen består af tre moduler – to fagmoduler og et projektmodul. Modul 1-2 kan læses enkeltvis. Projektmodulet afslutter uddannelsen med en prøve og forudsætter at modul 1-2 er gennemført.

I hvert af modulerne 1-2 indgår teori i form af undervisning/diskussion samt praksis i form af deltagernes arbejde individuelt og i grupper.

Modul 1: Sang som fænomen og kulturfænomen
--

4 ECTS

Modul 2: Formidling af fællessang

3 ECTS

Modul 3: Projektmodul/Prøve

3 ECTS

6 Prøve

De faglige moduler, modul 1 og 2, afsluttes med modulbevis. Tilstrækkelig deltagelse i undervisningen samt udarbejdelse af repertoirelister, øvelser og cases er en forudsætning for udstedelse af bevis.

Projektmodulet er afslutningen på uddannelsen. Der udarbejdes og gennemføres et forløb med sang- og salmearrangementer i Folkekirken, hvor viden og færdigheder erhvervet i de faglige moduler danner grundlag for begrundelser og valg i udarbejdelse og gennemførelse af forløbet. Forløbet beskrives og begrundes i en rapport. Rapporten skal indeholde empiri i form af videosekvenser, interviews, billeder, lydoptagelser eller andet fra den praktiske udførelse af projektet.

Prøven kan tilrettelægges med inddragelse af et praktisk forløb i prøven.

Rapporten danner grundlag for en mundtlig prøve med bedømmelse efter 7-trins-skalaen.

MODUL 1: Sang som fænomen og kulturfænomen

Modulomfang

4 ECTS

Modulbetegnelse

Modul 1: Sang som fænomen og kulturfænomen

Kort beskrivelse af modulet

Der er fokus på at udvikle deltagerens forudsætninger for at arbejde med fællessang i forhold til forskellige målgrupper og situationer.

Der arbejdes med musikpsykologisk og sociologisk teori om sang og syngeaktivitetens funktion og virkning på de deltagende. Sangens funktion og sangrepertoiret i forskellige sociale, kulturelle og religiøse sammenhænge er centrale problemstillinger.

Der lægges endvidere særlig vægt på deltagerens forståelse af og færdigheder i at udvælge sang-repertoire til forskellige målgrupper og situationer.

Modulsprog

Dansk

Forudsætninger for at læse modulet

Adgang til modulet forudsætter en kirkemusikalsk uddannelse fra kirkemusikskolerne svarende til Kirkemusikskolernes uddannelser i sang, orgel/korledelse eller sang/korledelse samt sædvanligvis 2 års relevant praksiserfaring efter den adgangsgivende uddannelse.

Alternativt kan der gives adgang til modulet til personer uden en kirkemusikalsk uddannelse under forudsætning af eksamen på gymnasial uddannelse samt 2 års relevant praksiserfaring.

Modulet knytter sig til

Fagpakken "Tilrettelæggelse og gennemførelse af sang- og salmearrangementer i Folkekirken".

Modulets vidensgrundlag

Fagmodulet har sin basis i to forskellige videns og færdighedsdimensioner, en praksisrettet og en vidensbaseret.

Modulet bygger på musikpsykologisk teori om sangens og musikkens virkning, sang- og musikhistorie om sang og fællessang samt viden om sangtraditioner.

Kompetencemål, som indgår i modulet

Deltageren kan ud fra begrundet valg

- tilrettelægge og præsentere et sangrepertoire som imødekommer målgruppen
- inspirere til fællessang også udenfor de gængse sangmiljøer
- udvælge stof til forskellige målgrupper
- finde og udvælge stof på baggrund af viden om sangenes traditioner og historie

Færdighedsmål: Deltageren kan	Vidensmål: Deltageren har viden om
Tilrettelægge og præsentere fællessangsaktiviteter ud fra en forståelse af sangen som æstetisk fænomen og dens virkning	Sangfænomenets oprindelse samt forståelse af dens funktion som menneskelig ytringsform
Kan anvende sang som led i undervisning og forkyndelse	Sangens dannelsesmæssige aspekter

Kan anvende sang som social aktivitet	Sangens emotionelle og sociale virkning
Udvælge sange og salmer til fællessang for forskellige målgrupper	mangfoldige udgivelser af sange og salmer samt digitale platforme for sangmateriale
Formidle viden om sange, salmer og musik	Tekstens og musikkens kulturhistoriske og stilistiske baggrund
Arbejde kreativt med udvikling af sangarrangementer	Sangens og sangaktivitetens funktion og potentiale

Arbejdsformer i modulet

Der arbejdes i modulet med følgende arbejdsformer i relation til de faglige temaer i modulet:

- A. Tema: Sangen som fænomen – Pædagogisk og psykologisk teori om sang og sangens følelsesmæssige, dannelsesmæssige og sociale virkning.

Undervisningen er initieret af underviseren og består af fremlæggelse i plenum samt deltagernes egen forberedelse af læsestof.

- B. Tema: Sangen som et kulturfænomen – Fællessangens historie og betydning i såvel folkelige som kirkelige sangmiljøer.

Grundig indføring i et bredt udsnit af sangbøger og andre udgivelser, samt digitale platforme som udgangspunkt for arbejde med forskellige sangmiljøers repertoire.

Undervisningen består af historisk gennemgang i plenum samt opgaver i udforskning af sangbøgerne og undersøgelse af, hvad der synges i forskellige miljøer.

- C. Tema: Sangenes tekst og melodi.

Der arbejdes med analyse af et udvalg af sange fra forskellige perioder og stilarter.

Undervisningen består af gennemgang i plenum samt opgaver i sanganalyse.

- D. Tema: Praksisøvelse.

Med udgangspunkt i pædagogisk/psykologisk teori samt viden om sangens historie udarbejdes et sangrepertoire for forskellige målgrupper

Hvert tema er et afrundet forløb i modulet.

Vejledende lektionsforbrug

Tilrettelæggelse og gennemførelse af sang- og salmearrangementer i Folkekirken			
	Lektioner	Samlet tidsforbrug, (jf. studieaktivitetsmo- dellen)	ECTS
Modul 1: Sang som fænomen og kulturfænomen			
A: Pædagogik/psykologi – Sangen som fænomen	12	24	
B: Sangen som et kulturfænomen	12	24	
C: Sangenes tekst og melodi	6	12	
D: Praksisøvelse	6	12	
SUM	36	72	4

Kriterier for udstedelse af modulbevis

Deltageren evalueres på grundlag af følgende 3 opgaver, der er udarbejdet i forbindelse med undervisningen:

1. Undersøgelse af hvilke sange der synges og hvilke kilder der benyttes i en sammenhæng (fx konfirmander, sogneaftener, skoleklasse eller plejehjem)
2. Analyse af sang/salmes tekst og melodi til brug mhp. anvendelse og præsentation af sangen for en given målgruppe.
3. Udarbejdelse af 3 forskellige sangrepertoarer til sangarrangementet målrettet forskellige grupper.

Evalueringen foretages af underviseren ud fra ovenstående kriterier, i lyset af modulets færdigheds- og vidensmål.

Evalueringsresultatet meddeles deltageren som gennemført/ikke gennemført.

MODUL 2: Formidling af fællessang

Modulomfang

3 ECTS

Modulbetegnelse

Modul 2: Formidling af fællessang

Kort beskrivelse af modulet

Der er fokus på deltagerens kompetencer til at udarbejde, begrunde og gennemføre sangarrangementer, der er tilpasset forskellige målgruppers forudsætninger, særlige interesser og behov. Der arbejdes med didaktisk teori som forudsætning for formidling, præsentation og indsyngning af sange og salmer. Det er centralt at deltageren opnår viden om og færdigheder i at udvælge og op-søge sangrepertoire fra såvel nedskrevne som lydbårne kilder.

Der lægges vægt på musikpsykologisk og didaktisk refleksion over viden og færdigheder, der indgår i modulets indholdsområder.

Modulsporg

Dansk

Forudsætninger for at læse modulet

Adgang til modulet forudsætter en kirkemusikalsk uddannelse fra kirkemusikskolerne svarende til Kirkemusikskolernes uddannelser i sang, orgel/korledelse eller sang/korledelse samt sædvanligvis 2 års relevant praksiserfaring efter den adgangsgivende uddannelse.

Modulet knytter sig til

Fagpakken "Tilrettelæggelse og gennemførelse af sang- og salmearrangementer i Folkekirken".

Modulets vidensgrundlag

Modulet har sin basis i forskellige videns- og færdighedsdimensioner: en vidensbaseret og en praktisk håndværksmæssig.

Modulet bygger på pædagogisk og didaktisk teori med henblik på formidling af fællessang og viden om teksters og melodiers indhold, baggrund og virkningshistorie.

Kompetencemål, som indgår i modulet

Deltageren kan ud fra begrundede valg

- planlægge, gennemføre, evaluere og udvikle sanglig aktivitet på udfordrende og anerkendende måder, der fremmer deltagerens lyst til aktivt at deltage i fællessang
- anvende viden om forskellige læringsteorier samt om forskellige aldersgrupper i planlægning og udførelse af fællessangsaktiviteter
- lede musikalske aktiviteter for børn og unge samt voksne med forskellige forudsætninger

Færdighedsmål: Deltageren kan	Vidensmål: Deltageren har
Tilrettelægge, sammenstille, præsentere sangarrangementer som er afstemt efter målgruppen	Indsigt i pædagogisk og didaktisk teori i relation til forskellige målgrupper
Tilrettelægge tematiske sangarrangementer	Kendskab til målgruppens præferencer og interesser
Formidle viden om sange, salmer og musik	Indgående kendskab til et bredt repertoire af sange og salmer samt musikhistorisk viden
Udvælge sange/salmer og sammensætte programmer til forskellige målgrupper og situationer / sammenhænge	Viden om et bredt repertoire til kirkeligt og verdsligt brug og kendskab til hvilke nutidige sangmiljøer der eksisterer, og hvilke sange der indgår heri Omfattende kendskab til udgivelser af sange og salmer for børn/unge og voksne - herunder også kendskab til ikke-udgivne, elektronisk forekommende relevante sange
Hente sange og salmer, der udelukkende findes i elektronisk, lydlig form, og omsætte dem til anvendelse for fællessang	Kendskab til transskription af musik og nedskrivning af tekster
Lede fællessangsaktiviteter for børn/unge samt for voksne, herunder ældre	Viden om stemmens udvikling i forskellige livsfaser: barnestemmen, unge stemmer, den voksnes stemme og stemmens aldring.

Lede fællessang af sange og salmer i forskellige stilarter	Kendskab til idiomatisk akkompagnement /syngemåde til at lede fællessangen
Anvende AV-medier som understøtning af arrangementets tema	Kendskab til programmer til redigering og præsentation af billeder, lyd mv.

Arbejdsformer i modulet

Der arbejdes i modulet med følgende arbejdsformer i relation til det faglige tema i modulet:

- A. Tema: Didaktik / Musikpsykologi – Pædagogisk og didaktisk teori som baggrund for formidling af sang til børn, unge og ældre – Hvilke særlige udfordringer stilles der i forhold til de respektive målgrupper.

Undervisningen er initieret af underviseren og består af fremlæggelse i plenum samt deltagerens egen forberedelse af læsestof.

- B. Tema: Musikalsk ledelse / indsyngning – Der arbejdes med forskellige læringsstile og metoder til indlæring/indsyngning af sange med forskellige grupper. Endvidere arbejdes med søgning og transskription af sangmateriale udgivet på lydbåret form.

Undervisningen er initieret af underviseren og består af fremlæggelse i plenum, praktiske øvelser samt deltagerens egen forberedelse af læsestof.

- C. Tema: Metodik / præsentation – Brug af elektroniske medier til præsentation (fx lyd og billedfremvisning).

Undervisningen består i demonstration af udstyr til præsentation samt øvelser i brugen.

- D. Tema: Udarbejdelse af programmer for forskellige målgrupper – Der arbejdes med forskellige typer af sang- og salmearrangementer for forskellige målgrupper.

Undervisningen består af oplæg ved læreren samt individuelt eller gruppearbejde med udarbejdelse af arrangementer.

Vejledende lektionsforbrug

Modul 2: Formidling af fællessang			
	Lektioner	Samlet tidsforbrug inkl. forberedelse, læsning mm.	ECTS
A: Didaktik / musikpsykologi	6	18	
B: Musikalsk ledelse / indsyngning	6	12	
C: Metodik / præsentation	4	12	
D: Udarbejdelse af programmer for forskellige målgrupper	8	24	
SUM	24	66	3

Kriterier for udstedelse af modulbevis

Deltageren evalueres på grundlag af følgende opgaver, der er udarbejdet i forbindelse med undervisningen:

1. Liste med 25 stilistisk forskellige sange/salmer og til forskellige målgrupper. Der gives forslag til og begrundelse for valg af præsentationsform samt metode for indsyngning og ledelse/ledsagelse.
2. Udarbejdelse af en sangtime for en målgruppe og med anvendelse af AV-udstyr. Der gives begrundelse for valg af form og indhold.

Evalueringen foretages af underviseren ud fra ovenstående kriterier, i lyset af modulets færdigheds- og vidensmål.

Evalueringsresultatet meddeles deltageren som gennemført/ikke gennemført.

MODUL 3: Afslutningsprojekt

Modulomfang

3 ECTS

Modulbetegnelse

Modul 3: Afslutningsprojekt

Kort beskrivelse af modulet

Som afslutning på fagpakken udarbejder deltageren et projekt. Deltageren tilrettelægger et forløb med et eller flere salme- eller sangarrangementer for en valgt målgruppe.

Der er fokus på deltagerens evne til selvstændigt at planlægge, tilrettelægge, præsentere og lede et sangarrangement.

I projektet lægges der vægt på deltagerens evne til at anvende viden og færdigheder, der indgår i fagmodulerne samt pædagogisk og -didaktisk refleksion over egen praksis.

Der lægges endvidere vægt på deltagerens formidlingsmæssige færdigheder.

Modulprog

Dansk

Forudsætninger for at læse modulet

Det er en forudsætning, at fagmodulerne, modul 1 og 2, er afsluttet

Vejledende tidsforbrug

Det vejledende tidsforbrug for deltageren til modulets studieaktiviteter fremgår af studieaktivitetsmodellen (Bilag 5)

Krav til Afslutningsprojektet

Deltageren skal udarbejde et skriftligt projekt med udgangspunkt i en konkret praksis, hvori inddrages litteratur fra modul 1 og 2. Problemstillingen skal tage afsæt i egen praksis eller praksis i forbindelse med et praktikforløb.

Projektet skal udarbejdes:

i et selvvalgt og af undervisningsinstitutionen godkendt emne

- i tilknytning til en konkret praksis med sang- og salmesangsarrangementer i Folkekirken
- med udgangspunkt i praksis og med inddragelse af relevant teori som begrundelse for valg af indhold og metode
- og med teoretisk refleksion i diskussion og evaluering af egen praksis.

Det skriftlige produkt er en projektrapport på 8 -10 normalsider. Eventuelle bilag herudover må højst udgøre 5 normalsider. Dertil må der vedlægges lyd- og videooptagelser mv., som findes nødvendige for at belyse projektets praksis.

Projektet kan udarbejdes individuelt eller i grupper på max. 2 deltagere. Ved gruppearbejde skal projektrapporten være på 12 – 15 normalsider.

Prøven

Prøven er praktisk og mundtlig. Projektrapporten danner grundlag for en mundtlig prøve, hvor projektet – i en samtale – diskuteres og perspektiveres.

Projektet bedømmes efter 7-trinsskalaen. Der gives en samlet bedømmelse for den skriftlige opgave og den mundtlige præstation.

Vejledende læseplan (FP3)

Uddannelsens TITEL

Tilrettelæggelse og udførelse af sang- og salmearrangementer i Folkekirken

Uddannelsens FORMÅL

Formålet med uddannelsen er at give deltageren kompetence til at tilrettelægge og udføre fællessangsarrangementer for forskellige målgrupper. Sangaktiviteterne kan være rettet mod børn og unge, f.eks. i undervisning af minikonfirmander, konfirmander og ved skole-kirke samarbejde eller mod voksne, f.eks. i forbindelse med sogne- og ældremøder.

Uddannelsens NIVEAU

Uddannelsens niveau svarer til niveau 6 i den nationale og er opgjort til 10 ECTS point.

KOMPETENCEMÅL

Det er målet, at den uddannede

- kan være en drivende kraft til at udvikle, planlægge og gennemføre fællessangsarrangementer
- kan træffe begrundede valg af indhold ud fra viden om målgruppens musikalske og sanglige forudsætninger
- kan vælge indhold ud fra viden om sangtradition og kan perspektivere nyt indhold ud fra traditionen
- kan vælge og begrunde formidlings- og præsentationsform på baggrund af repertoires stil og genre samt deltagernes forudsætninger

Uddannelsens MODULER

Uddannelsen består af følgende 3 moduler:

Modul 1: Sang som fænomen og kulturfænomen 4 ECTS
--

Modul 2: Formidling af fællessang 3 ECTS

Modul 3: Afgangprojekt 3 ECTS

Plan for de enkelte moduler

Modul 1

Indhold

- A. Tema: Sangen som fænomen – Pædagogisk og psykologisk teori om sang og sangens følelsesmæssige, dannelsesmæssige og sociale virkning.
- B. Tema: Sangen som et kulturfænomen – Fællessangens historie og betydning i såvel folkelige som kirkelige sangmiljøer.
Grundig indføring i et bredt udsnit af sangbøger og andre udgivelser, samt digitale platforme som udgangspunkt for arbejde med forskellige sangmiljøers repertoire.
- C. Tema: Sangenes tekst og melodi.
Der arbejdes med analyse af et udvalg af sange fra forskellige perioder og stilarter.
- D. Tema: Praksisøvelse.
Med udgangspunkt i pædagogisk/psykologisk teori samt viden om sangens historie udarbejdes et sangrepertoire for forskellige målgrupper

Litteraturliste/pensum

* angiver pensum – øvrig litteratur til inspiration

* Astring D, Bennyé og Merete Sørensen: *Æstetik og Læring, kap. 5 Drivkræfter bag æstetisk virksomhed*, Hans Reitzels Forlag 2006, 1. udgave, 7. oplag

* Bonde, Lars Ole: *Musik og Menneske, kap. 15 "Musikalsk udviklingspsykologi"*, forlaget Samfundslitteratur, 1. udgave 2009

* Holgersen, Svend-Erik (red.) mf.: *Musikpædagogiske refleksioner, s. 111-120* (Hans Vejleskov), Danmarks Pædagogiske Universitet, 2002

* Kirk, Elsebeth (red.): *Musik og pædagogik, kap 18. "Musik og samvær med ældre"*, forlaget Narayana Press, 2. udgave 1. oplæg

* Nielsen, Frede V. *Almen musikdidaktik*, 2. reviderede og bearbejdede udgave, Akademisk Forlag 1998, kap. 5 s. 163 – 190

Aller, Edith og Michael Schelde (red.): *Sangen i skolen – Om fællessangen i skole og samfund før og nu*, Dafolo Forlag 1998

Isaksen, Stine (red.): *Fællessang om fællesskab – en antologi*, Sangens Hus, Herning 2018

Bak, Karl: *Højskolesangbogens historie*, Nordisk Forlag A/S 1977

Artikler:

* Wierød, Lea Marie Lucas: *"Hvor livs poesien ikklædes musikalsk klædebon"*, Danish Musicology Online vol. 6

* Wierød, Lea Marie Lucas: *"Sangkultur i dag - fra samfundstjeneste til anatomi"*

* Inspirationshæfte: *"Inspiration til fællessang"*, Undervisningsministeriet 2009

Borup Jensen, Th. & K. E. Bugge: *Salmen som lovsang og litteratur 1-2*. Serien Pædagogiske Studier - Gyldendal, Kbh 1972.

Svendsen, Erik Norman: *Syng for livet – guide til Salmebogen*. Kristeligt Dagblads Forlag, Kbh 2008.

Birch, Peter & Lars Sømod: *Salmemaratton*. Det Kgl. Vajsenhus' Forlag, Kbh 2008.

Kjærgaard, Jørgen & Peter Weincke: *Danske salme- og koralbøger. En introduktion*. Anis / Eksistensen, Kbh 2013.

Balslev-Clausen, Peter & Hans Raun Iversen (red.): *Salmesang. Grundbog i hymnologi*. Det Kgl. Vajsenhus' Forlag, Kbh 2014.

Opslagsbøger:

Bjerre, Karen (red.): *Sanghåndbogen*, Folkehøjskolernes Forenings Forlag 2006

Kjærgaard, Jørgen: *Salmehåndbog I og II*, Det Kgl. Vajsenhus' Forlag 2003

Vejledende lektionsplan

Antal lektioner	Emne	
1	Introduktion og præsentation - Orientering om fagpakkens mål og indhold	
1	Hvorfor synger vi? Kort rids over fællessangens historie Introduktion af litteratur	
2	Målgruppen 6 – 10 årige – forudsætninger for musikalsk læring	
1	Opgave til næste gang: Repertoireliste for målgruppen 6-10 årige – idékatalog	
4	Sangen som et kulturfænomen – Fællessangens historie og betydning i såvel folkelige som kirkelige sangmiljøer	
1	Opgave til næste gang: "Undersøgelse af dit lokale sangmiljø" Hvilke sangbøger bruges og hvad synges? - Lokaliser lokale aktører og drivkræfter.	
2	Sangen i skolen – sangfagets udvikling Hvad synges der?	
2	Skolesangbøgerne og musik i skolen – herunder forskellige projekter med sang Hvordan rører sangen/musikken os?	
1	Opgave: Valg af sange til sangtime for målgruppen 10 - 17 årige (fx minikonfirmander eller konfirmander)	
1	Målgruppen 17 – 25 årige.	
2	Sangen i kirken og de kirkelige bevægelser Hvorfor synger man i kirken og hvad synges	
2	Præsentation af forskellige samlinger og opslagsværker	

2	Salmeworkshop - Øvelser og ideer til selv, at komme i gang med små kompositioner.	
1	Målgruppen 25 – 45 årige	
1	Folkelig sang – de folkelige bevægelser	
2	Højskolesangbogens historie - Hvad synges der og hvorfor synges der?	
1	Præsentation af sangbøger og opslagsværker	
2	Senioralderen: Pensionister / plejehjem / Demente	
2	Analyse af et bredt udvalg af sange og salmer	
1	Afslutning på modul 1 Opgave: Udarbejdelse af en repertoireliste for målgruppen 25 – 45 årige eller seniorer	
2	Salmeworkshop omkring fællessang og nye salmer - fx Forum For Rytme i Kirken	Aften arr.
2	Morgensang/opsamling fra sidst	
I alt 36		

Undervisningens tilrettelæggelse

Undervisningen tilrettelægges af underviseren. Deltagerne inddrages, således at der i valg af emner tages udgangspunkt i deltagerens egen praksis.

Der veksles mellem forskellige undervisningsformer. Teoretisk og sanghistorisk gennemgang lægger op til lærerstyret undervisning i plenum.

Deltagerne udforsker enkeltvis eller i grupper forskellige sangbøgers indhold og form samt undersøger, hvad der synges i forskellige sangmiljøer/foreninger.

Opgaver (portefølje)

Eksempler på opgaver:

Opgaverne kan indgå som portefølje i den afsluttende projektopgave og skal understøtte den skriftlige fremstilling i forhold til projektopgaven.

1. Undersøgelse af hvilke sange der synges og hvilke kilder der benyttes i en sammenhæng (fx konfirmander, sogneaftener, skoleklasse eller plejehjem)
2. Analyse af sang/salmes tekst og melodi til brug mhp. anvendelse og præsentation af sangen for en given målgruppe.
3. Udarbejdelse af 3 forskellige sangrepertoarer til sangarrangementet målrettet forskellige grupper.

Modul 2

Indhold

- A. Tema: Didaktik / Musikpsykologi – Pædagogisk og didaktisk teori som baggrund for formidling af sang til børn, unge og ældre – Hvilke særlige udfordringer stilles der i forhold til de respektive målgrupper.
- B. Tema: Musikalsk ledelse / indsyngning – Der arbejdes med forskellige læringsstile og metoder til indlæring/indsyngning af sange med forskellige grupper. Endvidere arbejdes med søgning og transskription af sangmateriale udgivet på lydbåret form.
- C. Tema: Metodik / præsentation – Brug af elektroniske medier til præsentation (fx lyd og billedfremvisning).
- D. Tema: Udarbejdelse af programmer for forskellige målgrupper – Der arbejdes med forskellige typer af sang- og salmearrangementer for forskellige målgrupper.

Litteraturliste/pensum

* angiver pensum – øvrig litteratur til inspiration

*Bjerre, Karen (red.): *"Sanghåndbogen" (enkeltartikler)*– FFDs Forlag 2006

*Nielsen, Frede V. *Almen musikdidaktik*, 2. reviderede og bearbejdede udgave, Akademisk Forlag 1998, kap. 3 s. 103 – 126; kap. 6 s. 291 – 351

*Dahlbæk, Annelise: *"Progression i Musikundervisningen". "Kapitel 8 – Stemmen – Sang"* (s. 105-132)

*Fredens, Kirsten & Elsebeth Kirk: *"Musikalsk Læring "Kapitel 8 – Musik og Æstetik"* (s. 160-174), *"Kapitel 13 – Almen musikopdragelse og didaktik"* (s. 225-243)

*Kirk, Elsebeth (red.): *"Musik & Pædagogik". "Kapitel 5 – Sangen og Livsmusikken"* (s. 70-85)

*Kirk, Elsebeth: *"Musik som Udtryksform". "Kapitel 9 – Stemmen og Sangen"* (s. 179-199)

*Lave & Wenger: noget om læringsstile; mesterlære; situeret læring mm (et-eller-andet; evt. i bearbejdet form; PP fra DUP af Torben Brostrøm)

Metz, Georg: *Danmarks Sang*, Edition Wilhelm Hansen 1994 (uddrag af artiklerne anvendes)

Warming, Per: *"Folkelig sang der swinger – fra Grundtvig til Kim Larsen"*, Edition Egtved, 1988

*Didaktiske modeller: *Den didaktiske trekant, SMTTE-modellen* (sammenhæng, mål, tegn, tiltag, evaluering)

Lehnschau, Anne og Christopher: Slides vedr. musikpsykologi

Vejledende lektionsplan

Antal lektioner	Emne	
	Præsentation af modulet	
2	Musikdidaktiske problemstillinger – HVORFOR sang? – Sang med HVEM? – HVILKE sange? Ars/Scintia-dimensionerne og de musikalske aktivitetsformer	
2	Gennemgang af SMTTE-modellen og Espelands PAVBE model	
1	Gruppearbejde (2 og 2) – Udarbejdelse af en sangtime ved systematisk brug af didaktisk model og didaktiske overvejelser.	
2	Formidling af fællessang - Hvordan tilrettelægges sangarrangementer	
3	Formidling af fællessang - Indsyngning af fællessange / musikledsagelse Øvelser på baggrund af udsendte opgaver	
2	Jette Dahl: Stemmebrug	
2	Fra fællessang til korsang (enkel flerstemmighed)	
2	Musikalsk ledelse af fællessang Klaver-lab / klaverledsagelse til fællessang	
2	AV-udstyr til præsentation - Billeder og Lyd, eksemplificeret igennem power point.	
1	Opgave: Udarbejdelse af en tematisk sangtime med brug af billeder, lyd mv.	
5	Deltagerne fremlægger opgave fra sidst	
I alt 24		
2	Sangaften – fx "Ord og toner i fugleperspektiv" (Åbent arrangement)	Aften arr.
2	Morgensang/opsamling fra sidst	

Undervisningens tilrettelæggelse

Undervisningen i pædagogisk og didaktisk teori består dels af fremlæggelse i plenum samt deltagerens egen forberedelse af læsestof.

Demonstration af AV-udstyr til præsentation af billeder, tekst og lyd samt praktiske øvelser i brugen af udstyret.

Oplæg ved læreren med eksempler på forskellige sangarrangementer. Deltagerne udarbejder individuelt eller i grupper nogle sangarrangementer.

Praktisk øvelse og vejledning i instruktion og musikalsk ledelse af sangarrangementer.

Opgaver (portefølje)

1. Liste med 25 stilistisk forskellige sange/salmer og til forskellige målgrupper. Der gives forslag til og begrundelse for valg af præsentationsform samt metode for indsyngning og ledelse/ledsagelse.
2. Udarbejdelse af en sangtime for en målgruppe og med anvendelse af AV-udstyr. Der gives begrundelse for valg af form og indhold.

Modul 3

Afgangprojekt

Krav til afgangprojektet

Deltageren skal udarbejde et skriftligt projekt med udgangspunkt i en konkret praksis, hvori inddrages litteratur fra modul 1 og 2. Problemstillingen skal tage afsæt i egen praksis eller praksis i forbindelse med et praktikforløb.

Projektet skal udarbejdes:

- i et selvvalgt og af undervisningsinstitutionen godkendt emne
- i tilknytning til en konkret praksis med sang- og salmesangsarrangementer i Folkekirken
- med udgangspunkt i praksis og med inddragelse af relevant teori som begrundelse for valg af indhold og metode og med teoretisk refleksion i diskussion og evaluering af egen praksis.

Det skriftlige produkt er en projektrapport på 8 – 10 normalsider (1 normalside = 2400 tegn inkl. mellemrum). Herudover må bilag højst udgøre 5 normalsider.

Dertil må der vedlægges lyd- og videooptagelser mv. som findes nødvendige for at belyse projektets praksis.

Projektet kan udarbejdes individuelt eller i grupper på max. 2 deltagere. Ved gruppearbejde skal projektrapporten være på 12 – 15 normalsider.

Prøven

Prøven er praktisk og mundtlig. Projektrapporten danner grundlag for en mundtlig prøve, hvor projektet diskuteres og perspektiveres i en samtale.

Det samlede projekt bedømmes efter 7-trinsskalaen. Der gives en samlet karakter for den skriftlige opgave og den mundtlige præstation.

Eksempler på emner:

- Sangtime for minikonfirmander over temaet høst (advent, jul, påske eller...)
- Indlæring af salmer med konfirmander
- Skolens 3. – 4. klasser synger morgensange i kirken (årstiderne, jul, påske, pinse...)
- Salmemarathon i kirken
- Højskolesangaften for menigheden

- Sangtime med demente på plejecentret
- Sang og bibelfortælling for familier med små børn

Om opgaven

Emnet Opgaven skal omhandle et afgrænset emne eller problemfelt i relation til fagpakkens fagområder og mål

Opgavens indhold

Indledning: Præsentation af emnet for opgaven og begrundelse for valg af emnet.
Din interesse for emnet?
Kort beskrivelse af hvordan du har arbejdet med emnet

Teori: Hvilke teorier benytter du som forudsætning for arbejdet med målgruppen og sangaktiviteten?
Hvilken betydning har teorierne haft for valg af form og indhold?
Målgruppens forudsætninger?
Hvordan undervises / arbejdes der med aktiviteterne?
Hvilke aktiviteter passer til målgruppen?

Aktivitet/undervisning Det valgte undervisningsforløb (aktiviteten) udformes, beskrives, gennemføres og evalueres. Didaktiske modeller som fx SMTTE-modellen kan anvendes som disposition.

Afslutning/konklusion Analyse af forløbet – gik det efter planen?
Hvis det ikke lykkedes – hvad kunne du så ud fra dit valgte teoretiske udgangspunkt gøre anderledes?
Hvis alt lykkedes – hvad er så det næste skridt, du kunne tage?
Alle tiltag skal begrundes ud fra de valgte teorier.

Bilag Skematiske oversigt over forløbet
Materialer fremstillet til aktiviteten
Evt. videosekvenser med udvalgte (centrale) scener fra arbejdet med sangaktiviteten
Andet relevant materiale

Litteraturliste Komplet liste over anvendt litteratur

Om prøven

Praktisk prøve:	Der demonstreres egne færdigheder i præsentation af sange og salmer samt instruktion i og ledelse af fællessang. Deltageren udvælger to sange/salmer af forskellig stil og karakter, som præsenteres ved prøven. Der gives 20 min.
Mundtlig prøve:	Med udgangspunkt i projektrapporten og prøvens praktiske del diskuteres og perspektiveres det beskrevne sangarrangement. Deltageren demonstrerer herved evne til at begrunde og analysere egen praksis. Der gives 20 min.

Om vejledningsforløbet

- Uddannelsesinstitutionen godkender emnet og tildeler en vejleder indenfor det valgte fagområde
- Projektet-udarbejdelse – herunder vejledning til rådighed i sammenlagt 1 time pr. deltager til kommentering af udarbejdet tekst, rådgivning samt litteraturanvisning
- Projektaflevering
- Prøve

Fagpakke 4: Nyere rytmiske stilarter i kirkens kor-, koncert- og gudstjenestearbejde

1 Uddannelsens formål

Formålet med uddannelsen "Nyere rytmiske stilarter i kirkens kor-, koncert- og gudstjenestearbejde" er at give deltageren kompetence til at initiere, motivere samt indgå i dialog om de udviklingsmuligheder for kirkens kor-, koncert og gudstjenestearbejde som rummes i nyere stilarter musikalske udtryk, samt tilrettelægge, lede og udføre koriske og instrumentale satser i en række forskellige nyere stilarter. Der arbejdes såvel med deltagerens egne instrumentale færdigheder som med ledelse af kor og band. Udover anvendelse i gudstjeneste- og koncertsammenhænge tager uddannelsen også sigte på anvendelse i f.eks. kor- og konfirmandmusicals og andre kirkemusikalske aktiviteter.

2 Mål for læringsudbytte

Deltageren skal opnå personlige og faglige kompetencer til at tage initiativ til og indgå i samarbejde om at introducere nyere musikalske stilarter i kirkens musikliv. Endvidere opnås kompetence i vurdering og udvælgelse af relevant musikalsk materiale som led i tilrettelæggelse og udførelse af kor- og instrumentalmusik i en række nyere stilarter.

Dette opnås ved at deltageren gennem teori og praksis får viden, færdigheder og kompetencer til at samarbejde om udvælgelse af, formidling og udførelse af musikken for og med bestemte målgrupper i gudstjenester og ved koncerter.

Viden

Det er målet, at den uddannede

- har generel viden om en række forskellige stilarter og deres musikhistoriske baggrund
- har viden om definitionen af og begrænsningerne i begrebet rytmisk musik og begrebets anvendelse i kirkemusikalsk sammenhæng
- har indsigt i skiftende tiders overvejelser om og argumenter for valg af musik til kirkeligt brug
- har kendskab til satsopbygning og struktur i musikken
- har viden om satsformer og metoder for satsarbejde
- har kendskab til indstuderingsteknikker og – metoder
- har metodekendskab til ledelse af rytmisk musik
- har et basalt kendskab til det almindelige band-instrumentarium
- har kendskab til nyere kirkeligt repertoire indenfor forskellige rytmiske genrer
- har grundlæggende pædagogiske og didaktiske forudsætninger for ledelse af forskellige målgrupper

Færdigheder

Det er målet, at den uddannede

- kan indgå i kvalificerende dialog om valg af det musikalske udtryk og indhold
- er i besiddelse af instrumentale færdigheder som udgangspunkt for indstudering og udførelse af stilrigtige klaver- og orgelsatser
- kan anvende teoretisk viden og indsigt ved udarbejdelse af satser og arrangementer til en given situation

- er i besiddelse af og kan anvende relevante direktionsmæssige færdigheder ved indstudering og ledelse af satser i forskellige, nyere stilarter
- har basale færdigheder på et eller flere bandinstrumenter (guitar, bas, slagtøj)

Kompetencer

Det er målet, at den uddannede

- kan reflektere over musikalske udtryk og disses muligheder for at berige kirkens kor-, koncert- og gudstjenestearbejde
- på baggrund af musikteoretisk viden kan reflektere over og udarbejde relevante satser til brug i gudstjenester og koncerter
- kan forestå planlægning og udførelse af rytmisk musik i gudstjenester og koncerter
- kan forestå ledelse og udførelse af såvel solistiske som akkompagnementsmæssige satser
- kan indgå i og forestå samarbejde med andre musikere og kirkelige medarbejdere om indstudering og udførelse af musik for rytmisk ensemble

3 Uddannelsens omfang

Uddannelsen er planlagt til 10 ECTS-point.

I beregningen indgår arbejdsbelastningen i alle former for uddannelsesaktivitet, der knytter sig til uddannelsens moduler, herunder skemalagt undervisning, øvning, selvstudium, projektarbejde samt eksamen og andre bedømmelser.

4 Adgangskrav

Adgang til uddannelsen og enkelte moduler er betinget af uddannelse, svarende til kirkemusikskolernes uddannelse i orgel og korledelse eller tilsvarende relevant uddannelse samt sædvanligvis 2 års relevant praksiserfaring efter den adgangsgivende uddannelse.

5 Uddannelsens struktur

Uddannelsen "Nyere rytmiske stilarter i kirkens kor-, koncert og gudstjenestearbejde" består af 4 moduler samt en prøve

Modul 1: Arrangement for orgel og salmepil i rytmiske stilarter 2 ECTS

Modul 2: Udførelse og ledelse af rytmiske korsatser 2 ECTS

Modul 3: Arrangement, sammenspil og ledelse af band 3 ECTS

Modul 4: Afgangprojekt/Prøve 3 ECTS
--

6 Prøve

Hvert af de faglige moduler 1-3 afsluttes med et modulbevis. Tilfredsstillende deltagelse i undervisningen samt udarbejdelse af øvelser og skriftlige opgaver er en forudsætning for udstedelse af modulbevis.

Projektmodulet er afslutningen på uddannelsen. Med udgangspunkt i praktisk brug af nyere rytmiske stilarter i det kirkemusikalske arbejde udarbejdes en projektrapport – heri indgår studieprodukter fra de faglige moduler. Valg af indhold og metoder begrundes ud fra viden og færdigheder, som er erhvervet i de faglige moduler.

Den afsluttende prøve består af en praktisk og en mundtlig del.

Prøven bedømmes ved ekstern censur efter 7-trins skalaen. Der gives én samlet karakter.

MODUL 1: Arrangement, sammenspil og ledelse af band

Modulomfang:

3 ECTS.

Modulbetegnelse

Arrangement, sammenspil og ledelse af band

Kort beskrivelse af modulet

Modulet har fokus på at udvikle deltagerens viden om og færdigheder i udarbejdelse af arrangementer for band, deltagelse i sammenspil og ledelse af band.

Basal viden om den rytmiske musiks historie og analyse af musikeksempler med fokus på elementer som form, harmoni og rytme danner baggrund for undervisningen i at udarbejde og arrangere stilrigtige satser for band.

I forbindelse med undervisningen i sammenspil modtager deltagerne undervisning på et bandinstrument. Målet er, at deltagerne kan forestå indstudering og ledelse af sammenspil.

I sammenspilsdisciplinen arbejdes med et bredt repertoire indenfor forskellige rytmiske genrer, herunder satser, der vil kunne finde anvendelse ved kirkelige handlinger.

Modulsprog

Dansk

Forudsætninger for at læse modulet

Se adgangskrav for uddannelsen.

Modulet knytter sig til:

Fagpakken "Nyere rytmiske stilarter i kirkens kor-, koncert- og gudstjenestearbejde"

Modulets vidensgrundlag

Modulet er videns- og praksisbaseret med vægt på at bibringe deltagerne viden om og færdigheder i udførelse af stilrigtige arrangementer, sammenspil samt ledelse af band i forskellige stilarter.

Modulets relation til praksis

Modulets emneindhold knytter sig til praksis ved musikgudstjenester og koncertarrangementer i Folkekirken.

Kompetencemål, som indgår i modulet

Deltageren kan ud fra begrundet valg

- udvælge, tilrettelægge og anvende et repertoire til sammenspil og lede et rytmisk band i kirkelig sammenhæng
- udvælge relevant rytmisk repertoire tilpasset forskelligt instrumentarium og tilpasset forskellige målgrupper og formål.
- finde og udvælge stof på baggrund af viden om rytmisk musik og dens traditioner.
- indstudere musik og lede band i forskellige rytmiske stilarter

Færdighedsmål:	Vidensmål:
Deltageren kan	Deltageren har viden om
Medvirke i sammenspil og forestå ledelse af band	Bandinstrumentarium
Arrangere satser for band	Arrangement i forskellige stilarter
Spille et eller flere bandinstrumenter	Repertoire til musikgudstjenester, m.v.
	Udviklingen af den rytmiske musiks historie

Arbejdsformer i modulet

Undervisningen er initieret af underviseren og består af fremlæggelse i plenum samt deltagerens egen forberedelse mundtligt som skriftligt af praktisk-musikalske opgaver.

Vejledende tidsforbrug

Emne	Antal lektioner	Samlet tidsforbrug (Inkl. forberedelse)	ECTS
Arrangement for orgel	8	24	
Salmespil: metodik, praktik	10	30	
Sum	18	54	2

Kriterier for udstedelse af modulbevis

Modulbevis udstedes på baggrund af aktiv deltagelse i undervisningen, herunder udarbejdelse af min. 3 tilfredsstillende skriftlige opgaver.

MODUL 2: Arrangement for orgel og salmespil i rytmiske stilarter

Modulomfang:

2 ECTS. 3 kursusdage á 6 timer

Modulbetegnelse

Arrangement for orgel og salmespil i rytmiske stilarter

Kort beskrivelse af modulet

Modulet tager sigte på at udvikle deltagernes bevidsthed om stil og spillemåde i nyere rytmisk musik set i forhold til klassiske stilarter.

På baggrund af analyse af form, harmoni, rytme, m.m. arbejdes der i undervisningen med at arrangere/ transskribere sange og stykker i forskellige stilarter til orgel, og deltagerne udarbejder selv et antal arrangementer. Med fokus på stilrigtig udførelse af et nyere rytmisk repertoire i pop/rock stil arbejdes der især med satser, der kan finde anvendelse ved kirkelige handlinger.

I salmespil er der fokus på at arrangere og udføre et stilrigtigt akkompagnement og herunder arbejde med becifringsspil på orgel. Deltagerne forbereder og udfører diverse akkompagnementer i undervisningen.

Modulprog

Dansk

Forudsætninger for at læse modulet

Se adgangskrav for uddannelsen.

Modulet knytter sig til:

Fagpakken "Nyere rytmiske stilarter i kirkens kor-, koncert- og gudstjenestearbejde"

Modulets vidensgrundlag

Modulet er videns- og praksisbaseret med fokus på at bibringe deltagerne viden om og færdigheder i udførelse på orgel af nyere salmer og sange samt arrangement og udførelse på orgel af sange/satser i forskellige stilarter.

Modulets relation til praksis

Modulets emneindhold knytter sig til praksis ved gudstjenester og kirkelige handlinger i Folkekirken.

Kompetencemål, som indgår i modulet

Deltageren kan ud fra begrundet valg

- udvælge, arrangere og spille relevant rytmisk repertoire til anvendelse ved gudstjenester, kirkelige handlinger m.v.
- spille orgelakkompagnement til salmer i forskellige rytmiske stilarter
- fungere som musiker på orgel med såvel teoretiske som praktiske kompetencer i forskellige rytmiske stilarter

Færdighedsmål:	Vidensmål:
Deltageren kan	Deltageren har viden om
Stilrigtigt udføre selvstændige satser og akkompagnementssatser på orgel	Skriftlig analyse af stil, form og auditiv analyse
Arrangere og transskribere satser i forskellige stilarter til udførelse på orgel	Karakteristika i forskellige rytmiske stilarter
Udføre becifringsakkompagnement på orgel	Gængs repertoire ved kirkelige handlinger Salmer og sange i en bred vifte af nyere rytmiske stilarter

Arbejdsformer i modulet

Undervisningen er initieret af underviseren og består af fremlæggelse i plenum samt deltagerens egen forberedelse mundtligt som skriftligt af praktisk-musikalske opgaver.

Vejledende tidsforbrug

Emne	Antal lektioner	Samlet tidsforbrug (Inkl. forberedelse)	ECTS
Sang, spil, bevægelse (SSB)	8	16	
Analyse, arrangement	4	16	
Repertoiregennemgang	2	4	
Korledelse, metodik/praktik	10	30	
	24	66	2

Kriterier for udstedelse af modulbevis

Modulbevis udstedes på baggrund af aktiv deltagelse i undervisningen, herunder udarbejdelse af min. 3 tilfredsstillende skriftlige opgaver.

MODUL 3: Udførelse og ledelse af rytmiske korsatser

Modulomfang:

2 ECTS.

Modulbetegnelse

Udførelse og ledelse af rytmiske korsatser

Kort beskrivelse af modulet

Modulet har fokus på at udvikle deltagernes viden og færdigheder om sang og syngemåde i forskellige nyere rytmiske stilarter med henblik på deltagernes egen ledelse af rytmiske korsatser. Der arbejdes med kropslig bevidsthed ved undervisning i SSB (Sang, spil og bevægelse) som indgang til rytmisk korsang.

Der indgår analyse af korsatser i undervisningen med henblik på at deltagerne udarbejder enkelte lettere rytmiske korsatser for en given besætning til brug f.eks. ved musikgudstjenester og koncerter.

Undervisningen i korledelse indeholder indstuderingsteknik og – metode, refleksion over korprøvens dynamik over satsers anvendelighed samt målgruppen for disse satser.

I undervisningen lægges vægt på repertoire, der kan finde anvendelse i kirkelig sammenhæng.

Modulsprog

Dansk

Forudsætninger for at læse modulet

Se adgangskrav for uddannelsen.

Modulet knytter sig til:

Fagpakken "Nyere rytmiske stilarter i kirkens kor-, koncert- og gudstjenestearbejde"

Modulets vidensgrundlag

Modulet er videns- og praksisbaseret med vægt på at bibringe deltagerne viden om og færdigheder i udførelse af korsang, udarbejdelse af stilrigtige arrangementer samt ledelse af kor i forskellige stilarter.

Modulets relation til praksis

Modulets emneindhold knytter sig til almen praksis med kor ved gudstjenester og koncertarrangementer i Folkekirken.

Kompetencemål, som indgår i modulet

Deltageren kan ud fra begrundet valg

- udvælge, tilrettelægge og anvende et rytmisk korrepertoire, som er relevant i kirkelig sammenhæng
- udvælge relevant rytmisk korrepertoire tilpasset forskellige besætninger, målgrupper og formål.
- finde og udvælge stof på baggrund af viden om rytmisk musik og dens traditioner.
- indstudere musik og lede et kor i forskellige rytmiske stilarter

Færdighedsmål: Deltageren kan	Vidensmål: Deltageren har viden om
Medvirke som korsanger ved satser i forskellige rytmiske stilarter	Stemmebrug i forskellige stilarter
Arrangere satser for rytmisk kor	Analyse af korsatser i forskellige stilarter
Forestå indstudering og ledelse af rytmiske korsatser	Rytmisk korrepertoire til gudstjenester, m.v.

Arbejdsformer i modulet

Undervisningen er initieret af underviseren og består af fremlæggelse i plenum samt deltagerens egen forberedelse mundtligt som skriftligt af praktisk-musikalske opgaver.

Vejledende tidsforbrug

Emne	Antal lektioner	Samlet tidsforbrug (Inkl. forberedelse)	ECTS
Arrangement og satsarbejde for orgel	8	32	
Sammenspil og ledelse	16	32	
Instrumentalundervisning	4	16	
Musikhistorie	4	8	
Repertoire, teknik	4	8	
Sum	36	96	3

Kriterier for udstedelse af modulbevis

Modulbevis udstedes på baggrund af aktiv deltagelse i undervisningen, herunder udarbejdelse af min. 3 tilfredsstillende skriftlige opgaver.

MODUL 4: Afslutningsprojekt/Prøve

Modulomfang

3 ECTS

Modulbetegnelse

Modul 3: Afslutningsprojekt

Kort beskrivelse af modulet

Som afslutning på fagpakken vælger deltageren et musikalsk emneområde indenfor undervisningen i modulerne 1-3.

Der er fokus på deltagerens evne til selvstændigt at planlægge, tilrettelægge og udføre rytmisk musik i en bred stilvifte.

I projektet lægges der vægt på deltagerens evne til at anvende viden og færdigheder, der indgår i fagmodulerne samt pædagogisk og -didaktisk refleksion over egen praksis.

Der lægges endvidere vægt på deltagerens formidlingsmæssige færdigheder, og deltagerens refleksioner over valg af musikalske udtryk i relation til gudstjenester, kirkelige handlinger, koncerter m.m.

Modulprog

Dansk

Forudsætninger for at læse modulet

Det er en forudsætning, at fagmodulerne, modul 1, 2 og 3, er afsluttet.

Krav til Afslutningsprojektet

Deltageren udarbejder et skriftligt projekt, hvori der arbejdes på et eller flere emner fra undervisningen i hvert af modulerne 1, 2 og 3 med tilhørende litteratur. Problemstillingen kan tage afsæt i egen praksis eller praksis i forbindelse med et praktikforløb.

Projektet skal udarbejdes i et selvvalgt og af undervisningsinstitutionen godkendt emne

- i tilknytning til konkret praksis med ledelse af rytmisk musik for band og/eller kor i kirken
- med udgangspunkt i praksis og med inddragelse af relevant teori som begrundelse for valg af indhold og metode
- og med teoretisk refleksion i diskussion og evaluering af egen praksis.

Det skriftlige produkt er en projektrapport på 3-5 normalsider samt udarbejdelse af 4 satser med relation til 2 eller 3 af modulerne. I rapporten overvejes og begrundes metodik for indstuderingen ved den praktiske/mundtlige prøve og satsernes anvendelighed til forskellige målgrupper og lejligheder.

Projektet kan udarbejdes individuelt eller i grupper på max. 2 deltagere. Ved gruppearbejde skal projektrapporten være på 5 – 8 normalsider og hver deltager udarbejder 4 satser jf. ovenstående.

Prøven

Prøven er praktisk og mundtlig. Deltageren skal demonstrere instruktion og ledelse af band og kor og kan her evt. selv indgå som instrumentalist eller korsanger. Deltagerens egne satser eller alternativt andre satser til en aktuel målgruppe fremføres. Projektrapporten danner i forlængelse af den praktiske prøve grundlag for en samtale, hvor projektet diskuteres og perspektiveres.

Projektet bedømmes efter 7-trinsskalaen.

Vejledende læseplan (FP4)

Uddannelsens TITEL

Nyere rytmiske stilarter i kirkens kor-, koncert- og gudstjenestearbejde.

Uddannelsens FORMÅL

Formålet med uddannelsen "Nyere rytmiske stilarter i kirkens kor-, koncert- og gudstjenestearbejde" er at give deltageren kompetence til at initiere, motivere samt indgå i dialog om de udviklingsmuligheder for kirkens kor-, koncert og gudstjenestearbejde som rummes i nyere stilarter musikalske udtryk, samt tilrettelægge, lede og udføre koriske og instrumentale satser i en række forskellige nyere stilarter. Der arbejdes såvel med deltagerens egne instrumentale færdigheder som med ledelse af kor og band. Udover anvendelse i gudstjeneste- og koncertsammenhænge tager uddannelsen også sigte på anvendelse i f.eks. kor- og konfirmandmusicals og andre kirkemusikalske aktiviteter.

Uddannelsens NIVEAU

Uddannelsens niveau svarer til niveau 6 i den nationale kvalifikationsramme og er opgjort til 10 ECTS.

KOMPETENCEMÅL

Det er målet, at den uddannede

- kan reflektere over musikalske udtryk og disses muligheder for at berige kirkens kor-, koncert- og gudstjenestearbejde
- på baggrund af musikteoretisk viden kan reflektere over og udarbejde relevante satser til brug i gudstjenester og koncerter
- kan forestå planlægning og udførelse af rytmisk musik i gudstjenester og koncerter
- kan forestå ledelse og udførelse af såvel solistiske som akkompagnementsmæssige satser
- kan indgå i og forestå samarbejde med andre musikere og kirkelige medarbejdere om indstudering og udførelse af musik for rytmisk ensemble.

Uddannelsens MODULER

Uddannelsen består af følgende 4 moduler:

Modul 1: Arrangement for orgel og salmespil i rytmiske stilarter 2 ECTS
--

Modul 2: Udførelse og ledelse af rytmiske korsatser 2 ECTS

Modul 3: Arrangement, sammenspil og ledelse af band 3 ECTS

Modul 4: Afgangsprøve/Prøve 3 ECTS

Plan for de enkelte moduler

Modul 1: Arrangement for orgel og salmespil i rytmiske stilarter

Indhold

- A. Tema: Udarbejdelse af orgelsatser til anvendelse ved f.eks. begravelser og bryllupper.
- B. Tema: Udarbejdelse af stilrigtige arrangementer for orgel af nyere salmer i pop/rock stil samt udførelse af disse.

Litteraturliste/pensum

* angiver pensum – øvrig litteratur til inspiration

* Vinsand, Tormod: *Jazzbecifring på klaver 1-2*, Edition Wilhelm Hansen, 2011, 2014

Spengler, Christopf: *Tastatour – der Weg zur Begleitung neuer geistlicher Lieder*, Bärenreiter 2006

Vejledende lektionsplan

Antal lektioner	Emne	
1	Indføring i rytmisk contra klassisk spillemåde	
2	Praksis med gennemgang, instruktion og retning af deltagernes opgaver i arrangement og transskription for orgel	
1	Indføring i becifringsspil på orgel	
2	Praksis med instruktion og gennemgang af deltagernes opgaver i salmespil på orgel af repertoire i forskellige stilarter fra nyere sang- og salmebøger	
3	Praksis med gennemgang, instruktion og retning af deltagernes opgaver i arrangement og transskription for orgel	
1	Indføring i becifringsspil på orgel	
2	Praksis med instruktion og gennemgang af deltagernes opgaver i salmespil på orgel af repertoire i forskellige stilarter fra nyere sang- og salmebøger	
3	Praksis med gennemgang, instruktion og retning af deltagernes opgaver i arrangement og transskription for orgel	
3	Praksis med instruktion og gennemgang af deltagernes opgaver i salmespil på orgel af repertoire i forskellige stilarter fra nyere sang- og salmebøger	
I alt 18		

Undervisningens tilrettelæggelse

Undervisning tilrettelægges af underviseren. Deltagerne inddrages således, at der i valg af emner tages udgangspunkt i deltagernes egen praksis.

Der veksles mellem forskellige undervisningsformer. Musikteoretisk og praktisk spillemæssig gennemgang lægger op til lærerstyret undervisning i plenum.

Deltagerne arbejder enkeltvis eller evt. i mindre grupper med udarbejdelse af satser evt. på baggrund af aflytning og transskription af numre i pop/rock stil.

Opgaver (portefølje)

Opgaverne kan indgå som portefølje i den afsluttende projektopgave og skal understøtte den skriftlige fremstilling i forhold til projektopgaven.

Eksempler på opgaver:

- Udarbejdelse af orgelsats over Eric Claptons "Tears in Heaven" som eksempel på et ønske i forbindelse med en begravelse
- Udarbejdelse af orgelsats over Stevie Wonders "You are the sunshine of my life" som eksempel på et ønske i forbindelse med et bryllup
- Arrangement for orgel og udførelse på orgel af nyere salmemelodier i forskellige stilarter (eksempelvis fra "100 Salmer" nr. 803 "Maria snart er det forår", nr. 815 "Hør morgenens sang" og nr. 888 "Vi trækker streger og sætter skel")

Modul 2: Udførelse og ledelse af rytmiske korsatser

Indhold

- A. Tema: Arbejde med SSB som indgang til rytmisk korsang
- B. Tema: Analyse af korsatser og udarbejdelse af lettere korsatser i nyere rytmiske stilarter
- C. Tema: Indstuderingsmetodik og -praktik af korsatser i forskellige stilarter, herunder pop/rock.

Litteraturliste/pensum

* angiver pensum – øvrig litteratur til inspiration

* Alfsen, Martin: *Kor – en metode for rytmisk korsang*, Norsk Musikforlag 2018

* Grønager, Johannes: *Rockmusik i tid og rum*, Systime 2000

Runsjø, Pål: *Musikkformidling og ledelse*, Norsk musikforlag 2018

Vejledende lektionsplan

Antal lektioner	Emne	
2	Sang, spil, bevægelse (SSB)	
1	Satsarbejde, analyse, arrangement	
1	Rytmiske sange, repertoire i kirken	
2	Korsang, instruktion	
2	Sang, spil, bevægelse (SSB)	
1	Satsarbejde, analyse, arrangement	

1	Rytmiske sange, repertoire i kirken	
2	Korledelse, instruktion m/ metodik, teori om ledelse	
2	Sang, spil, bevægelse (SSB)	
1	Satsarbejde, analyse, arrangement	
1	Korsang, instruktion	
2	Korledelse, instruktion m/ metodik, teori om ledelse	
2	Sang, spil, bevægelse (SSB)	
1	Satsarbejde, analyse, arrangement	
1	Korsang, instruktion	
2	Korledelse, instruktion m/ metodik, teori om ledelse	
I alt 24		

Undervisningens tilrettelæggelse

Undervisningen tilrettelægges af læreren. Deltagerne inddrages således, at der i valg af emner/opgaver tages udgangspunkt i deltagernes egen praksis.

Der veksles mellem forskellige undervisningsformer. Musikteoretisk og praktisk korisk/sanglig gennemgang lægger op til lærerstyret undervisning i plenum.

Deltagerne arbejder enkeltvis eller evt. i mindre grupper med udarbejdelse af satser (evt. på baggrund af aflytning og transskription af numre i pop/rock stil).

Opgaver (portefølje)

Opgaverne kan indgå som portefølje i den afsluttende projektopgave og skal understøtte den skriftlige fremstilling i forhold til projektopgaven.

Eksempler på opgaver:

1. Udarbejdelse af korsats med eller uden akkompagnement for børnekor eller voksenkor over Cardoso m.fl.: "Gud Helligånd, tænd ild i vore tanker" ("100 Salmer" nr. 834)
2. Udarbejdelse af korsats med eller uden akkompagnement for børnekor eller voksenkor over Erik Sommer: "Gå gennem byens lange lige gader" ("100 Salmer" nr. 835)

Modul 3: Arrangement, sammenspil og ledelse af band

Indhold

- A. Tema: Kendskab til karakteristika ved forskellige nyere rytmiske stilarter og en oversigt over udviklingen fra blues og tidlig jazz til vor egen tid.
- B. Tema: Analyse af musikeksempler som baggrund for at udarbejde enkle, stilrigtige satser for band eller få instrumenter.
- C. Tema: Instrumentalundervisning på bandinstrument som basis for indstudering og ledelse af sammenspil.

- D. Tema: Praktisk arbejde med sammenspil og indstudering af satser i forskellige rytmiske stilarter.

Litteraturliste/pensum

* angiver pensum – øvrig litteratur til inspiration

* Raabo, Henrik og Pagsberg, Mads: *Rytmask musikledelse – Metoder og værktøjer*, EWH 2013

* Runswick, Daryl: *Rock, Jazz and Pop Arranging: All the Facts and All the Know-how*, Faber Edition 1993

Grønager, Johannes: *Groovy – Arrangement af pop og rock*, Systime 2005

* Nielsen, Carsten Borbye: *Træning i fællesskab. En sammenspilsdidaktik 14*, Dansk Sang 2015

* Skou, Ole: *Sammenspilsledelse for viderekomne*, EWH 2017

Dahlbæk, Annelise: *Organisering af musikundervisningen - Musikdidaktik 2*, Dansk Sang 2009

Dahlbæk, Annelise: *Differentiering i musikundervisningen – Musikdidaktik 4*, Dansk Sang 2012

* *Gyldendals Musikhistorie bd. 3*, Nordisk Forlag 1983

Longhurst, Brian: *Popular Music and Society*, Polity press 2009

Bruun, Lars K.: *Rockprofeter*. Forlaget ALFA 2008

Morsbøl, Carsten: *Gospel for Gospelfolk*. Kurérforlaget 2003

Mark, Janne og Eyermann, Esben: *Gi' musikken videre – rytmisk musik fra Brorsons Kirke*, Unitas Forlag 2011

Munk, Claus L.: *Hvad sker når musikken spiller. Musiksyn & -brug i kristent perspektiv*. Dansk Luthersk Forlag 1995

Spang-Hanssen, Ulrik: *Musikken imellem noderne*, Aarhus Universitetsforlag 2014

Opslagsbøger:

Sneum, Jan: *Politikens store Rockleksikon*, Politiken 2004

Hardy/Laing: *Encyclopedia of rock*, Macdonald & Co 1987

Vejledende lektionsplan

Antal lektioner	Emne	
1	Det rytmiske instrumentarium	
1	Teknik	
2	Arrangement og satsarbejde	
2	Sammenspil og ledelse af band	
2	Arrangement og satsarbejde	
1	Rytmask musikhistorie	
1	Undervisning på band-instrument	

2	Sammenspil og ledelse af band	
1	Arrangement og satsarbejde	
1	Undervisning på band-instrument	
1	Rytmask musikhistorie	
3	Sammenspil og ledelse af band	
1	Arrangement og satsarbejde	
1	Undervisning på band-instrument	
1	Kirkeligt repertoire til kor+band	
3	Sammenspil og ledelse af band	
1	Arrangement og satsarbejde	
1	Undervisning på band-instrument	
1	Rytmask musikhistorie	
3	Sammenspil og ledelse af band	
1	Kirkeligt repertoire til kor+band	
1	Arrangement og satsarbejde	
1	Rytmask musikhistorie	
3	Sammenspil og ledelse af band	
I alt 36		

Undervisningens tilrettelæggelse

Undervisning tilrettelægges af underviseren. Deltagerne inddrages således, at der i valg af emner tages udgangspunkt i deltagernes egen praksis.

Der veksles mellem forskellige undervisningsformer. Musikteoretisk og praktisk spillemæssig gennemgang lægger op til lærerstyret undervisning i plenum.

Deltagerne arbejder enkeltvis eller evt. i mindre grupper med udarbejdelse af satser evt. på baggrund af aflytning og transskription af numre i pop/rock stil.

Opgaver (portefølje)

Opgaverne kan indgå som portefølje i den afsluttende projektopgave og skal understøtte den skriftlige fremstilling i forhold til projektopgaven.

Eksempler på opgaver:

1. Udarbejdelse af mindre skriftlig opgave (evt. som basis for mundtlig fremstilling) om en eller flere rytmiske stilarter og dens/deres karakteristika.
2. Udarbejdelse af arrangement for band over Lennon/McCartney: "Let it be" som eksempel på sats til brug ved gudstjeneste med deltagelse af soli/kor og band.
3. Udarbejdelse af arrangement for band over Mogens Helmer Petersen: "Denne morgens mulighed" som eksempel på salmesats til brug ved gudstjeneste med deltagelse af band.

Modul 4: Afslutning/Eksamen

Krav til afslutningsprojektet

Deltageren skal udarbejde et skriftligt projekt med udgangspunkt i en konkret praksis, hvori inddrages opgaver, emner og litteratur fra et eller flere af modulerne 1, 2 og 3. Problemstillingen skal tage afsæt i egen praksis eller praksis i forbindelse med et praktikforløb.

Projektet skal udarbejdes:

- i et selvvalgt og af undervisningsinstitutionen godkendt emne
- i tilknytning til en konkret praksis med kor og/eller band i Folkekirken
- med udgangspunkt i praksis og med inddragelse af relevant teori som begrundelse for valg af indhold og metode og med teoretisk refleksion i diskussion og evaluering af egen praksis.

Det skriftlige produkt er en projektrapport på 4-5 normalsider (1 normalside = 2400 tegn inkl. mellemrum). Herudover fremlægges udarbejdede satser som bilag (højst 20 normalsider).

Dertil må der vedlægges lyd- og videooptagelser mv., som findes nødvendige for at belyse projektets praksis.

Projektet kan udarbejdes individuelt eller i grupper på max. 2 deltagere. Ved gruppearbejde skal projektrapporten omfangsmæssigt være på 8-10 normalsider. Herudover fremlægges udarbejdede satser som bilag (15-40 normalsider).

Prøven

Prøven er praktisk og mundtlig. Projektrapporten danner grundlag for en mundtlig prøve, hvor projektet diskuteres og perspektiveres i en samtale.

Det samlede projekt bedømmes efter 7-trinsskalaen. Der gives en samlet karakter for den skriftlige opgave og den mundtlige præstation.

Eksempler på emner:

- Plan for medvirken af kor ved en række bestemte gudstjenester/arrangementer med udarbejdelse af en række korsatser
- Plan for medvirken af band ved bestemte gudstjenester, m.v. med udarbejdelse af en række arrangementer og satser
- Plan og ideer for anvendelse af afvekslende besætninger med orgel/klaver, kor og band ved akkompagnement af fællessalmer ved gudstjenester og koncertarrangementer med udarbejdelse af satser hertil
- Den musikalske sammenhæng ved anvendelse af forskellige klassiske stilarter og forskellige nyere rytmiske stilarter i samme gudstjeneste, hvor der evt. også inddrages flere kore og instrumentale grupper - Udarbejdelse af program med eksempler på satser

Om opgaven

Emnet Opgaven skal omhandle et afgrænset emne eller problemfelt i relation til fagpakkens fagområder og mål.

Emner med udgangspunkt i modul 1 (Arrangement for orgel og salmespil i rytmiske stilarter) kan indgå i opgaven, men opgaven skal også i væsentlig grad indeholde elementer fra modul 2 og/eller modul 3, hvor der indgår kor og/eller band.

Opgavens indhold

Indledning:	Præsentation af emnet for opgaven og begrundelse for valg af emnet. Din interesse for emnet? Kort beskrivelse af hvordan du har arbejdet med emnet
Teori:	Hvilke metoder/teorier benytter du som forudsætning for arbejdet med en bestemt målgruppe og aktivitet? Hvilken betydning har teorierne haft for valg af form og indhold? Målgruppens forudsætninger? Hvordan undervises / arbejdes der med aktiviteterne? Hvilke aktiviteter passer til målgruppen?
Aktivitet/undervisning	Det valgte aktivitetsforløb udformes, beskrives, gennemføres og evalueres.
Afslutning/konklusion	Analyse af forløbet – gik det efter planen? Hvis det ikke lykkedes – hvad kunne du så ud fra dit valgte teoretiske udgangspunkt gøre anderledes? Hvis alt lykkedes – hvad er så det næste skridt, du kunne tage? Alle tiltag skal begrundes ud fra de valgte teorier.
Bilag	Skematisk oversigt over forløbet Materialer fremstillet til aktiviteten Videosekvenser med udvalgte (centrale) scener fra arbejdet med aktiviteten Andet relevant materiale
Litteraturliste	Komplet liste over anvendt litteratur
Om prøven	
Praktisk prøve:	Der demonstreres egne færdigheder i præsentation, indstudering og ledelse af kor- og/eller instrumentalsatser. Deltageren udvælger to satser (korisk og/eller instrumental) af forskellig stil og karakter, som præsenteres ved prøven. Der gives 20 min.

Mundtlig prøve: Med udgangspunkt i projektrapporten og prøvens praktiske del diskuteres og perspektiveres det beskrevne sangarrangement.

Deltageren demonstrerer herved evne til at begrunde og analysere egen praksis. Der gives 20 min.

Om vejledningsforløbet

- Uddannelsesinstitutionen godkender emnet og tildeler en vejleder indenfor det valgte fagområde
- Projektudarbejdelse – herunder vejledning til rådighed i sammenlagt 1 time pr. deltager til kommentering af udarbejdet tekst/arrangement, rådgivning samt litteraturanvisning
- Projektaflevering
- Prøve

Fagpakke 5: Udvikling af særlige gudstjenester

- Tilrettelæggelse og udførelse

1 Uddannelsens formål

Formålet med uddannelsen "Udvikling af særlige gudstjenester – tilrettelæggelse og udførelse" er at give deltageren musikfaglig kompetence og liturgisk indsigt til at tage initiativ til eller indgå i et samarbejde om tilrettelæggelsen af særlige gudstjenester som fx natkirke, temagudstjenester på hverdage, ungdomsgudstjenester eller musikgudstjenester samt være ansvarlig for den musikalske udførelse til den givne lejlighed og for en given målgruppe.

2 Mål for læringsudbytte

Deltageren skal opnå personlige og faglige kompetencer i tilrettelæggelse og udførelse af de sanglige og musikalske dele af de særlige gudstjenester.

Deltageren skal opnå personlige og faglige kompetencer for kunne arbejde kreativt med udvikling af de særlige gudstjenesters musik og liturgi.

Deltageren skal med musikfaglig indsigt og færdighed kunne indgå i et samarbejde med præster og andre kirkelige medarbejdere om udvikling, tilrettelæggelse og udførelse af gudstjenester for en given målgruppe, med et særligt tema eller til en bestemt lejlighed.

Det opnås ved, at deltageren får viden om, færdigheder i og kompetencer til formidling og udførelse af musik i gudstjenestelig sammenhæng, gennem indsigt i relevante teorier og praksis-erfaringer.

Viden

Det er målet, at deltageren efter gennemført uddannelse

- har generel viden om ritualer (ritualteori)
- har specifik og grundig viden om Folkekirkens liturgi og ritualer
- har kendskab til alternative gudstjenesteformer
- har bredt kendskab til musikgenrer og stilarter
- har kendskab til forskellige musikkulturer
- har kendskab til målgruppeanalyser
- har indsigt i Folkekirkens brug af sang og musik i gudstjenestelig sammenhæng
- har indsigt i og forståelse for samarbejdet i liturgisk sammenhæng
- har et bredt kendskab til kirkeligt repertoire i et mangfoldigt stilspekter
- kan reflektere over forholdet mellem praksis og teori vedrørende liturgi og musik

Færdigheder

Det er målet, at deltageren efter gennemført uddannelse

- mestrer at tilrettelægge og udføre musikaktiviteter i gudstjenestelig sammenhæng
- kan vurdere og anvende egne vokale og/eller instrumentale færdigheder i forhold til udførelse af sang og musik ved de særlige gudstjenester
- kan vælge stilrigtig musikledsagelse

Kompetencer

Det er målet, at deltageren efter gennemført uddannelse

- kan tage initiativ til og indgå i et samarbejde med præster, menighedsråd og andre kirkeligt ansatte om udvikling, tilrettelæggelse og udførelse af særlige gudstjenester
- kan bidrage med musikfaglig viden og færdigheder i samarbejdet med kirkeligt ansatte og andre om planlægning og afvikling af særlige gudstjenester
- kan anvende egne musikfaglige færdigheder i forhold til særlige målgruppers forudsætninger
- kan påtage sig det musikalske ledelsesansvar i gudstjenesten
- kan inddrage og samarbejde med amatørmusikere i gudstjenesten (skolekor, musikskole, foreninger mv.)

3 Uddannelsens omfang

Uddannelsen er planlagt til 10 ECTS-point.

I beregningen indgår arbejdsbelastningen i alle former for uddannelsesaktiviteter, der knytter sig til uddannelsens moduler, herunder skemalagt undervisning, selvstudium, øvning, øvelser og cases, projektarbejde samt eksamen og andre bedømmelser.

4 Adgangskrav

Adgang til uddannelsen og dens enkelte moduler er betinget af uddannelse svarende til Kirkemusikskolernes uddannelse i sang, orgel/korledelse eller sang/korledelse samt sædvanligvis 2 års relevant praksiserfaring efter den adgangsgivende uddannelse.

5 Uddannelsens struktur

Uddannelsen består af tre obligatoriske moduler – to fagmoduler og et projektmodul. Modul 1 og 2 kan læses enkeltvis. Projektmodulet afslutter uddannelsen med prøve og det forudsætter, at modul 1 og 2 er gennemført.

Modul 1: Gudstjenesten og dens musik – teologi, fænomenologi og æstetik 4 ECTS

Modul 2: De særlige gudstjenester – udvikling, tilrettelæggelse og udførelse 3 ECTS
--

Modul 3: Afslutningsprojekt/Prøve 3 ECTS

6 Prøve

De faglige moduler, modul 1 og 2, afsluttes med modulbevis. Tilstrækkelig deltagelse i undervisningen samt udarbejdelse af repertoirelister, øvelser og cases er en forudsætning for udstedelse af bevis.

Projektmodulet er afslutningen på uddannelsen. Der udarbejdes og gennemføres en særlig gudstjeneste for en defineret målgruppe og til en given anledning, hvor viden og færdigheder erhvervet i de faglige moduler danner grundlag for begrundelser og valg i udarbejdelse og gennemførelse af gudstjenesten.

Forløbet beskrives og begrundes i en rapport. Rapporten kan indeholde empiri i form af videosekvenser, interviews, billeder, lydoptagelser eller andet fra den praktiske udførelse af projektet.

Prøven kan tilrettelægges med inddragelse af elementer fra projektets praktiske forløb.

Rapporten danner grundlag for en mundtlig prøve, hvor der demonstreres analyse og refleksion af egen praksis.

Prøven bedømmes efter 7-trins-skalaen.

MODUL 1: Gudstjenesten og dens musik - teologi, fænomenologi og æstetik

Modulomfang

4 ECTS

Modulbetegnelse

Modul 1: Gudstjenesten og dens musik – teologi, fænomenologi og æstetik

Kort beskrivelse af modulet

Der er fokus på at udvikle deltagernes forudsætninger for tilrettelæggelse og gennemførelse særlige gudstjenester.

Der arbejdes med de liturgiske grundprincipper for den kristne gudstjeneste i lyset af nyere ritualteorier, (med henblik på en skærpet bevidsthed overfor såvel en gudstjenestes funktion og de kulturelle forudsætninger hos gudstjenestedeltagere i dag.)

Der lægges særligt vægt på deltagerens forståelse af sangens og musikkens betydning og funktion i gudstjenestelig liturgi, et bredt repertoirekendskab samt færdighed i at udvælge repertoire tilpasset gudstjenestens særlige karakter og udtryk.

Modulsprog

Dansk

Forudsætninger for at læse modulet

Adgang til modulet forudsætter et instrumentalt og vokalt færdighedsniveau svarende til Kirkemusikskolernes uddannelser i sang, orgel/korledelse eller sang/korledelse samt sædvanligvis 2 års relevant praksiserfaring efter den adgangsgivende uddannelse.

Alternativt kan der gives adgang til modulet til personer uden en kirkemusikalsk uddannelse under forudsætning af eksamen på gymnasial uddannelse samt 2 års relevant praksiserfaring.

Modulet knytter sig til

Fagpakken "Udvikling af særlige gudstjenester - tilrettelæggelse og udførelse"

Modulets vidensgrundlag

Fagmodulet har sin basis fra to forskellige videns- og færdighedsdimensioner, - en videns- og en praksisbaseret. Den praksisbaserede grunder sig først og fremmest på deltagernes egne erfaringer som kirkemusikere med både traditionelle og alternative gudstjenesteformer.

Modulet bygger på nyere teorier om ritualer som kommunikationsformer for det kristne evangelium, som betydningsbærende livshandlinger og som samværsformer, der indrammer menneskelige fællesskaber på tværs af aldersbetingede, sociale og kulturelle mønstre.

Modulets relation til praksis

Der arbejdes med emner og problemstillinger som har relation til deltagernes egne eller andres praksis.

Kompetencemål, som indgår i modulet

Deltageren kan ud fra begrundet valg

- indgå i et samarbejde med præster, menighedsråd og andre kirkeligt ansatte om udvikling og tilrettelæggelse af særlige gudstjenester
- bidrage med musikfaglig viden til valg af gudstjenestens musikalsk led
- kan udvælge og tilpasse musikken til gudstjenestens særlige karakter og sigte

Færdighedsmål: Deltageren kan	Vidensmål: Deltageren har
arbejde kreativt med gudstjenestens form og indhold	indgående kendskab til gudstjenestens liturgiske grundprincipper samt kendskab til nyere ritualteori
indgå i samarbejde med præster, menighedsråd, øvrige kirkefunktionærer og eksterne (lærere, pædagoger, foreningsrepræsentanter m.fl.) om at udvikle og tilrettelægge særlige gudstjenester	viden om de medvirkendes roller og kompetencer
udvælge og anvende sang og musik som understøtter den valgte gudstjenesteforms særlige sigte	kendskab til forskellige musikkulturer og indgående kendskab til sangen og musikkens betydning som udtryksform i gudstjenestelig sammenhæng
begrunde det valgte musikrepertoires relevans som understøttende for det gudstjenstlige formål	et bredt kendskab til kirkeligt sang- og musikrepertoire i mange stilarter
udvælge relevant musikrepertoire i mange stilarter tilpasset kirkeårets cyklus.	viden om kirkeårets cyklus og mærkedage
på baggrund af sogneanalyser kortlægge sognets foreningsliv, forskellige målgrupper og interesser	kendskab til metoder for sogneanalyser, målgruppeanalyser og interessentanalyser

Indhold

Der arbejdes i modulet med følgende:

- Tema: Liturgisk teori.** – Teorier om ritualer i almindelighed og særligt med fokus på ritualbegrebet i forhold til den gudstjenestelige liturgi.
Med udgangspunkt i den liturgiske teori arbejdes med gudstjenestens form og indhold.
- Tema: Musikkulturer og kirkemusik.** Ud fra en generel tilgang til sangen og musikken som en menneskelig ytringsform, arbejdes indgående med musikkens betydning og funktion i gudstjenestelig sammenhæng. Der lægges særligt vægt på et bredt kendskab til sang- og musikrepertoire i mange stilarter.
- Tema. Sogne- og målgruppeanalyse.** Der arbejdes med modeller og metoder til analyse af sognets demografi og sociologiske særkende som baggrund for målgrupperettede gudstjenester.

Hvert tema er et afrundet forløb i modulet.

Vejledende lektionsforbrug

Modul 1:			
	Lektioner	ECTS	
A: Tema: Liturgisk teori			
B: Tema: Musikkulturer og kirkemusik			
C: Tema: Sogne- og målgruppeanalyse			
SUM	36	4	

Kriterier for udstedelse af modulbevis

Deltageren evalueres på grundlag af:

1. En mindre opgave (3-5 sider) hvor deltageren i skriftlig form motiverer og materialiserer (salme- og musik- og tekstvalg) til en tematisk gudstjeneste.
2. Udarbejdelse af et forløb med skitser til sognets særlige gudstjenester for forskellige målgrupper gennem 2 kirkeår.

Evalueringen foretages af underviseren ud fra ovenstående kriterier, i lyset af modulets færdigheds- og vidensmål.

MODUL 2: De særlige gudstjenester – udvikling, tilrettelæggelse og udførelse

Modulomfang

3 ECTS

Modulbetegnelse

Modul 2: De særlige gudstjenester – udvikling, tilrettelæggelse og udførelse

Kort beskrivelse af modulet

Fokus er her i særlig grad at udvikle deltagerens forudsætninger for selvstændigt at kunne tilrettelægge og afholde gudstjenester med tematisk særpræg.

Der arbejdes med elementer som udvælgelse af repertoire, fornemmelse for liturgisk stilleje, afgrænsning og vægtning i forhold til højmissen og de kirkelige handlinger tilpasset specifikke målgrupper eller formål.

Didaktik indgår i relation til arbejdet med målgrupperelaterede gudstjenester.

Der lægges vægt på religionspædagogisk og -didaktisk refleksion over viden og færdigheder, der indgår i modulets indholdsområder.

Der lægges endvidere særlig vægt på udvikling af deltagerens egne formidlingsmæssige færdigheder.

Modulprog

Dansk

Forudsætninger for at læse modulet

Adgang til modulet forudsætter en kirkemusikalsk uddannelse fra kirkemusikskolerne svarende til Kirkemusikskolernes uddannelser i sang, orgel/korledelse eller sang/korledelse samt sædvanligvis 2 års relevant praksiserfaring efter den adgangsgivende uddannelse.

Alternativt kan der gives adgang til modulet til personer uden en kirkemusikalsk uddannelse under forudsætning af eksamen på gymnasial uddannelse samt 2 års relevant praksiserfaring.

Modulet knytter sig til

Fagpakken "Udvikling af særlige gudstjenester - tilrettelæggelse og udførelse"

Modulets vidensgrundlag

Modulet har sin basis i videns- og praksisdimensionerne fra modul 1. Modul 2 inkorporerer endvidere teori om undervisning og formidling.

Modulets relation til praksis

Der arbejdes med emner og problemstillinger som har relation til deltagernes praksis.

Kompetencemål, som indgår i modulet

Deltageren kan ud fra begrundet valg

- planlægge, gennemføre, evaluere og videreudvikle en temagudstjeneste
- identificere og diskutere religionspædagogiske udfordringer i en gudstjenestelig sammenhæng

Færdighedsmål: Deltageren kan	Vidensmål: Deltageren har grundlæggende viden om
analysere særlige musikalske forudsætninger hos en given målgruppe som baggrund for deltagelse	Forskellige målgruppers forudsætninger
indgå i et samarbejde om udvikling af form og indhold i forhold til særlige gudstjenester med fx børn, demente og andre specifikke målgrupper	gudstjenestens liturgi og ritualer samt relevant musikalsk repertoire tilpasset særlige formål eller målgrupper
indgå i et samarbejde med såvel interne som eksterne interessenter om gennemførelse af særligt målrettede gudstjenester	de medvirkende interessenters forskellige interesser, kompetencer og ansvarsområder
anvende viden om pædagogik og musikalsk formidling i arbejdet med forskellige målgrupper	religionspædagogiske og –didaktiske teorier ift. sikringen af sammenhængen mellem gudstjenestens grundlæggende formål, musikken og målgruppens forudsætninger.
udvælge repertoire og aktivitetsformer til særlige gudstjenester for målgruppen	litteratur, sange, aktiviteter og materialer til brug for særlige gudstjenester

Indhold

Der arbejdes med følgende arbejdsformer i relation til de faglige temaer i modulet:

- A. Tema: Forudsætninger for gudstjeneste (om sognet og forskellige målgrupper)
Der arbejdes med simpel analyse af sognets demografi samt samarbejdspartnere - skoler, institutioner og foreningslivet.
- B. Tema: Formidling.
Der arbejdes med redskaber og metoder til formidling samt hvordan sang-, musik- og samværsformer formidler og forkynder det kristne evangelium i relation til forskellige målgrupper (børn – unge – voksne – ældre – grupper med særlige behov).
- C. Tema: Praksisøvelse/Gudstjenestetilrettelæggelse
Med udgangspunkt i liturgisk teori og viden om målgruppeforudsætninger udarbejdes og afprøves forskellige gudstjenesteformer med og for forskellige målgrupper

Hvert tema er et afrundet forløb i modulet.

Vejledende lektionsforbrug

Modul 2:			
	Lektioner	ECTS	
A: Forudsætninger for gudstjeneste (om sognet og målgrupper)			
B: Formidling og forkyndelse			
C: Praksisøvelse/ gudstjenestetilrettelæggelse			
SUM	24	3	

Kriterier for udstedelse af modulbevis

Deltageren evalueres på grundlag af:

En opgave om valg af musikalsk indhold og aktivitetsformer til fx børnegudstjeneste, høstgudstjeneste, gudstjeneste for demente eller anden særlig gudstjeneste.

Evalueringen foretages af underviseren ud fra ovenstående kriterier, i lyset af modulets færdigheds- og vidensmål.

MODUL 3: Afslutningsprojekt/Prøve

Modulomfang

3 ECTS

Modulbetegnelse

Modul 3: Afslutningsprojekt/Prøve

Kort beskrivelse af modulet

Som afslutning på fagpakken vælger deltageren et temafelt eller en kirkeårsperiode eller en imaginær lokal anledning (fx. byfest, juleoptog, Skt. Hans, foreningsjubilæum) med henblik på udarbejdelse af et gudstjenesteprojekt. Projektet skal bestå af én færdig temagudstjeneste evt. perspektiveret af forslag til et videre forløb.

Der er fokus på deltagerens evne til selvstændigt at planlægge, tilrettelægge, udføre samt evaluere projektet.

I projektet lægges der vægt på deltagerens evne til at anvende relevante teorier som baggrund for viden og færdigheder, der indgår i fagmodulerne samt pædagogisk og -didaktisk refleksion over egen praksis.

Der lægges endvidere vægt på deltagerens formidlingsmæssige færdigheder.

Modulsgang

Dansk

Forudsætninger for at læse modulet

Det er en forudsætning, at fagmodulerne, modul 1 og 2, er afsluttet

Vejledende tidsforbrug

Det vejledende tidsforbrug for deltageren til modulets studieaktiviteter fremgår af studieaktivitetsmodellen (Bilag 5).

Krav til Afslutningsprojektet

Deltageren skal udarbejde et skriftligt projekt med udgangspunkt i en konkret praksis, hvori inddrages litteratur fra modul 1 og 2. Problemstillingen skal tage afsæt i egen praksis eller praksis i forbindelse med et praktikforløb.

Projektet skal udarbejdes:

i et selvvalgt og af undervisningsinstitutionen godkendt emne

- i tilknytning til en konkret praksis
- med udgangspunkt i praksis og med inddragelse af relevant teori som begrundelse for valg af indhold og metode
- og med teoretisk refleksion i diskussion og evaluering af egen praksis.

Det skriftlige produkt er en projektrapport på 8 -10 normalsider. Eventuelle bilag herudover må højst udgøre 5 normalsider. Dertil må der vedlægges lyd- og videooptagelser mv., som findes nødvendige for at belyse projektets praksis.

Projektet kan udarbejdes individuelt eller i grupper på max. 2 deltagere. Ved gruppearbejde skal projektrapporten være på 12 – 15 normalsider.

Prøven

Prøven er mundtlig. Projektrapporten danner grundlag for prøven, hvor projektet – i en samtale – diskuteres og perspektiveres.

Projektet bedømmes efter 7-trinsskalaen. Der gives en samlet bedømmelse for den skriftlige opgave og den mundtlige præstation.

Vejledende læseplan (FP5)

Uddannelsens TITEL

Udvikling af særlige gudstjenester - Tilrettelæggelse og udførelse

Uddannelsens FORMÅL

Formålet med uddannelsen "Udvikling af særlige gudstjenester – Tilrettelæggelse og udførelse" er at give deltageren musikfaglig kompetence og liturgisk indsigt til at tage initiativ til eller indgå i et samarbejde om tilrettelæggelsen af særlige gudstjenester som fx natkirke, temagudstjenester på hverdage, ungdomsgudstjenester eller musikgudstjenester samt være ansvarlig for den musikalske udførelse til den givne lejlighed og for en given målgruppe

Uddannelsens NIVEAU

Uddannelsens niveau svarer til niveau 6 i den nationale kvalifikationsramme og er planlagt til 10 ECTS point.

KOMPETENCEMÅL

Det er målet, at deltageren efter gennemført uddannelse

- kan tage initiativ til og indgå i et samarbejde med præster, menighedsråd og andre kirkeligt ansatte om udvikling, tilrettelæggelse og udførelse af særlige gudstjenester
- kan bidrage med musikfaglig viden og færdigheder i samarbejdet med kirkeligt ansatte og andre om planlægning og afvikling af særlige gudstjenester
- kan anvende egne musikfaglige færdigheder i forhold til særlige målgruppers forudsætninger
- kan påtage sig det musikalske ledelsesansvar i gudstjenesten
- kan inddrage og samarbejde med amatørmusikere i gudstjenesten (skolekor, musikskole, foreninger mv.)

Uddannelsens MODULER

Uddannelsen består af følgende 3 moduler:

Modul 1: Gudstjenesten og dens musik – teologi, fænomenologi og æstetik 4 ECTS

Modul 2: De særlige gudstjenester – udvikling, tilrettelæggelse og udførelse 3 ECTS
--

Modul 3: Afslutningsprojekt/Prøve 3 ECTS

Plan for de enkelte moduler

Modul 1

Indhold

Der arbejdes i modulet med følgende:

- A. Tema: Liturgisk teori. – Teorier om ritualer i almindelighed og særligt med fokus på ritualbegrebet i forhold den gudstjenestelige liturgi.
Med udgangspunkt i den liturgiske teori arbejdes med gudstjenestens form og indhold.
Undervisningen består i teoretiske oplæg og øvelser og er initieret af underviseren.
- B. Tema: Musikkulturer og kirkemusik. - Ud fra en generel tilgang til sangen og musikken som en menneskelig ytringsform, arbejdes indgående med musikkens betydning og funktion i gudstjenestelig sammenhæng. Der lægges særligt vægt på et bredt kendskab til sang- og musikrepertoire i mange stilarter.
Undervisningen består i teoretiske oplæg og øvelser og er initieret af underviseren.
- C. Tema. Sogne- og målgruppeanalyse. - Der arbejdes med modeller og metoder til analyse af sognets demografi og sociologiske særkende som baggrund for målgrupperettede gudstjenester.
Undervisningen består af teoretiske oplæg samt øvelser.

Litteraturliste/pensum

* angiver pensum – øvrig litteratur til inspiration

A: Liturgisk teori/gudstjenesten

Harbsmeier & Iversen: *Praktisk teologi: Kirkens kommunikationsformer* (231-290). Anis 2015.

Johansen & Rønklide (red.): *En gudstjeneste – mange perspektiver: Når vi klapper, er vi* (169-186). Anis 2013.

Modeus, M.: *Gudstjenestens kerneværdier* (s. 13-40). Anis 2015.

Principiel liturgi

Nielsen, Bent Flemming: *Genopførelser. Ritual, kommunikation og kirke*. Forlaget Anis/Eksistensen. København 2004. (222 s.)

Nissen, Johannes: *Gudstjeneste og kultur. I: Gudstjenestens teologi – folkekirkelige og økumeniske perspektiver*. Forlaget Anis, København 2001. s.9-23. (15 s.)

Gudstjenesten

Demant, Jørgen: *Søndag morgen. Mødet mellem Gud og mennesker. En guide til gudstjenesten*. Forlaget Aros, Aarhus 2006 (191 s.)

Drejergaard, Kresten: *Den himmelske gudstjeneste*. Forlaget Alfa, København 2008

Christiansen, Helle m.fl.: *Højmessens i Den Danske Folkekirke - Liturgisk håndbog I*. Anis 2007

B: Gudstjenestens musik og sang

Langberg, Peter: *Musikken i gudstjenesten. I: Gudstjenestens teologi – folkekirkelige og økumeniske perspektiver*. Forlaget Anis, København 2001. s.129-142. (14 s.)

Folkekirkens sang og musik. Temanummer af Kirken i dag. Nr. 1, marts 2018. Kirkefondet, København 2018. (31 s.)

Musikfænomenologi

Bastian, Peter: *Ind i musikken*. Gyldendal/PubliMus, 4. udg. 3. opl. 1988

Benestad, Finn: *Musikk og tanke – Hovedretninger i musikkestetikkens historie fra antikken til vår egen tid*. Forlaget Aschehoug, Oslo 1993

Nielsen, Frede V.: *Almen Musikdidaktik*. Akademisk Forlag, 2. rev. udg. København 1998. s. 127-161

Fredens, Kirsten og Kirk, Elsebeth: *Musikalsk læring*. Gyldendalske Boghandel, Nordisk Forlag A/S, København 2001. s. 157-187.

Opslagsbøger:

Ryum, Peter: *Kirkemusikleksikon*. Christian Ejlers Forlag, København 2002

Kjærgaard, Jørgen: *Salmehåndbog I og II*, Det Kgl. Vajsenhus' Forlag 2002

C: Sogneanalyse

Demografisk Analyse - med kirkeligt perspektiv!, Kirkefondet 2017

Sogneprofil. Kirkefondet 2017. http://www.kirkefondet.dk/fileadmin/user_upload/Sogneprofil.pdf

Vejledende lektionsplan

Antal lektioner	Emne	
Dag 1		
1	Introduktion og præsentation - Orientering om fagpakkens mål og indhold Orientering om skriftlige opgaver	
	1. Gudstjenesten – indholdsmæssigt analyseret	
1	<i>Historik</i> ApG 2,42: "Apostlenes lære, fællesskabet, brødsbrydelsen og bønnerne" Byzantinsk Liturgi – Romermessen – Deutsche Messe	
2	Veje til Luther og fællessalmen Om den kirkelige fællessangs oprindelse	
2	Bibelen i gudstjenesten (læst, hørt, sunget) Prædiken i gudstjenesten (proklamation, refleksion, meditation/tilegnelse)	
2	Foredrag	Aftenarr.
Dag 2		
2	Kirke, musik og kirkemusik Hvad er musik og hvad er kirkemusik?	
2	Sangen i gudstjenesten (liturgiens musikalitet) Salmernes funktion og brug (evangeliets ekko, lovsang og / eller livline)	
1	Musik som fællessang	

Dag 1		
1	Bøn og bekendelse (gudstjenstlige ytringsformer)	
1	Bøn – musikalsk anskuet	
2	Det sakramentale (Gudstjenesten og dåb og nadver)	
1	Bekendelse i musikalsk ikklædning Musikkens fremhævelse og præcision af "det hellige"	
2	Case: Sognet og samarbejdet om gudstjenesten – foredrag/præsentation	Aftenarr.
Dag 2		
	2. Gudstjenesten – formmæssigt betragtet	
2	Ordo - Ordinarium - Proprium (grundform, det faste og den variable genkendelighed/overraskelse) Er faktorerne orden ligegyldig? Rytme, "flow", variation, liturgiske "genrer"	
1	Musikken som ramme/ fremdrift i gudstjenesten Musikken som den røde tråd – som sammenhængskraft – som æstetik	
2	Kirkerummets æstetik Kunst / Billeder / Skærme i gudstjenestens rum	
Dag 1		
	3. Gudstjenesten - teologisk anskuet	
1	Hvad konstituerer en gudstjeneste som evangelisk-luthersk? Forholdet mellem forløb og forkyndelse? Selvforklarende / Selvforkyndende elementer?	
1	"Musikkens teologi og teologien i musikken"	
	4. Gudstjenesten – fænomenologisk set	
3	Interaktion: Gud – Menneske - Medmenneske Hvem henvender gudstjenesten sig til? Hvad er de grundlæggende og specifikke temaer Hvor skal den finde sted (i kirken/andet sted)? Hvorfor holder vi netop denne særlige gudstjeneste?	
1	Aftensang i en kirke (et eksempel på en særlig gudstjeneste)	Aftenarr.
Dag 2		
	Sogne- og målgruppeanalyse	
2	Folkekirkens struktur og styre (stift, provsti, sogn)	
2	Sognets demografi – sociologiske analysemodeller	
1	Afrunding og evaluering	
I alt 36		
	Fremlæggelse af opgaver (tilrettelægges udenfor det vejledende lektionstal)	

Undervisningens tilrettelæggelse

Undervisning tilrettelægges af underviseren. Deltagerne inddrages, således at der i valg af emner tages udgangspunkt i deltagernes egen praksis.

Der veksles mellem forskellige undervisningsformer. Teoretisk og liturghistorisk gennemgang lægger op til lærerstyret undervisning i plenum vekslende med diskussion og perspektivering i relation til deltagernes erfaringsbaggrund.

Deltagerne udforsker enkeltvis eller i grupper udvalgte emner.

Opgaver (portefølje)

Opgaverne kan indgå som portefølje i den afsluttende projektopgave og skal understøtte den skriftlige fremstilling i forhold til projektopgaven.

Eksempler på opgaver:

1. En mindre opgave (3-5 sider) hvor deltageren i skriftlig form motiverer og materialiserer (salme- og musik- og tekstvalg) til en tematisk gudstjeneste.
2. Udarbejdelse af et forløb med skitser til sognets særlige gudstjenester for forskellige målgrupper gennem 2 kirkeår.

Modul 2

Indhold

Der arbejdes med følgende arbejdsformer i relation til de faglige temaer i modulet:

- A. Tema: Forudsætninger for gudstjeneste (om sognet og forskellige målgrupper)
Der arbejdes med simpel analyse af sognets demografi samt samarbejdspartnere - skoler, institutioner og foreningslivet.
- B. Tema: Formidling.
Der arbejdes med redskaber og metoder til formidling samt hvordan sang-, musik- og samværsformer formidler og forkynner det kristne evangelium i relation til forskellige målgrupper (børn – unge – voksne – ældre – grupper med særlige behov).

Undervisningen er initieret af underviser og består af fremlæggelse i plenum samt deltagerens egen forberedelse af læsestof.

- C. Tema: Praksisøvelse/Gudstjenestetilrettelæggelse
Med udgangspunkt i liturgisk teori og viden om målgruppeforudsætninger udarbejdes og afprøves forskellige gudstjenesteformer med og for forskellige målgrupper

Undervisningen er initieret af underviseren i forhold til teoretiske oplæg og deltageren i forhold til udarbejdelse af gudstjenesteforløb.

Litteraturliste/pensum

* angiver pensum – øvrig litteratur til inspiration

A: Særlige gudstjenester

Illum, Tine: *Den stille uge i kirken – Liturgier til Påske*. Religionspædagogisk Forlag, København 2002. (96 s.)

Lissner, Holger: *Gudstjeneste for alle sanser*. Unitas forlag, Århus 1995. (182 s.)

Berg, Signe Malene: *Møder i mørket (En andagtsbog fra Natkirken)*. Eksistensen, 2009 (134 s.)

B: Målgrupper

Thom, Andreas m.fl.: *Gud flyver forrest (Håndbog i børnegudstjenester)* Eksistensen 2017. (472 s.)

Heilesen, Lars Nymark: *Kirken og mennesker med særlige behov*. Eksistensen, 2018. (162 s.)

Vejledende lektionsplan

Antal lektioner	Emne	
Dag 1		
	5. Gudstjenesten – her er kirken	
2	Nødvendighed eller tilbud? - Fællesskabet - vilkår for samvær/medvær? Menigheden – demografisk, sociologisk Kirke og samfund – lokalt, nationalt, globalt	
2	Musik som en del af gudstjenestens samværsform	
1	Sogneanalyse	
	Musikgudstjeneste i lokal kirke	Aftenarr.
Dag 2		
2	Målgruppe: Børn / førskolealderen / minikonfirmander Gudstjeneste for og med målgruppen	
2	Salmer og musikaktivitet for målgruppen	
1	Opgave: Udarbejdelse af en gudstjeneste for og med børn	
Dag 1		
2	Målgruppe: De unge / teenager /konfirmander Gudstjeneste for og med målgruppen	
2	Ungdomskulturen	
1	Workshop: Kirke for de unge	
	Samtalesalon: "Hvad vil det sige at være ung"	Aftenarr.
Dag 2		
2	Målgruppe: De "sårbare" / demente / migranter / fysiske/mentale handicaps	
2	Kirke for "Gruppen med de særlige behov"	
Dag 1		
3	Fremlæggelse af opgaver	
1	Afslutningsforedrag – fx "Tiden efter <i>Befri gudstjenesten</i> "	
1	Afrunding og evaluering	
I alt 24		

Undervisningens tilrettelæggelse

Undervisningen i redskaber og metoder består dels af fremlæggelse i plenum samt deltagerens egen forberedelse af læsestof samt øvelser.

Oplæg ved læreren med eksempler på særlige gudstjenester for forskellige målgrupper. Deltagerne udarbejder og afprøver individuelt eller i grupper forskellige former for særlige gudstjenester.

Opgaver (portefølje)

Opgaverne kan indgå som portefølje i den afsluttende projektopgave og skal understøtte den skriftlige fremstilling i forhold til projektopgaven.

Eksempler på opgaver:

En opgave om valg af tekstligt og musikalsk indhold samt aktivitetsformer til fx børnegudstjeneste, høstgudstjeneste, gudstjeneste for demente eller anden særlig gudstjeneste.

Modul 3

Afslutning/Eksamen

Krav til afslutningsprojektet

Deltageren skal udarbejde et skriftligt projekt med udgangspunkt i en konkret praksis, hvori inddrages litteratur fra modul 1 og 2. Problemstillingen skal tage afsæt i egen praksis eller praksis i forbindelse med et praktikforløb.

Projektet skal udarbejdes:

- i et selvvalgt og af undervisningsinstitutionen godkendt emne
- i tilknytning til en konkret praksis med arbejdet med de særlige gudstjenesters liturgi og musik i Folkekirken
- med udgangspunkt i praksis og med inddragelse af relevant teori som begrundelse for valg af indhold og metode og med teoretisk refleksion i diskussion og evaluering af egen praksis.

Det skriftlige produkt er en projektrapport på 8 – 10 normalsider (1 normalside = 2400 tegn inkl. mellemrum). Herudover må bilag højst udgøre 5 normalsider.

Dertil må der vedlægges lyd- og videooptagelser mv., som findes nødvendige for at belyse projektets praksis.

Projektet kan udarbejdes individuelt eller i grupper på max. 2 deltagere. Ved gruppearbejde skal projektrapporten være på 12 – 15 normalsider.

Prøven

Prøven er praktisk og mundtlig. Projektrapporten danner grundlag for en mundtlig prøve, hvor projektet diskuteres og perspektiveres i en samtale.

Det samlede projekt bedømmes efter 7-trinsskalaen. Der gives en samlet karakter for den skriftlige opgave og den mundtlige præstation.

Veiledning vedr. udarbejdelse af projektet

Eksempler på emner for det selvvalgte projekt:

- Høstgudstjeneste
- Gudstjeneste til kyndelmisse
- Friluftsgudstjeneste (fx spejdergudstjeneste, gudstjeneste ved byfesten...)
- Gudstjeneste i forbindelse med familiære mærkedage (fx dåbsgudstjeneste, guldbryllupsandagt...)

Formalia om rapportens udformning

Emnet

Opgaven skal omhandle et afgrænset emne eller problemfelt i relation til fagpakkens fagområder og mål

Rapporten skal indeholde

Indledning:	Præsentation af emnet for opgaven og begrundelse for valg af emnet. Din interesse for emnet? Hvad vil du undersøge / vide mere om? Kort beskrivelse af hvordan du har arbejdet med emnet
Teori:	Hvilke teorier benytter du som forudsætning for arbejdet med målgruppen og aktiviteten. Målgruppens forudsætninger (udviklingsmæssigt)? Hvordan undervises i / arbejdes med aktiviteterne? Hvilke aktiviteter passer til målgruppen?
Aktivitet/undervisning	Det valgte undervisningsforløb (aktiviteten) udformes, beskrives, gennemføres og evalueres ud fra SMTTE-modellen. Mål og valg af indhold og aktiviteter skal begrundes ud fra den anvendte teori
Afslutning/Konklusion	Analyse af forløbet – gik det efter planen? Hvis det ikke lykkedes – hvad kunne du så ud fra din teoretiske viden gøre anderledes? Hvis alt lykkedes – hvad er så det næste skridt du kunne tage?
Bilag	Skematisk oversigt over forløbet Materialer fremstillet til aktiviteten Videosekvenser med udvalgte (centrale) scener fra arbejdet med aktiviteten Andet relevant materiale
Litteraturliste	Komplet liste over anvendt litteratur

Vejledningsforløbets faser

- 1) Uddannelsesinstitutionen godkender emnet og tildeler en vejleder indenfor det valgte fagområde
- 2) Projektudarbejdelse – herunder er vejleder til rådighed i sammenlagt 1 time pr. deltager til kommentering af udarbejdet tekst, rådgivning samt litteraturanvisning
- 3) Projektaflevering
- 4) Prøve

Prøven

Mundtlig prøve: Med udgangspunkt i projektrapporten diskuteres og perspektiveres gudstjenesteforløbet. Deltageren demonstrerer herved evne til at begrunde og analysere egne valg og praksis.

Der gives 30 minutter til prøven, således at den samlede prøve inkl. votering varer 40 min.

Ved gruppeprøve med 2 deltagere gives der samlet 45 minutter til prøven således at den samlede prøve inkl. votering varer 60 min.

Fagpakke 6: Korledelse i bred stilvifte

”Jazz, rock, pop og gospel i koret”

1 Uddannelsens formål

Formålet med uddannelsen ”Korledelse i bred stilvifte” er at give deltageren kompetencer til at forstå et stilistisk vidtspændende korarbejde med forskellige kortyper spændende bl.a. over mange aldre.

2 Mål for læringsudbytte

Deltageren skal opnå personlige og faglige kompetencer til – evt. i samarbejde med relevante aktører såvel inden for som uden for kirken - at tilrettelægge og lede det daglige arbejde med en korvirksomhed i Folkekirken, hvor der arbejdes med et bredt felt af stilistiske udtryk

Dette opnås ved, at deltageren får viden, færdigheder og kompetencer i

- stemmens funktioner i teori og praksis – herunder vokalt stilpræg inden for forskellige stilarter, ”stemmens aldre” m.m.
- korledelse inden for musikalske udtryk der ligger ud over de klassiske
- musikteori med fokus på genre-identifikation og aflytning/lytteøvelser
- instrumentbrug i forbindelse med korprøvearbejdet

Viden

Det er målet, at den uddannede ved uddannelsens afslutning

- har viden om stemmens funktion i teori og praksis og indsigt i vokale stilpræg
- har stil- og genrekendskab
- har viden om gruppedynamik
- har viden om korledelse
- har viden om instrumentbrug i forbindelse med indstudering
- har kendskab til ensemble typer inden for klassiske såvel som rytmiske musikformer

Færdigheder

Det er målet, at den uddannede ved uddannelsens afslutning

- kan tilrettelægge og forestå kor-opvarmning under hensyntagen til det enkelte kors niveau, de konkrete vokale-stilistiske udtryk i de satser, der skal arbejdes med, gennemsnitsalder m.m.
- kan tilrettelægge korrepertoire under hensyntagen til det enkelte kors niveau, gennemsnitsalder m.m.
- kan tilrettelægge og forestå korindstudering under anvendelse af forskellige indstuderings-teknikker afstemt bl.a. efter den musikalske stil i de udvalgte værker, det enkelte kors niveau, gennemsnitsalder m.m.
- kan lede kor og ensembler inden for rytmisk orienterede musikalske udtryk.

Kompetencer

Det er målet, at den uddannede ved uddannelsens afslutning

- kan forestå korarbejde inden for en vifte af stilistiske udtryk (jazz, pop, rock og gospel) med kor med forskelligt niveau, aldersspredning m.m. med udgangspunkt i de konkrete kors særpræg og egenart (gruppedynamik)

- kan påtage sig ansvaret for et stilistisk vidtfavnende korarbejde i alle faser fra udvælgelse af repertoire over indstudering til fremførelse
- kan begrunde valg af form på indstuderingsteknik, anvendt opvarmning og direktionsteknik
- kan beskrive og formidle forskelligheder i henseende til musikalsk stil og stilistisk udtryk

3 Uddannelsens omfang

Uddannelsen er planlagt til 10 ECTS-point

I beregningen indgår arbejdsbelastningen i alle former for uddannelsesaktiviteter, der knytter sig til uddannelsen eller modulet, herunder skemalagt undervisning, selvstudium, øvning, øvelser og cases, projektarbejde samt eksamen og andre bedømmelser / afsluttende prøve.

4 Adgangskrav

Adgang til uddannelsen og dens enkelte moduler er betinget af uddannelse svarende til Kirkemusikskolernes uddannelse i sang, orgel/korledelse eller sang/korledelse samt sædvanligvis 2 års relevant praksiserfaring efter den adgangsgivende uddannelse.

5 Uddannelsens struktur

Uddannelsen "Korledelse i bred stilvifte" er opbygget af 3 fagmoduler, og et afsluttende projektmodul. I hver af de 3 moduler indgår teori samt praksis, og der må beregnes en del hjemmearbejde.

Læringsmål, indhold, omfang og tilrettelæggelse for de enkelte moduler beskrives herunder.

Uddannelsen består af følgende 4 moduler:

Modul 1: Sats og stil - om SATSTEKNISKE kendetegn 2 ECTS

Modul 2: Udtryk og klang - om STILTYPISKE VOKALE / KLANGLIGE UDTRYK 3 ECTS

Modul 3: Metodik og korledelse - om INDSTUDERING og KORLEDELSESVÆRKTØJ 3 ECTS
--

Modul 4: Afslutningsprojekt / Prøve 2 ECTS

6 Prøve

De faglige moduler, modul 1, 2 og 3 afsluttes med modulbevis. Tilstrækkelig aktiv deltagelse i undervisningen samt udarbejdelse af mindre opgaver i relation til undervisningen er en forudsætning for udstedelse af bevis.

Hele forløbet afsluttes med en prøve, hvor deltageren fremlægger analyser og overvejelser om stilpræg og vokalt udtryk i en tilstillet sats, og arbejder med indstudering og fremførelse af samme sats, med efterfølgende refleksion.

Prøven bedømmes efter 7-trinsskalaen.

MODUL 1: Sats og stil – om satstekniske kendetegn

Modulomfang

2 ECTS

Modulbetegnelse

SATS og STIL - Hvad er hvad? – om SATSTEKNISKE kendetegn.

Kort beskrivelse af modulet

Modulet tager sigte på at udvikle deltagernes forudsætninger for at analysere korsatser og herudfra beskrive særpræg og stilistiske kendetegn.

Med udgangspunkt i analytiske tilgange, herunder harmonisk analyse, formanalyse, analyse af rytmiske forhold, analyse af musikalsk motiv-arbejde, lytteøvelser / auditiv analyse m.m., sættes der fokus på beskrivelse af satsernes musikalske virkemidler og de musikalske virkemidlers stilistiske tilhørsforhold og satsernes særpræg set ud fra (musik)historiske og (musik)kulturelt bestemte forhold.

Det analytiske arbejde er praksisorienteret i den forstand, at der holdes fokus på analyse af musikalske forhold i satsen, der har direkte indflydelse på og betydning for den praktisk-musikalske arbejde med satsen.

Modulprog

Dansk

Forudsætninger for at læse modulet

Adgang til modulet forudsætter en kirkemusikalsk uddannelse fra kirkemusikskolerne svarende til Kirkemusikskolernes uddannelser i sang, orgel/korledelse eller sang/korledelse samt sædvanligvis 2 års relevant praksiserfaring efter den adgangsgivende uddannelse.

Modulet knytter sig til

Fagpakken Korledelse i bred stilvifte (Jazz, rock, pop og gospel i koret)

Modulets vidensgrundlag

Modulet er grundlæggende vidensbaseret, med fokus på at bibringe deltagerne viden om analytiske tilgange til musikalske satser, som basis for praksisrelaterede refleksioner, der danner et samlet grundlag for færdigheder og kompetencer inden for fagmodulets rammer.

Modulets relation til praksis

Der arbejdes med emner og problemstillinger som har relation til deltagernes praksis.

Kompetencemål, som indgår i modulet

Deltageren kan med begrundelser

- identificere stil og genre i en sats
- indenfor forskellige stilarter foretage satsarbejde og analyser

Færdighedsmål: deltageren kan	Vidensmål: deltageren har viden om
- foretage harmonisk analyse	- funktionsharmonisk analyse

- fastlægge rytmisk særpræg ude fra analyse	- becifringspraksis
- foretage musikalsk formanalyse	- trinanalyse
- kan identificere stilpræg ved aflytning	- musikalske former og deres stilpræg - musikalske stilarter og deres særpræg

Arbejdsformer i modulet

Der arbejdes med konkrete musikalske eksempler og med aflytning / afkodning af musikalske stiltræk og særpræg.

Undervisningen forestås af underviseren i foredragsform med lytteeksempler, samt med inddragelse af deltagerne ud fra såvel deltagernes egne erfaringer som deltagernes egen forberedelse af læsestof med fremlæggelse af dele af dette.

Temaer: stiltræk, harmonik, rytmisk formgivning, form generelt.

Genrer der behandles: Jazz, Latin, Pop, Rock, Country, Folk, Gospel, Soul, R & B.

Kriterier for udstedelse af modulbevis

Deltagelsen vurderes på grundlag af

- tilfredsstillende deltagelse i undervisningen
- mundtlig fremstilling af gruppearbejde undervejs
- skriftlig opstilling af et tænkt ledelsesprojekt inden for emnerne fra modul 1 (samarbejde med eksterne instanser, eller samarbejde på tværs af sogne)
- udarbejdelse af et evaluerings-scenario

MODUL 2: Udtryk og klang – om stiltypiske vokale/klanglige udtryk

Modulomfang

3 ECTS

Modulbetegnelse

UDTRYK OG KLANG - Hvordan skal det lyde? - om STILTYPISKE VOKALE / KLANGLIGE UDTRYK

Kort beskrivelse af modulet

Modulet tager sigte på at udvikle deltagernes forudsætninger for at arbejde stilistisk bevidst med korets klang.

Med udgangspunkt i grundlæggende analyse af korsatser sættes der fokus på den konkrete korsattes stilistiske kendetegn, og herudfra fastlægges de vokale udtryksmåder, der knytter sig til netop påviste stilistiske kendetegn.

Der arbejdes henimod det praktisk-musikalske arbejde, hvor der med afsæt i analytisk indvundet viden samt viden om og beherskelse af rytmisk sangteknik tages musikalske valg i forhold til det klangligt musikalske udtryk, herunder f.eks. intonations-praksis, vokal- og konsonant-behandling m.m.

Modulprog

Dansk

Forudsætninger for at læse modulet

Adgang til modulet forudsætter en kirkemusikalsk uddannelse fra kirkemusikskolerne svarende til Kirkemusikskolernes uddannelser i sang, orgel/korledelse eller sang/korledelse samt sædvanligvis 2 års relevant praksiserfaring efter den adgangsgivende uddannelse.

Modulet knytter sig til

Fagpakken "Korledelse i bred stilvifte"

Modulets vidensgrundlag

Modulet er grundlæggende videns- og færdighedsbaseret, med fokus på at bibringe deltagerne viden om vokale stilpræg i forskellige musikalske stilarter.

Modulets relation til praksis

Der arbejdes med emner og problemstillinger som har relation til deltagernes praksis.

Kompetencemål, som indgår i modulet

Deltageren kan ud fra begrundede valg

- planlægge og gennemføre stilrelevant koropvarmning og øvelser inden for mange stilarter
- formidle stilfornemmelse til korsangere
- tilrettelægge arbejde med stemmedannelse og korklang

Færdighedsmål: deltageren kan	Vidensmål: deltageren har viden om
- fastlægge stilistisk stilpræg	- stil og stilpræg i henseende til form og harmonik
- foretage kompetente valg af klanglige og udtryksmæssige mål	- stil og stilpræg i henseende til rytmiske former / mønstre
- formidle til korsangere	- stilspecifik rytmisk sangteknik

Arbejdsformer i modulet

- Læsning af litteratur
- Analyser ud fra lytteeksempler
- Workshops og samtaler om arbejdet med korklang inden for hver genre

Vejledende lektionsplan og timestoforbrug

For hvert af modulets delemner vil der være planlagt undervisning samt forberedelse med læsning, løsning af opgaver, efterfølgende praktisk øvning

MODUL 3: Metodik og korledelse – om indstudering og korledelsesværktøj

Modulomfang

3 ECTS

Modulbetegnelse

Metodik og korledelse

- *Hvordan arbejdes der med koret?* - om INDSTUDERING og KORLEDELSESVÆRKTØJ

Kort beskrivelse af modulet

Modulet tager sigte på at udvikle deltagernes forudsætninger for i det konkrete praktiske indstuderings- og prøve-arbejde at arbejde stilistisk bevidst med korets klang og det vokale udtryk og at benytte relevante korledelsesværktøjer.

Med udgangspunkt i et velunderbygget valg af vokalt / vokale udtryk, sættes der fokus på instrument-brug, vokal instruktion m.m. i indstuderingsarbejdet og på valg af korledelsesværktøj.

Der arbejdes praktisk-musikalsk med stilistisk adækvate udtryk.

Modulsprog

Dansk

Forudsætninger for at læse modulet

Adgang til modulet forudsætter en kirkemusikalsk uddannelse fra kirkemusikskolerne svarende til Kirkemusikskolernes uddannelser i sang, orgel/korledelse eller sang/korledelse samt sædvanligvis 2 års relevant praksiserfaring efter den adgangsgivende uddannelse.

Modulet knytter sig til

Fagpakken Korledelse i bred stilvifte – ”Jazz, rock, pop og gospel i koret”

Modulets vidensgrundlag

Modulet har en vidensbaseret dimension, samt en praktisk musikalsk færdighedsdimension med fokus på at bibringe deltagerne viden om indstuderingsmåder og disses sammenhæng med det ønskede vokale stilpræg i forskellige musikalske stilarter.

Modulets relation til praksis

Der arbejdes med emner og problemstillinger som har relation til deltagernes praksis.

Kompetencemål, som indgår i modulet

Deltageren kan ud fra begrundede valg

- vurdere en korsats med henblik på stil og sats
- vælge, begrunde og gennemføre indstudering og fremførelse
- evaluere resultatet

Færdigheds mål: deltageren kan	Videns mål: deltageren har viden om
- forestå koropvarmning der er stilistisk afpasset og dermed underbyggende i.f.t. det efterfølgende indstuderingsarbejde	- forskellige indstuderings teknikker
- afstemme koropvarmning ud fra analyse af korets alderssammensætning m.m.	- forskellige måder at bruge instrument i indstudering
- forestå indstudering af korsatser med forskellige stilistiske grundpræg	- forskellige, delvist stilbundne måder at lave koropvarmningsøvelser
- forestå ledelse af korets musikalske fremførelse	- forskellige (stilbundne) måder at dirigere / lede koret

Vejledende lektionsplan, arbejdsformer og timeforbrug

Gennemgang af forskellige teorier og praksisser for korledelse, for indstuderingsmetodikker, og for kriterier for valg heraf. Desuden praktiske øvelser i forskellige genrer. Væsentlig forberedelse til tilstillede øvelser til workshops

Metodik og ledelse		
Delemne	Lektioner	ECTS
Metodik	6	
KORLEDELSE teori og praksis	6	
Workshop hvor kursisterne leder/dirigerer et kor	12	
Samlet	24	3

MODUL 4: Afslutningsprojekt / prøve

Modulomfang

2 ECTS

Modulbetegnelse

Modul 4: Afslutningsprojekt med prøve

Forudsætninger for at læse modulet

Det er en forudsætning at modulerne 1-3 er gennemført

Beskrivelse af modulet

Prøven / Eksamen har tre komponenter:

- 1) Skriftligt oplæg med analyser og overvejelser om stilpræg og vokalt udtryk i en tilstillet sats
- 2) Praktisk arbejde med tilstillet kor
- 3) Efterfølgende samtale

Prøven bedømmes efter 7-trins-skalaen. Der gives én samlet karakter

Vejledende læseplan (FP6)

Uddannelsens TITEL

Korledelse i bred stilvifte - ”Jazz, rock, pop og gospel i koret”

Uddannelsens FORMÅL

Formålet med uddannelsen er at give deltageren kompetence til – evt. i samarbejde med relevante aktører såvel inden for som uden for kirken - at tilrettelægge og lede det daglige arbejde med en korvirksomhed i Folkekirken, hvor der arbejdes med et bredt felt af stilistiske udtryk.

Uddannelsens NIVEAU

Uddannelsens niveau svarer til niveau 6 i den nationale kvalifikationsramme og er planlagt til 10 ECTS point.

KOMPETENCEMÅL

Det er målet, at den uddannede ved uddannelsens afslutning

- kan forestå korarbejde inden for en vifte af stilistiske udtryk (jazz, pop, rock og gospel) med kor med forskelligt niveau, aldersspredning m.m. med udgangspunkt i de konkrete kors særpræg og egenart (gruppedynamik)
- kan påtage sig ansvaret for et stilistisk vidtfavnende korarbejde i alle faser fra udvælgelse af repertoire over indstudering til fremførelse
- kan begrunde valg af form på indstuderingsteknik, anvendt opvarmning, og direktionsteknik
- kan beskrive og formidle forskelligheder i henseende til musikalsk stil og stilistisk udtryk

Uddannelsens MODULER

Uddannelsen består af følgende 4 moduler:

Modul 1: Sats og stil - om SATSTEKNISKE kendetegn 2 ECTS

Modul 2: Udtryk og klang - om STILTYPISKE VOKALE / KLANGLIGE UDTRYK 3 ECTS

Modul 3: Metodik og korledelse - om INDSTUDERING og KORLEDELSESVÆRKTØJ 3 ECTS
--

Modul 4: Afslutningsprojekt / Prøve 2 ECTS

Plan for de enkelte moduler

Modul 1

Indhold

Emner/temaer

- stilarternes indbyrdes forskelligartede udtryksformer og kendetegn
- samme stof i forskellige stilistiske skikkelser
- stilistisk præg overleveret gennem praksis

Litteraturliste/pensum

Kompendium: *SATS OG STIL - Hvad er hvad? – om satstekniske kendetegn - Generelle stilistiske betragtninger*, Martin Klausen (primo 2019)

Vejledende lektionsplan

Antal lektioner	Emne	
DAG 1		
2	"Jazz / Latin-teori" stiltræk / harmonik / rytmisk formgivning /(stor)form	
2	"Pop-Rock-teori" stiltræk / harmonik / rytmisk formgivning /(stor)form	
2	Lytte- og nodeeksempler til belysning af musikalske udtryk i jazz, latin, pop og rock – ligheder og forskelle	
DAG 2		
2	"Country / Folk -teori" stiltræk / harmonik / rytmisk formgivning /(stor)form	
2	"Gospel / Soul - teori" stiltræk / harmonik / rytmisk formgivning /(stor)form	
2	Lytte- og nodeeksempler til belysning af musikalske udtryk i country, folk, gospel og soul	
I alt 12		

Undervisningens tilrettelæggelse

Undervisning tilrettelægges af underviseren. Deltagerne inddrages, således at der i valg af emner tages udgangspunkt i deltagernes egen praksis.

Der veksles mellem forskellige undervisningsformer. Teoretisk gennemgang lægger op til lærerstyret undervisning i plenum, samt efterfølgende hjemmøvelse i grupper eller individuelt.

Opgaver (portefølje)

Opgaver kan indgå som portefølje i den afsluttende projektopgave og skal understøtte den skriftlige fremstilling i forhold til projektopgaven.

Modul 2

Indhold

Emner/temaer

- stilarternes mangfoldighed
- stiltypiske fraseringer og kendetegn
- stilistisk særpræg i den vokale praksis

Litteraturliste/pensum

Opslagsbøger:

Rigtrup, Malene og Kjær, Morten: *Modern Vocal Music - Handbook for Choir Leaders*
(+ tidligere udgaver på dansk)

Sadolin, Cathrine: *Komplet Sangteknik*, Revised 2012 Edition

Vejledende lektionsplan

Antal lektioner	Emne	
DAG 1		
3	<i>Jazz / Latin – hvordan lyder det?</i> - stilrelevant opvarmning, vokale øvelser, grooves og leg med klang, harmoni og frasering - lytte-eksempler med oplæg om stilartens rødder og kendetegn - workshop; "Stilistisk fortolkning med blik på klang, udtryk og frasering i koret"	
3	<i>Pop / Rock – hvordan lyder det?</i> - stilrelevant opvarmning, vokale øvelser, grooves og leg med klang, harmoni og frasering - lytte-eksempler med oplæg om stilartens rødder og kendetegn - workshop; "Stilistisk fortolkning med blik på klang, udtryk og frasering i koret"	
DAG 2		
3	<i>Country / Folk – hvordan lyder det?</i> - stilrelevant opvarmning, vokale øvelser, grooves og leg med klang, harmoni og frasering - lytte-eksempler med oplæg om stilartens rødder og kendetegn - workshop; "Stilistisk fortolkning med blik på klang, udtryk og frasering i koret"	
3	<i>Gospel / Soul / R&B – hvordan lyder det?</i> - stilrelevant opvarmning, vokale øvelser, grooves og leg med klang, harmoni og frasering - lytte-eksempler med oplæg om stilartens rødder og kendetegn - workshop; "Stilistisk fortolkning med blik på klang, udtryk og frasering i koret"	
DAG 3		
3	<i>Fra sangøvelser til korklang</i>	

	- workshop med stemmedannelse, sangøvelser og klang i forskellige stilarter - oplæg og samtale om stilpræg og vokalt udtryk ud fra lytte-eksempler - workshop og samtale om udvikling af og arbejdet med en stilistisk afstemt korklang	
2	<i>Vokalt udtryk i praksis</i> - workshop og samtale om <i>Soloklang vs. Korklang</i> med repertoireksempler - workshop og samtale om <i>A cappella vs. Mikrofon</i> med repertoireksempler og øvelser til korprøven. - drøftelse af fordele og ulemper, samt hvor, hvornår og i hvilke stilarter det egner sig bedst med enten det ene eller andet udgangspunkt.	
1	<i>Opsamling</i> - om at forberede og tilrettelægge arbejdet med stemmedannelse og korklang - samtale med henblik på dette delemne i den afsluttende eksamen	
I alt 18		

Undervisningens tilrettelæggelse

Undervisningen består dels af fremlæggelse i plenum med inddragelse af deltagerne i praktiske øvelser.

Oplæg ved læreren med eksempler på sangtekniske begreber og sanglige udtryk.

Opgaver (portefølje)

Opgaver kan indgå som portefølje i den afsluttende projektopgave og skal understøtte den skriftlige fremstilling i forhold til projektopgaven.

Modul 3

Indhold

Emner/temaer

- indstuderingsmetodik
- stiltypiske hørelæreøvelser
- stilistisk klang
- rytme og formgivning i korarbejdet

Litteraturliste/pensum

Rigtrup, Malene og Kjær, Morten: *Modern Vocal Music - Handbook for Choir Leaders*
(+ tidligere udgaver på dansk)

Vejledende lektionsplan

Antal lektioner	Emne	

DAG 1		
2	METODIK I: Gennemgang af indstuderingsmetodikker	
2	METODIK II: Kriterier for valg af indstuderingsmetodik	
2	METODIK III: Praktiske øvelser	
DAG 2		
6	Indstuderings-workshop hvor kursisterne indstuderer tilstillede opgaver med hinanden som øvekor	
DAG 3		
2	KORLEDELSE teori og praksis I	
2	KORLEDELSE teori og praksis II	
2	PRAKTISKE øvelser	
DAG 4		
6	Workshop hvor kursisterne leder/dirigerer tilstillede opgaver med et kor	
I alt 24		

Undervisningens tilrettelæggelse

Undervisningen i består dels af fremlæggelse i plenum og undervisning af deltagerne i korledelse i praksis.

Opgaver (portefølje)

Opgaver kan indgå som portefølje i den afsluttende projektopgave og skal understøtte den skriftlige fremstilling i forhold til projektopgaven.

Modul 4 Afslutningsprojekt/Prøve

Der arbejdes med en tilstillet opgave, som er udvalgt af kursusleder på sidste modul sammen med censor.

Eksamensopgaven tilstilles en uge før den praktiske prøve.

Deltageren udarbejder forud for den praktiske prøve/eksamen et arbejdspapir på max 2 normalsider med

- redegørelse for satsens stiltræk
- begrundelse for valg af klang og tekstbehandling m.m.
- arbejdsplan for indstudering

Arbejdspapiret skal demonstrere anvendelse af viden og begreber, der er gennemgået i de tre moduler. Arbejdspapiret tilgår lærer og censor senest dagen inden den praktiske eksamen.

Prøven forløber med

- 20 min. til arbejde med koret
- 5 min. til efterfølgende samtale ud fra det fremlagte skriftlige oplæg
- 10 min. til votering
- 5 min. til samtale om karakter

Den samlede præstation bedømmes ved ekstern censur efter 7-trinsskalaen. Der gives én samlet karakter.

DEL 2 - EVALUERING

Forord

Denne del af rapporten udgør anden del af afrapporteringen af projektet

Centralt i denne del af rapporten står udviklingen, afprøvningen og evalueringen af 6 fagpakker, der tilsammen illustrerer bredden i de kompetencer, kirkemusikere i større eller mindre grad forventes at kunne udfylde.

Fagpakkerne er beskrevet og afprøvet i forhold til niveau 6 i Kvalifikationsrammen for livslang læring. Rapporten indeholder en sammenfatning af erfaringerne med udviklingen og afprøvningen af de seks fagpakker samt en kort sammenfatning af kursUSDeltagernes og undervisernes erfaringer med fagpakkerne. En mere detaljeret beskrivelse af de enkelte fagpakkeforløb og evalueringerne heraf kan ses i **bilag 7**.

Som elementer i evalueringen af det samlede projekt er der gennemført kvalitative interviews med deltagere fra fire af de gennemførte fagpakker. Interviewene har især fokuseret på, i hvilket omfang deltagelsen i uddannelsen har medført væsentlige ændringer i deltagernes daglige praksis som kirkemusikere. De fire interviews findes på rapportens **side 129 - 139**.

Endelig er der som en del af evalueringsprocessen gennemført en spørgeskemaundersøgelse hos medlemmerne af henholdsvis Organistforeningen og Dansk Kirkemusiker Forening. Hovedresultaterne gennemgås i evalueringsafsnittet, *2 Evaluering*, mens de samlede undersøgelsesresultater kan ses i **bilag 8**.

Indledning

Opbygningen af denne del af rapporten deles i fire faser som følger projektets aktiviteter.

1. Udviklingsarbejdet
2. Evaluering
3. Projektets resultater
4. Projektets perspektiver

I første fase refereres til en empiriske undersøgelse af stillingsannoncer, som afdækkede en række nye tiltag på det kirkemusikalske område og som dermed stillede særlige krav til kirkemusikernes kompetencer. Dette blev grundlaget for et pædagogisk udviklingsarbejde, hvor målet var udvikling af en model for systematisk kirkemusikalsk efteruddannelse. Sammen med annonceundersøgelsen danner den strukturerede efteruddannelsesmodel baggrund for udviklingen og afprøvningen af fagpakkerne.

I det første afsnit beskrives udviklingen af de 6 fagpakker – om intentionerne og den endelige beskrivelse af fagpakkerne samt de vejledende læseplaner samt afprøvningen af fagpakkerne. Der redegøres for hele forløbet fra annoncering/markedsføring til tilrettelæggelse og gennemførelse af fagpakkerne.

Anden fase rummer evalueringen af projektet. Indledningsvist opsummeres evalueringsresultaterne af de enkelte fagpakker med deltagernes syn på uddannelsesforløbet og indholdets relevans for deres kirkemusikalske praksis. Som en del af evalueringen af de enkelte fagpakker udtaler kursusledelsen sig om erfaringer fra forløbet. Og i de tilfælde, hvor der har været afholdt prøve med ekstern censur, er der udtalelse fra censor om fagpakkens uddannelsesmæssige kvalitet.

Endelig er der udført kvalitative interviews med deltagere på fire af de 6 fagpakker. Disse må betragtes som punktvis nedslag med "den gode historie" og er som sådan ikke et repræsentative udtryk for uddannelsesforløbenes effekt på det kirkemusikalske arbejde i folkekirken.

Evalueringsafsnittet omfatter tillige evaluering af det samlede projekt. For at undersøge om der er overensstemmelse mellem kirkemusikeres ønsker om og parathed til efteruddannelse er der udarbejdet en medlemsundersøgelse blandt medlemmerne i Organistforeningen og Dansk Kirkemusikerforening. Undersøgelserne er kvantitative og er udført med et netbaseret spørgeskema med mulighed for summering og krydsanalyse af data.

I den tredje fase opsummeres projektets resultater – hvilke erfaringer og hvilken viden har gennemførelsen af projektet givet projektets interessenter i forhold til tilrettelæggelse af efter- og videreuddannelse for kirkemusikere?

Rapportens sidste afsnit perspektiverer projektets resultater i forhold til fremtidig kirkemusikalsk kompetenceudvikling. Ud fra sonderinger i uddannelsessystemet gives konkrete bud på forskellige scenarier i forhold til fagpakkernes videreførelse som videreuddannelse med formel kompetence.

Fremtidsperspektivet adresseres med anbefalinger til uddannelsesudbydere og beslutningstagere i arbejdet med fremtidig kirkemusikalsk kompetenceudvikling.

1. Udvikling

Behov for efteruddannelse

Baggrunden for at fokusere på efteruddannelse af kirkemusikere er, at der blandt medlemmer af kirkemusikernes foreninger er en oplevelse af, at der sker en udvikling på aktivitetsområdet.

Mange af disse aktiviteter kalder på kompetencer, som ikke umiddelbart indeholdes i de traditionelle kirkemusikalske uddannelser. Disse iagttagelser underbygges af undersøgelsen af stillingsannoncer, som omtales i rapportens første del (*Empirisk undersøgelse, s. 8 - 9*)

Konklusion på denne undersøgelse peger på:

- *at der de seneste 20 år er sket en udvikling på det kirkemusikalske arbejdsområde, som bevirker, at der i højere grad efterspørges en mangfoldighed af kompetencer hos kommende kirkesangere og organister.*
- *at kirkemusikernes arbejdsgivere i stigende omfang efterspørger kirkemusikere, der besidder såvel brede musikalske kompetencer som mere vidtgående kompetencer inden for pædagogisk formidling end de, der kan rummes i de eksisterende kirkemusikalske grunduddannelser.*

På grundlag af disse indledende undersøgelser blev projektet "Kirkemusikalsk kompetenceudvikling i Folkekirken" iværksat. Formålet med dette var, at definere kompetencebehovet samt udvikle, systematisere og afprøve en række efteruddannelsesforløb, der imødekommer de aktuelle kompetencebehov og overordnet bidrager til udbygningen af den kirkemusikalske udvikling i Folkekirken.

Som et resultat af projektet er der udarbejdet en systematisk uddannelsesmodel med 6 kompetenceområder, som bygger på kirkemusikernes grundkompetencer og som kan være basis for efteruddannelse. (*Del 1, side 9 - 10*)

1. Musik og liturgi
2. Det musikalske håndværk
3. Ledelse af kor og musikaktivitet
4. Kirkens musik- og kulturarbejde
5. Folkekirken som arbejdsplads
6. Administration, formidling og kommunikation

Med udgangspunkt i evalueringen af det første projekt, hvor kursusedtagere bl.a. pegede på ønske om fortsættelse af de relativt korte forløb med et videregående forløb, opstod tanken om de praksisrettede fagpakker.

Projektudvikling

Fagpakkerne

Temaerne for de 6 fagpakker tager afsæt den strukturerede models 6 kompetenceområder. Dog er fagpakkerne ikke snævert afgrænsede til ét kompetenceområde, og således vil de enkelte moduler i fagpakkerne kunne referere til forskellige kompetenceområder. Kompetenceområdet "Det musikalske håndværk" er et eksempel på en grundkompetence som indgår i enhver af kirkemusikerens jobfunktioner. Samlet set er det målet med fagpakken at give kompetence til en særlig jobfunktion. (*Del 1, s. 10 – 12*)

I udviklingsarbejdet er projektets styregruppe ansvarlig for de overordnede beslutninger om retningslinjer for udformningen af fagpakkenes tema, omfang, struktur og indhold.

I alle 6 fagpakker er der et stærkt fokus på de brede musikalske kompetencer samt kompetencer i formidling.

Fagpakkerne udvikles ud fra den grundforudsætning, at det skal være kompetencegivende efteruddannelse (/videreuddannelse) på niveau 6 i Kvalifikationsrammen for livslang læring

Arbejdet med udvikling og beskrivelse af fagpakkerne er fordelt mellem de tre kirkemusikskoler. På enkelte fagområder fx indenfor pædagogik og ledelse har kirkemusikskolerne benyttet sig af eksterne konsulenter og undervisere.

Beskrivelserne og de vejledende læseplaner til de seks fagpakker i rapportens første del er produceret af udviklingsarbejdet.

Gennemførelse

Af nedenstående skema fremgår det, hvordan arbejdet er fordelt mellem kirkemusikskolerne.

	Titel	Udvikling/ udbyder	Gennemførelse	Antal delt.
FP1	Sang, spil og bevægelse i kirken for 0-5 årige	Vestervig Kirke- musikskole	Jan. – okt. 2017	11
FP2	Samarbejde, ledelse og PR med fokus på kirkemusikalske aktiviteter	Sjællands Kirke- musikskole	Jan. 2018 – jan. 2019	9
FP3	Sang- og salmearrangementer i Folkekirken	Vestervig Kirke- musikskole	Aug. 2018 – feb. 2019	8
FP4	Nyere rytmiske stilarter i kirkens kor- koncert- og gudstjenestearbejde	Løgumkloster Kirkemusikskole	Sept. – okt. 2019 (Kun modul 2)	13
FP5	Udvikling af særlige gudstjenester - tilrettelæggelse og udførelse	Vestervig Kirke- musikskole	Jan. – marts 2020 (Kun modul 1)	12
FP6	De vokale udtryk - Korledelse i bred stilvifte	Sjællands Kirke- musikskole	Jan. – juni 2019	10
			I alt 63 deltagere	

Fagpakkerne er udbudt ved opslag på kirkemusikskolernes hjemmeside, annoncering og omtale i fagbladene samt nyhedsmails til medlemmer af de faglige organisationer og til menighedsråd. Det er tilstræbt at afpasse tidspunktet for opslaget med fristerne for ansøgning til Kompetencefonden for at give et økonomisk incitament til deltagelse.

Fire af de seks fagpakker er gennemført i fuldt omfang med samtlige moduler inklusiv den afsluttende prøve. To af fagpakkerne – FP4 og FP5 – blev ligeledes udbudt i fuldt omfang, men på grund af utilstrækkelig søgning blev disse fagpakker opslået med et enkelt modul og blev derved delvist gennemført.

2. Evaluering

Fagpakkerne er evalueret med udgangspunkt i deltagernes vurdering af de enkelte forløb samt kommentarer fra undervisere og censorer.

Endvidere er der udført kvalitative interviews med deltagere fra fire af de seks fagpakker for at spørge dybere ind til oplevelsen af forløbet. Disse deltagere er udvalgt på baggrund af en viden om, at udbyttet af disse fagpakkeforløb er omsat til aktiviteter i arbejdet i Folkekirken.

For at undersøge om de udarbejdede uddannelsesforløb opfylder kirkemusikeres ønsker og behov for efteruddannelse er der i Organistforeningen og Dansk kirkemusiker Forening gennemført medlemsundersøgelser, hvor der spørges ind til medlemmernes uddannelsesparathed og eventuelle hindringer for at deltage i efteruddannelse samt medlemmernes fagønsker.

Evaluering af fagpakkerne

Overordnede betragtninger

Overordnet set har de seks fagpakkeforløb været vellykkede. De er gennemført med i alt 63 engagerede deltagere, som har udvist stor interesse for de pågældende fagområder.

Fire af de seks fagpakker er gennemført i fuld udstrækning med alle moduler med i alt 38 deltagere. Heraf har 27 af deltagerne gennemført det afsluttende projektmodul ved en prøve med ekstern censur.

Deltagerne har på et evalueringsskema givet udtryk for tilfredshed i en helhedsvurdering af undervisningsforløbet. På spørgsmålet *"Levede undervisningen som helhed op til dine forventninger til uddannelsen?"* har deltagerne på en skala fra 1 til 6 i gennemsnit givet tallet 5,2.

Det kan dog give anledning til undren, at det ikke lykkedes at gennemføre alle moduler af fagpakke 4 (Nyere rytmiske stilarter i kirkens kor-, koncert- og gudstjenestearbejde) og fagpakke 5 (Udviklingen af særlige gudstjenester – tilrettelæggelse og udførelse), idet der særligt på disse fagområder opleves stor interesse i den folkekirkelige virkelighed.

Da det ved opslag af disse to fagpakker ikke var tilstrækkelig tilslutning til at gennemføre, besluttede styregruppen at skolerne kunne opslå et enkelt modul af fagpakkerne. Herved lykkedes det at gennemføre de korte forløb med et særdeles tilfredsstillende deltagertal. På den baggrund tyder det ikke på, at emnet for fagpakken ikke er relevant. Tilbagemeldingerne fra deltagerne peger også på andre årsager:

Flere deltagere har udtrykt, at den samlede fagpakke har for stort omfang og at de af tidsmæssige årsager ikke kunne overkomme hele forløbet.

Spørgsmålet om fagpakkernes relevans undersøges nærmere i medlemsundersøgelsen.

Uddannelse eller kursus – forholdet mellem teori og praksis

Et gennemgående tema i deltagerevalueringerne er forholdet mellem teori og praksis. Det står helt klart at deltagerne er meget engagerede i den praktiske del af fagområdet, og for mange er det nyt at læse teoretisk litteratur. De føler omfanget af teori er overvældende, særligt hvis det også er

svært at se koblingen til praksis. Problemstillingen fremgår af følgende citater fra henholdsvis en deltager og fra censorer ved de afsluttende prøver.

Litteraturlisten var alt for omfattende, og læsedelen har været enorm. Det må kunne præciseres mere, hvad der er nødvendigt at læse, og hvad der evt. kan suppleres med. (Deltager)

Deltageren påpeger her et dilemma i forhold til teorien – den føles overvældende og dele er ikke nødvendig læsning.

Censorerne ved de afsluttende prøver giver ligeledes udtryk for et dilemma i forholdet mellem teori og praksis. Erik Lyhne fremhæver de studerendes engagement på det praktiske felt, men at teorierne i de skriftlige opgaver fremstår uden sammenhæng med den praktiske del.

Generelt var det spændende at læse opgaverne, men jeg savner at, der er lagt meget mere vægt på at den anvendte teori indarbejdes ift. teori... Jeg oplever, at der i mange af opgaverne, er stor mangel på at teori og praksis sammenholdes, og at teorierne på den måde fremstår uden sammenhæng med den praktiske del af opgaven. Generelt vil jeg dog fremhæve, at de studerendes engagement inden for feltet står meget klart i praksisbeskrivelserne. (Censor Erik Lyhne, VIA)

Censor ved fagpakke 2, Camilla Sløk, ser det som en vanskelig proces, at deltagerne selv skal skabe mening ud fra litteraturlæsning. Hun peger på at deltagerne ville få større udbytte af litteraturen, hvis den relaterede sig til praksis.

Den nuværende form med litteratur, som deltagerne skal læse og selv skabe mening ud af, er for svær. Deltagerne kunne ganske enkelt have fået mere ud af undervisningen, og dermed fået bidrag til deres egen praksis, hvis de:
1) havde fået litteraturen relateret til deres egen praksis, og
2) skulle bruge dette til eksamen. (Censor Camilla Sløk, CBS)

Betydningen af at kunne relatere sin praksis til teoretisk viden, og omvendt at kunne udvikle sin praksis på baggrund af indsigt i relevante teorier, er et centralt element i de kompetencer, der tilegnes i undervisningen på niveau 6 i kvalifikationsrammen.

I lyset af, at målgruppen for fagpakkerne i vid udstrækning er "praktikere", har det vist sig af have afgørende betydning, at man tager udgangspunkt i kursisternes praksis når de relevante teorier introduceres og at netop relevansen i forhold til praksis til stadighed illustreres.

Forholdet mellem de brede kompetencer og praktisk musikalske færdigheder.

Sigtet med fagpakkerne er praksisrettet kompetenceudvikling for kirkemusikere. Forudsætningen for kompetence er viden og færdigheder i bred forstand, men i relation til det praksisrettede er det tillige en forudsætning med praktiske færdigheder indenfor det faglige felt.

Fagpakkerne om Sang, spil og bevægelse; Tilrettelæggelse af sang- og salmearrangementer og Korledelse i bred stilvifte er eksempler på områder, hvor der er behov for praktisk musikalske færdigheder for at kunne tilegne sig de relevante kompetencer.

Det fremgår dels af deltagerevalueringerne og dels af undervisernes kommentarer, at der er et ønske og et behov for undervisning i sang og spil.

Kursusledelsen for fagpakke 6 gør sig overvejelser

- om i et evt. kommende forløb at sætte yderligere fokus på det praktiske OG samtidigt gøre tydeligt opmærksom på, at der kan/bør suppleres med praktisk-musikalsk

undervisning i sang eller klaver, hvilket var med i udbuddet af fagpakken, men måske ikke tydeligt nok – i hvert fald var der ingen der udnyttede denne mulighed (FP6)

Underviseren på fagpakke 1 "Sang, spil og bevægelse i kirken for 0 – 5 årige" påpeger:

*Et lidt større fokus på deltagernes egne færdighedsområder vil også være ønskeligt. Mere fokus på det vokale arbejde.
Mere fokus på rytmetræning med deltagerne og mulighed for undervisning i instrumentfærdigheder på udvalgte perkussioninstrumenter, som egner sig som akkompagnementsmuligheder i børnemusik.*

Deltagerne giver ligeledes udtryk for ønske om individuel undervisning:

*Der var lagt op til undervisning i et instrument og jeg ville da gerne have haft input til at spille guitar eller lidt mere sangundervisning.
- det ville have været relevant med en hel dag (masterclass) hvor hver kursist fik 20 min. sangundervisning*

Kursusledelsen iagttager følgende på fagpakke 3

Der er behov for at prioritere det praktiskmusikalske som udgangspunkt for formidling af fællessang – arbejdet med egen stemme og instrumentalledsagelse

Der er således ikke nogen tvivl om, at forholdet til de praktiskmusiske forudsætninger kræver en nærmere afklaring i forhold til nogle af fagpakkerne, såfremt kompetencemålene skal kunne opfyldes fuldt ud. Hvorvidt dette skal ske forud for eller under uddannelsesforløbet i form af tilbud om praktiske suppleringskurser, bør der tages stilling til i forbindelse med eventuelle fremtidige udbud af uddannelserne.

Kvaliteten af uddannelserne

Ved de afsluttende prøver vurderes det om de studerende/deltagerne opfylder kravene i henhold til kompetencemålene for uddannelserne. Hvis man benytter karaktererne ved disse kompetencemålsprøver som udtryk for uddannelsernes kvalitet, vil et karaktergennemsnit 7,9 give et billede af en absolut tilfredsstillende målopfyldelse. Dette giver dog ikke et fuldt dækkende billede af uddannelsernes kvalitet og relevans.

Censor for fagpakke 3 Jens Stig Olsen opsummerer i sin vurdering, at uddannelsen er god og relevant, men at der er behov for nærmere afklaring i forhold til prøvens skriftlige del. Også dette udsagn må være anledning til at overveje forholdet mellem teori og praksis samt prøvernes udformning.

Der er ingen tvivl om, at de studerende har demonstreret viden og færdigheder i praktisk og teoretisk at kunne tilrettelægge sang- og salmearrangementer for forskellige målgrupper. Generelt har der dog været et meget svingende niveau i den mere teoretiske forankring af begrundelserne for at tilrettelægge disse arrangementer

*Jeg mener det er en særdeles relevant og god uddannelse, men den skriftlige del trænger til en nærmere afklaring af form, mål og indhold, der måske i højere grad tager hensyn til uddannelsens relativt beskædede omfang.
(Censor Jens Stig Olsen, UCN)*

Den afsluttende kontrol af kompetencemålenes opfyldelse har i vid udstrækning beroet på traditionel eksamensafholdelse. Alternativer hertil bør nærmere overvejes, således at formen og vurderingen af det opnåede kompetenceniveau ikke blokerer for tilegnelsen af kompetencerne.

Opsummering

- *Der bør være et bevidst fokus på at kompetenceudviklingen skal være praksisrettet.*
- *Teori skal/bør knytte sig tæt til praksis og dermed understøtte og kvalificere praksis.*
- *I de fagområder, hvor praktiskmusikalske færdigheder er en forudsætning for kompetence på området, må det sikres, at disse færdigheder er til stede som forudsætninger for deltagelse på uddannelsen eller at praktiskmusikalske færdigheder indgår som en del af uddannelsen.*
- *Evalueringerne afspejler at der i fremtidigt udbud af fagpakkerne skal arbejdes med prøverne og indhold.*
- *Der er behov for at opøve analytiske færdigheder i løbet af undervisningen.*
- *Såvel undervisningen som prøverne skal tage udgangspunkt i deltagernes egen praksis.*

Interviews med deltagere fra 4 fagpakker

For at få et billede af nogle af deltagernes oplevelser og udbytte af uddannelsesforløbene har styregruppen bedt journalist Filip Graugaard Esmarch lave interviews med deltagere af 4 udvalgte fagpakker. Resultatet af disse interviews findes i form af 4 cases på side 129 – 139.

Artiklerne giver et indblik i deltagernes motivation og faglige interesser i forhold til at søge efteruddannelse. Derudover giver det et billede af deres oplevelse af uddannelsesforløbet og endelig uddannelsens virkning på det daglige arbejde.

I det følgende opsummeres hovedpunkterne af de fire interviews:

1) Carsten Ullits Mortensen har deltaget i fagpakken "Sangspil og bevægelse i kirken for 0 – 5 årige". Han er motiveret for efteruddannelse. Carsten udforsker et nyt område og bliver grebet af det. Uddannelsesforløbet fører herefter til etablering af nye aktiviteter i sognet og et kollegialt netværk.

- *Motivation for uddannelse fører til udforskning af et nyt og aktuelt område, som derefter bliver til nye aktiviteter i Folkekirken.*

2) Inger Svendsen har deltaget i fagpakken "Samarbejde, ledelse og PR med fokus på kirkemusikalske aktiviteter". Hun søgte primært efteruddannelse indenfor emnerne samarbejde og PR. Men endte med at blive mere optaget af uddannelsens tredje emne, *ledelse i tro*, som herefter gav et nyt perspektiv på lederrollen og ledelse på den folkekirkelige arbejdsplads.

- *Det kendte blev således en øjenåbner for noget nyt og ukendt.*

3) Bjarke Clausen har deltaget i modulet "Arrangement for orgel og salmespil i rytmiske stilarter" fra fagpakken "Nyere rytmiske stilarter i kirkens kor-, koncert- og gudstjenestearbejde". Han var interesseret i efteruddannelse og søgte bevidst kurset i udførelse af det rytmiske repertoire på orgel. Han gik primært efter udgangspunktet i orgelspillet og var ikke interesseret i den samlede fagpakke, der også indeholdt korfaget. Kurset har haft relevans og effekt på det kirkemusikalske arbejde.

- *Fagpakken blev ikke oprettet i sin fulde bredde. Det ene modul blev gennemført med stor tilslutning og ramte tilsyneladende et aktuelt behov.*

4) Et team bestående af en præst, en kirke- og kulturmedarbejder samt en rytmisk musiker har deltaget det første modul af fagpakken "Udvikling af særlige gudstjenester". For de tre deltagere har det været vigtigt at deltage sammen. Det har betydet at de:

- *har fået gode samtaler som kolleger*
- *kunne få en fælles refleksion omkring nogle af de gudstjenester, de skulle arbejde med*
- *har et sprog sammen, fordi de har været på kursus sammen*
- *udarbejder gudstjenesteforløb, som bruges i arbejdet i sognet*
- *har fået en skærpet refleksion over, hvad en gudstjeneste egentlig er*
- *har fået sat nogle fælles tanker i spil*

Medlemsundersøgelser

For at få et indblik i kirkemusikeres ønsker og behov for efteruddannelse samt forhold til efteruddannelse generelt har Organistforeningen og Dansk Kirkemusiker Forening udført netbaserede medlemsundersøgelser.

Undersøgelserne kan pege på nogle tendenser, men de kan ikke betragtes som dokumentation for medlemmernes syn på efteruddannelse.

Undersøgelserne har til formål at afdække medlemmernes forhold til efteruddannelse generelt og specifikt ift. fagpakkeprojektet. I denne fremstilling vil der primært være fokus på medlemmernes forhold til og syn på fagpakkerne. En uddybende fremstilling af undersøgelserne fremgår af **bilag 8**.

Organistforeningen har udarbejdet et undersøgelsesdesign, hvor der tages udgangspunkt i følgende undersøgelsesparametre:

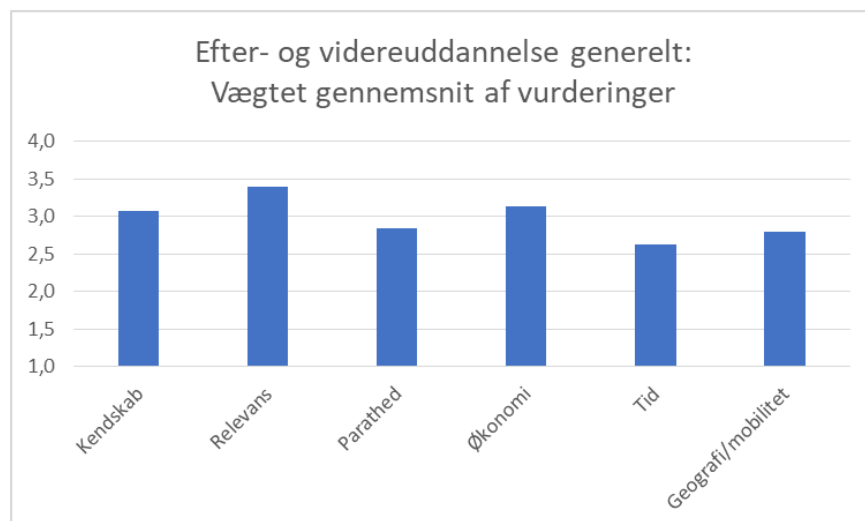
- kendskab til efteruddannelse
- uddannelsernes relevans
- parathed til efteruddannelse
- tid til efteruddannelse
- økonomi
- geografi/mobilitet

Organistforeningens undersøgelse

Undersøgelsen blev gennemført af Organistforeningen i december måned 2019 blandt foreningens 642 medlemmer. Heraf gennemførte 241 undersøgelsen, hvilket svarer til en deltagelsesprocent på 37,5 %.

Forholdet til efter- og videreuddannelse generelt

Nedenstående diagram giver et samlet billede af respondenternes svar på de seks undersøgelsesparametre. Tallene bag diagrammet er vægtede gennemsnit, og søjlerne er således udtryk for den gennemsnitlige respondents vurdering af det enkelte spørgsmål. – For de vægtede gennemsnit gælder det, at jo lavere talværdien er, jo større barriere for efteruddannelse er der på den pågældende parameter.

De vægtede gennemsnit af respondenternes vurderinger antyder, at konkrete barrierer for efter- og videreuddannelse relativt ofte ligger i:

tidsfaktoren, paratheden og geografien/mobiliteten er de næsthyppigst forekommende barrierer.

Økonomien, kendskabet og især relevansen er lidt sjældnere en hindring.

- *Tidsfaktoren er ofte en barriere for efteruddannelse*
- *Lav parathed (manglende interesse for uddannelse) kan være en barriere*
- *Geografisk placering af efteruddannelsen kan være en barriere*

For at afdække spørgsmålet om hvem der er mest interesseret i efteruddannelse og dermed mest uddannelsesparate er spørgsmålet om parathed koblet med undersøgelsens oplysninger om respondenterne (alder, køn, anciennitet mv.).

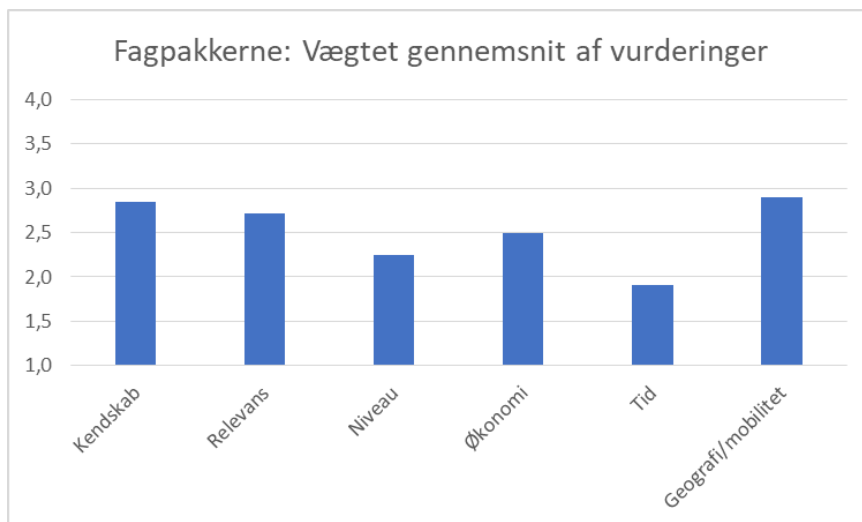
Resultatet af denne analyse viser følgende tendenser:

- *Yngre organister er i højere grad uddannelsesparate*
- *Kvinder er i højere grad end mænd interesseret i efteruddannelse*
- *Organister med anciennitet under 15 år er mest interesseret i efteruddannelse*
- *Organister i de store stillinger (> 32 timer) er mest interesseret i efteruddannelse*
- *Organister med 15-21 timers ansættelse kan bedst finde tid til efteruddannelse*
- *Organister i de største stillinger har bedste muligheder for økonomisk støtte*

Om fagpakkeprojektet

I den sidste del af undersøgelsen rettes til der fokus fagpakkeprojektet. Her bliver respondenterne bedt om at forholde sig til de samme seks faktorer – dog er parathed udskiftet med *niveau*, idet der ønskes to stillingstagen til fagpakkernes niveau og omfang.

Respondenternes svar analyseres og resultaterne afbildes i et diagram med vægtede gennemsnit i lighed med den foregående del af undersøgelsen. Herved fremkommer følgende resultat:

De vægtede snit viser også her, at **tidsfaktoren** er den største barriere for deltagelse i en fagpakke.

Herefter følger **niveauet (og omfanget)**, som også er en faktor, der afholder mange.

Generelt er hindringerne på de enkelte parametre større, når det kommer til fagpakkeprojektet, end ved efteruddannelse generelt.

I spørgeskemaet havde respondenterne mulighed for at uddybe nogle af spørgsmålene vedr. fagpakkerne i et kommentarfelt.

Kommentarer til tidsaspektet:

"Fagpakkerne må gerne strække sig over 1 år for at mindske "presset" i hverdagen med et næsten fuldtidsarbejde..."

"Jeg har deltaget i en af fagpakkerne, og det var meget givende, men også utroligt krævende og svært at tilpasse med et fuldtidsjob."

Kommentarer til niveau og omfang:

"Jeg har taget den første fagpakke og har dermed stillet min trang til efteruddannelse for det næste lange stykke tid. Det var meget mere omfattende, end nogen af os havde forventet..."

"Da jeg meldte mig til det var der ikke lagt op til at det skulle indeholde SÅ meget teori med stor skriftlig opgave..."

En respondent foreslår muligheden for at følge enkeltmoduler:

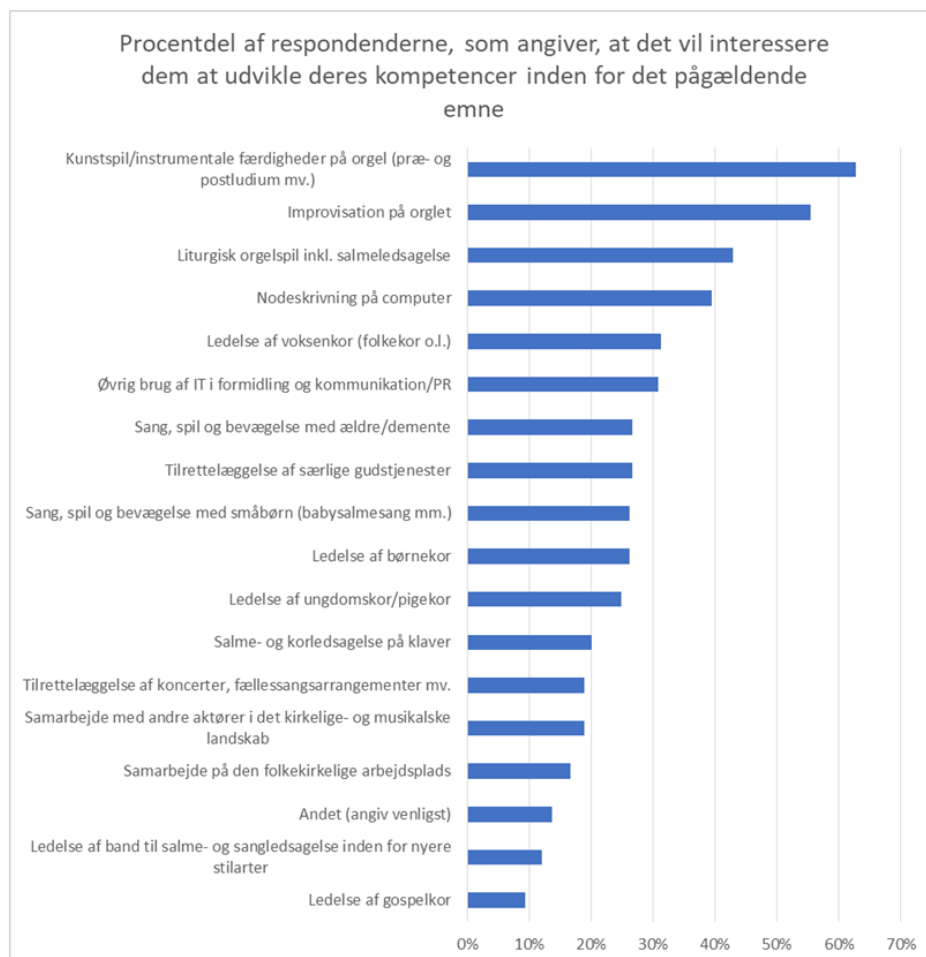
"Jeg er ikke vildt [interessert?], når uddannelseskurser tilbydes som pakker. Jeg synes, at man burde have lov til at plukke nogle enkelte, som man har brug for."

For at undersøge spørgsmålet om tidsaspektet og omfanget af fagpakkerne får respondenterne mulighed for at afkrydse kurser/uddannelsesforløb af forskellig varighed og omfang.

Resultatet af dette viser:

- Respondenterne foretrækker de ganske korte kurser (fx én og todageskurser)
- 20 % af respondenterne har krydset af ved diplom- og/eller masteruddannelse

For at få et billede af respondenternes faglige interesseområder, bliver de bedt om afkrydse i et skema med et bredt udvalg af kirkemusikalske kompetenceområder. Resultatet fremgår af følgende skema:

Som det ses, indtager de tre orgelspils-fagområder de tre øverste pladser. Derudover er der også rigtig mange, der gerne vil dygtiggøre sig inden for it-baserede områder, hhv. nodeskrivning på computer og brug af it til formidling og kommunikation/PR.

Nogle af respondenterne har herudover angivet nogle andre ønsker. Her er der en del, som skriver "rytmisk klaver" eller "becifringsklaver". Andre nævner korarrangement/satslære, sang/stemmeteknik og pædagogik/klasseledelse

Opsummering

- Respondenternes interesser samler sig om de musikalske færdighedsdiscipliner
- Der er størst interesse for én/todages kurser eller halvdags/fyraftenskurser
- Barrierer ift. deltagelse i fagpakker er tid og fagpakkens niveau og omfang
- Fagpakkerne skal spredes ud over længere tid

Dansk Kirkemusiker Forenings undersøgelse

Dansk Kirkemusiker Forening har efterfølgende gennemført undersøgelsen i en tilrettet version for sine ca. 450 medlemmer med 113 besvarelser og en svarprocent på ca. 25%.

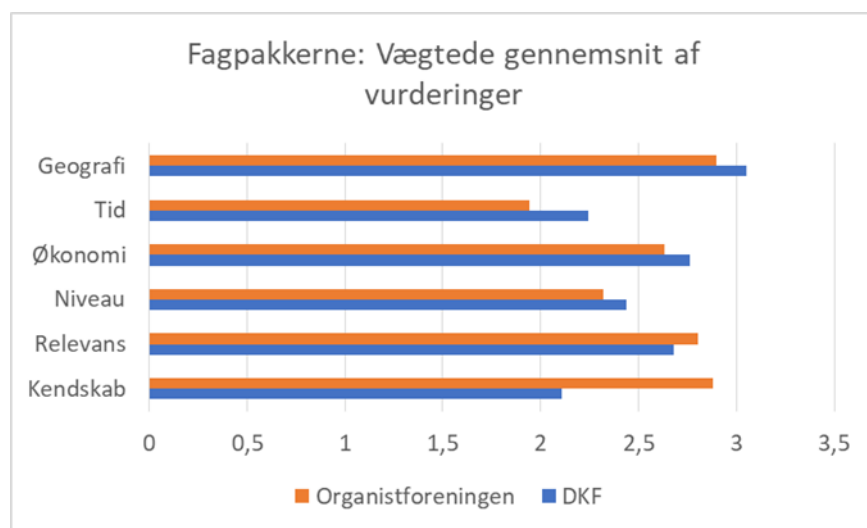
Der er grundlæggende forskelle mellem de to foreningers medlemmer. Organistforeningen har udelukkende organister med KM OK / PO-uddannelse som medlemmer, og halvdelen af respondenterne i undersøgelsen sidder i større stillinger på mere end 32 timer pr. uge.

Kirkemusikerforeningen organiserer både kirkesangere og organister, der er ikke krav om uddannelse og der er typisk tale og mindre deltidsstillinger med under 14 timer pr. uge.

Disse forskelle afspejler sig i undersøgelserne med forskelligt syn på uddannelse og forskellige ønsker og behov for efteruddannelse. Dog er der på mange områder overensstemmelse mellem besvarelsene i de to undersøgelser.

Sammenstilling af de to undersøgelser

Følgende diagram sammenstiller de to undersøgelseres vægtede gennemsnit af de to respondentgruppers vurderinger af de seks undersøgelsesparametre.

Opsummering:

Sammenligningen af de to respondentgrupper viser overvejende sammenfald i undersøgelsesparametrene, men der iagttages forskelle på følgende områder:

- *Organistforeningens medl. mere kendskab til fagpakkerne end DKF-respondenterne*
- *DKF-respondenter kan bedre finde tid til efteruddannelse*
- *DKF-respondenter er mere interesserede i længere forløb end OF-organister*
- *Hver tredje DKF-respondent er interesseret i forløb svarende til egentlig videreuddannelse*
- *Hver femte Organistforenings-respondent er interesseret i forløb svarende til egentlig videreuddannelse*

3. Projektets resultater

Det samlede resultat af projektet "Praksisrettet kirkemusikalsk kompetenceudvikling i Folkekirken" er, at der er udviklet 6 fagpakker, som er gennemført helt eller delvist med i alt 63 deltagere, hvoraf 29 har afsluttet et forløb med et selvstændigt udarbejdet projekt og afsluttende prøve med ekstern bedømmelse. Dermed er projektets overordnede mål nået.

Afprøvning og evaluering af de enkelte fagpakker har ført til viden om og indsigt i uddannelsesforløbenes faglige relevans og kvalitet.

Fagpakkernes relevans

De seks fagpakker har været relevante i forhold til deltagernes konkrete opgaver i deres respektive kirker. Både for udvikling af eksisterende kundskaber og kompetencer, men også for opnåelse af nye og ikke i alle tilfælde erkendte kompetencebehov.

Dog har nogle af modulerne tydeligvis været mere relevante for deltagerne end andre. Og flere deltagere efterlyser betoning af emnernes kirkemusikalske aspekt og de praktisk musikalske færdigheder.

Deltagerne giver udtryk for, at det har højnet og udvidet deres kompetencer på nye områder og dermed givet mod på udvikling af aktiviteter og nye tiltag på deres arbejdsplads.

Fagpakkernes kvalitet og niveau

Niveauet i uddannelsernes beskrivelse og undervisning har svaret til niveau 6 i den nationale kvalifikationsramme.

Eksterne censorer vurderer, at beskrivelse og indhold svarer til det kvalitative niveau i forhold til kvalifikationsrammens krav. Men der sættes spørgsmålstegn ved nogle deltageres forudsætninger i forhold til det teoretiske indhold både i forhold til undervisningen og den afsluttende prøve.

Ved prøverne har praksisdelene fungeret bedst. Det bemærkes, at deltagerne har et stort engagement på deres fagområde. Dog er der deltagere, der har manglet de grundlæggende instrumentale, sangtekniske og pædagogiske færdigheder. I opgaveskrivningen ses, at det generelt er en udfordring for deltagerne at koble teori og praksis og at anvende denne kobling i tilrettelæggelsen og udformningen af arbejdsopgaver i kirken. Erfaringen er her, at der er et behov for at lægge større vægt på at træne analytiske færdigheder og opgaveskrivning i løbet af undervisningen.

Deltagerne udtrykker tilfredshed med underviserne og undervisningen, som dog i enkelte tilfælde har været på for højt plan. Det fremgår, at mange af de deltagende kirkemusikere har svært ved at overskue den teoretiske tilgang, som føles overvældende. Andre ser den faglige fordybelse som en givende udfordring.

Fagpakkernes struktur og omfang

Deltagere, som har prioriteret at gennemføre en hel fagpakke, giver også udtryk for, at fagpakken er på et fagligt højt niveau og at dette medfører en betydelig arbejdsmæssig og faglig udfordring. Nogle har derfor valgt kun at deltage i enkelte moduler.

For mange deltagere – særligt i de større organiststillinger - er det generelt vanskeligt at få indpasset et fagpakkeforløb med undervisning og forberedelse i hverdagens arbejde og familieliv. Medlemsundersøgelsen peger mere i retningen af et overskueligt forløb med 1 – 2 dages kurser end et egentligt videreuddannelsesforløb. Spørgsmålet er dog, om der i besvarelsene skelnes tilstrækkeligt tydeligt mellem forventningerne til et efteruddannelsesforløb og til en decideret videreuddannelse med deraf følgende krav.

Det bør på baggrund af erfaringerne overvejes, om udbud af fagpakkernes moduler enkeltvis kan imødekomme målgruppernes forskellige interesser og tidsmæssige forudsætninger.

Undervisningens tilrettelæggelse og geografiske placering

Det har vist sig, at det på nogle fagområder er udbytterigt, at kolleger fra samme sogn, men med forskellig faglighed, deltager som team.

I de to tilfælde, hvor det ikke lykkedes at opnå tilslutning til den samlede fagpakke, blev enkelte moduler gennemført med fin tilslutning. Dette giver anledning til at overveje i højere grad at udbyde fagpakkerne som selvstændigt kompetencegivende moduler.

Medlemsundersøgelsen peger på, at den geografiske placering af undervisningen ifm. fagpakkerne ikke er afgørende – det vigtigste er fremkommeligheden i forhold til infrastrukturen. Derimod er rejsetiden selvsagt vigtigere ved korte kurser.

Placeringen bør overvejes i forhold til, om undervisningen henvender sig til målgrupper lokalt eller nationalt.

Konklusion

Projektet har vist, at der er brug for og behov for efter- og videreuddannelse i forhold til de krav, der i dag ligger i kirkemusikernes arbejdsopgaver og udviklingen af det kirkemusikalske fagområde.

Fagpakkerne er et relevant efteruddannelsesstilbud på et indholdsmæssigt og kvalitativt højt niveau og bør i en eller anden form overvejes implementeret som videreuddannelse i forhold til kirkemusikskolernes grunduddannelser for organister, kirkesanger og korledere.

Fagpakkerne giver brede kompetencer på specifikke områder gennem en vekselvirkning mellem teoretisk viden og praktiskmusikalske færdigheder.

Med uddannelse i fagpakkernes emner bliver deltagerne i stand til - med faglig indsigt - at løse kirkemusikalske opgaver samt at igangsætte nye aktiviteter på nye arbejdsområder.

I det videre arbejde med fagpakkerne bør der være opmærksomhed på følgende:

- at fagpakkernes faglige indhold skriver sig klart ind i en kirkemusikalsk kontekst
- at interesser, ønsker og præferencer med hensyn til efteruddannelsens indhold og struktur er mangespektret i forhold til alder, anciennitet og ansættelse.
- at der er behov for at tilrettelægge efteruddannelser som tager hensyn til deltagernes interesser og forudsætninger samtidigt med, at der udfordres på nye områder.
- at deltagernes tidsmæssige forudsætninger bør medtænkes i tilrettelæggelsen af efteruddannelse – fx kan fagpakkerne udbydes i enkeltmoduler.
- at det geografiske aspekt medtænkes ved placeringen af undervisningen.

Fagpakkerne har fagligt og niveaumæssigt potentiale til at indgå som en del af uddannelser på diplomniveau.

4. Projektets perspektiver

Projektets parter er enige om, at der fortsat er behov for at tilbyde efteruddannelse for kirkemusikere. Der er også enighed om, at fagpakkerne i en eller anden form skal videreføres.

Det videre arbejde med den praksisrettede kirkemusikalske kompetenceudvikling fordrer afklaring på en række områder:

- Hvordan opfyldes behovet for kompetenceudvikling?
- Hvor stort er potentialet/"markedet" for en kirkemusikalsk uddannelse på diplomniveau?
- Hvordan skal uddannelsens faglige indhold vægtes i forholdet mellem teori og praksis og hvilke praktiskmusikalske elementer skal uddannelsen bestå af?
- Hvori består det praksisrettede? Hvilke specialer/funktioner, som ikke er med i grunduddannelserne, skal være med?
- Niveauet på de praktiskmusikalske forudsætninger må afklares ift. diplomniveauet.
- Akkreditering af grunduddannelserne som akademiuddannelse kan være et afsæt til af komme videre med godkendelse af en kirkemusikalsk professionsbachelor/diplomuddannelse.

Som et grundlag for afklaring af disse spørgsmål, opstilles fire scenarier for videreførelse af fagpakkerne. Scenarierne er resultatet af en undersøgelse af muligheder for videreførelse af fagpakkerne fx i en diplomuddannelse. (Bilag 9)

Fire scenarier:

6. Kirkeministeriet skaber grundlag for at kirkemusikskolerne (KMS) kan oprette akkrediterede diplomuddannelser på baggrund af at de eksisterende grunduddannelserne bliver akkrediterede på akademiveau.
7. Kirkeministeriet indgår aftale med Kulturministeriet om at KMS kan levere moduler til en nyorganisering af eksisterende diplomuddannelser ved musikkonservatorierne, herunder også Det rytmiske musikkonservatorium.
8. KMS anmoder en eksisterende professionshøjskole (efter aftale med Kirkeministeriet) om at oprette specifikke kirkemusikalske fagmoduler som godkendes til at indgå i en eksisterende diplomuddannelse (PD i musik eller evt. i ledelse). De kirkemusikalske dele af undervisningen foregår på KMS efter aftale med professionshøjskolen.
9. KMS fortsætter med fagpakkerne som efteruddannelseskurser.

Hvilke scenarier peger projektets resultater på?

Der kan ikke udledes et entydigt svar ud fra afprøvning og evaluering af fagpakkerne eller af medlemsundersøgelserne, dertil er grundlaget for spinkelt. Disse dele kan alene give et fingerpeg om nogle tendenser, som kan danne grundlag for et videre arbejde og dermed grundigere fundering.

Det kan i et videre perspektiv overvejes at tage udgangspunkt i grunduddannelserne og arbejde hen imod at få disse akkrediteret og indplaceret i den nationale kvalifikationsramme. Derved er der

et grundlag at bygge videreuddannelsen på. Sideløbende med denne proces kan der fortsat arbejdes med fagpakkerne som kirkemusikskolernes egen (bekendtgørelsesfastsatte) praksisrettede kompetenceudvikling op til og med diplomniveau.

Dette kan fx føre til et femte scenarie:

10. Kirkemusikskolerne kan oprette en praksisrettet kirkemusikalsk videreuddannelse. En sådan overbygningsuddannelse bør være modulopbygget evt. med flere kompetencegivende afgangstrin. Indhold og niveau bør følge de traditionelle videregående uddannelsers struktur og beskrivelsesmåde – men ikke nødvendigvis med akkreditering.

Det videre perspektiv drøftes efterfølgende på baggrund af projektets resultater blandt interessenterne (Kirkeministeriet, Landsforeningen af Menighedsråd, Organistforeningen, Dansk Kirkemusiker Forening samt Folkekirkens Kirkemusikskoler).

Fire cases – interviews med deltagere i fagpakkeforløb

Resumé af de fire cases

Mesterlære i ordets bedste betydning

I artiklen "Mesterlære i ordets bedste betydning" fortæller Carsten Ullits Mortensen om, at han meldte sig til fagpakken "Sang, spil og bevægelse i kirken for 0 – 5 årige" ud fra en glæde ved at arbejde med musik sammen med børn og med et ønske om, at kirken gennem musikken kan nå ud til så mange aldersklasser som muligt. Endelig havde han et ønske om at fremtidssikre sig selv som kirkemusiker.

I undervisningen oplevede Carsten at teorien gav mening, fordi den praktiske del var højt prioriteret og af forrygende kvalitet. "Det var mesterlære i ordets bedste betydning – i afveksling med det teoretiske stof fik vi demonstreret en masse musik og sanglege, der passede til den aldersgruppe, vi arbejdede med" som han udtrykker det. "

For Carsten Ullits blev fagpakken et afsæt til at starte nye aktiviteter. Med udgangspunkt i en aftale om at lave et musikalsk projekt med børn fra den lokale børnehave har kirken nu fået etableret et permanent samarbejde med børnehaverne i tre små landsbyer i Himmerland om musikalske forløb i den lokale kirke. Fagpakken har således givet Carsten mod på nye musikalske arbejdsområder og i tilgift til dette har han oplevet gennem uddannelsen at få et netværk med gode kolleger.

Nye vinkler på samarbejde og ledelse

Organist Inger Svendsen har på Sjællands Kirkemusikskole deltaget i fagpakken "Samarbejde, ledelse og PR med fokus på kirkemusikalske aktiviteter". Fagpakken har givet nye vinkler på samarbejde og ledelse og har fået hende til at tænke mere over sig selv som leder. Inger Svendsens første indskydelse til at melde sig til fagpakken var emnerne "samarbejde og PR". Men det viste sig i forløbet, at fagpakken i høj grad handlede om emnet ledelse. Teorierne om at lede tro kunne hun koble til den proces, hun som organist i Himmelev sogn deltog i, med at lave en ny annekskirke i tilflytterbydelen Trekroner. Selvom det var PR-delen, som vakte hendes første interesse, blev det ledelse, som kom til at få størst betydning for hendes udbytte af forløbet. I artiklen opsummerer hun således: "Vi taler ikke så meget om ledelse i Folkekirken, selvom der egentlig er mange ledere. Efter kurset kan jeg mærke, at jeg er mere opmærksom på, hvordan man er en god leder. Jeg vil gerne være en inddragende leder. Med nogle ledere er det mere oppefra og ned."

Nu virker de rytmiske stilarter også på orglet

Løgumkloster Kirkemusikskole udbød i efteråret 2019 det ene modul "Arrangement for orgel og salmespil i rytmiske stilarter" fra fagpakken "Nyere rytmiske stilarter i kirkens kor-, koncert- og gudstjenestearbejde". Hele fagpakken havde tidligere været udbudt men ikke gennemført, derfor blev det ene modul udbudt. For organist Bjarke Clausen fra Sct. Johannes Kirke i Herning var det et tilbud som netop passede til hans forventninger, idet han primært var interesseret i denne del af fagpakken og hvis hele fagpakken handlede om det rytmiske orgelspil, ville han også overveje dette.

For Bjarke har kurset givet inspiration til at lade nogle af de mere rytmiske stykker indgå i gudstjenestens orgelspil. Og han giver udtryk for, at det også har givet god respons fra menigheden. Også i forbindelse med bryllupper har han fået mod på at prøve kræfter med at realisere brudeparrenes særlige musikønsker på orglet.

Men ikke alt kan lade sig gøre på orglet – samtalerne om hvad der fungerer og hvad der ikke fungerer, var noget han satte pris på ved kurset.

Et fælles rum til refleksion over gudstjenestepraksis

I lighed med den foregående fagpakke var det også kun muligt at opslå et enkelt modul af fagpakken "Udvikling af særlige gudstjenester". Til dette modul meldte der sig bl.a. et team bestående af sognepræst Jesper Fodgaard, kirke- og kulturmedarbejder Henriette Danielsen og den rytmiske musikmedarbejder Niels Peter Trolle Thomassen.

"Vi tilmeldte os kurset, fordi vi i kirken lige havde ansat Niels Peter som musikmedarbejder. Kurset var en oplagt anledning til, at vi kunne få en fælles refleksion omkring nogle af de gudstjenester, vi skulle arbejde med" forklarer sognepræst Jesper Fodgaard. Niels Peter Trolle Thomassen er rytmisk sanger og musiker. Han blev efter en visionsproces i menighedsrådet ansat til blandt andet at lede musikken hver anden søndag, hvor der fejres rytmisk gudstjeneste. Niels Peter giver udtryk for, at kurset har givet rigtig mange gode samtaler om, hvad underviserne og deltagerne selv tænker, er vigtigt for en gudstjeneste.

I kursusforløbet om gudstjenesteudvikling har teamet lavet et oplæg til pinse-natkirke, fortæller Henriette. For hende har noget af det vigtigste ved fagpakkekurset været selve det, at de tre fra kirken havde mulighed for at deltage sammen, og at kurset dermed har fået sat nogle fælles tanker i spil. "Det er samtidig med til at gøre det spændende, at vi kommer med hver vores faglighed, som vi kan dele med hinanden. Selve det, at vi på den måde også kan lære noget af hinanden, tror jeg, vil kaste noget godt af sig, når vi fremover skal arbejde med nye gudstjenesteprojekter."

"Det har været fuldstændig uvurderligt, at vi har kunnet tage derved som team," lyder det fra Niels Peter Trolle Thomassen, som uddyber:

"Hvis jeg havde deltaget alene, havde jeg jo ikke kunnet få alle de samtaler med mine kollegaer, både i forhold til undervisningen, og når jeg skulle lave opgaver. Så jeg vil i dén grad anbefale dem, der kunne have lyst til at deltage i det næste kursus, at de tager af sted som en gruppe. Det er også superfedt at kunne kigge på gudstjenesten fra tre vinkler. Som præst, kirke- og kulturmedarbejder og musiker har vi jo forskellige perspektiver på den. - Vores team har også fået noget sprog sammen, fordi vi har været på det her kursus sammen."

"For mig har kurset været med til at skærpe en refleksion over, hvad en gudstjeneste egentlig er. At den er levende og altid i bevægelse. Og spørgsmålet om, hvad der i grunden konstituerer en evangelisk luthersk gudstjeneste, vil der selvfølgelig være flere svar på, men det er jo en vigtig refleksion, når man skal lave konceptet for en onlinegudstjeneste," pointerer Jesper Fodgaard.

1 Mesterlære i ordets bedste betydning

I tre himmerlandske landsogne kommer der masser af børnehavebørn i kirkerne, efter at organisten har taget fagpakken i SSB for småbørn – den første af seks planlagte fagpakke-efteruddannelser i projektet ”Praksisrettet kirkemusikalsk kompetenceudvikling i Folkekirken”.

Carsten Ullits Mortensen var fra november 2016 og godt et halvt år frem blandt kursisterne i uddannelsen ”Sang, spil og bevægelse i kirken for 0-5-årige”. Han har en fuldtidsstilling som organist og korleder i det nordvesthimmerlandske Sebber-Bislev-Ejdrup Pastorat.

Der fandtes ikke på forhånd nogen kirkelige tilbud for småbørn i de tre sogne, og egentlig var der heller ingen konkrete planer om dette. Selv havde Carsten såmænd heller ikke haft nogen udpræget lyst til at spille en hovedrolle i den retning. Alligevel var han ikke i tvivl om, at han skulle tilmelde sig fagpakken, da den blev udbudt af Vestervig Kirkemusikskole. Han kunne langtfra sige sig fri for at være glad for børn, og han havde også en personlig interesse i forholdet mellem børn og musik, fortæller han.

”Beskæftigelse med musik indvirker jo positivt på børns samlede udvikling, både den mentale og den fysisk-motoriske,” konstaterer Carsten Ullits Mortensen.

En anden overvejelse bag hans valg af efteruddannelse var hans interesse for, at kirken kan nå ud til så mange aldersgrupper som muligt. Og endelig havde han et ønske om at fremtidssikre sig selv som kirkemusiker.

”Jeg vidste godt, at hvis jeg skulle arbejde med de små børn, så skulle jeg have styrket mine kompetencer på det felt. Og da jeg så læste opslaget om fagpakken, sad jeg med en klar fornemmelse af, at mine ønsker ville blive mødt i den uddannelse,” siger han.

Han blev ikke skuffet.

Carsten Ullits Mortensen

TEORIEN GAV MENING

”Jeg blev overrasket over, hvor meget der faktisk skulle læses. Og selvom jeg også har gået på universitetet, så må jeg sige, at jeg kom på arbejde i de teoretiske. Men det gav hele tiden mening, fordi den praktiske del var højt prioriteret og af forrygende god kvalitet. Det var mesterlære i ordets bedste betydning, hvor vi på hver kursusdag – i afveksling med gennemgangen af det teoretiske stof – fik demonstreret en masse musik og sanglege, der passer til den aldersgruppe, vi arbejdede med,” siger Carsten Ullits Mortensen.

Strukturelt var forløbet delt op i et modul på kirkemusikskolen i Vestervig, hvor det handlede om musik med små børn på de forskellige alderstrin, efterfulgt af et modul på

Diakonhøjskolen i Aarhus, hvor fokus i særlig grad lå på det kirkelige, og endelig et praksisorienteret projektmodul afsluttende med eksamen.

”I Vestervig lærte vi hver gang om en ny aldersgruppe, først de 0-årige, så de 1-2-årige og så videre. Den efterfølgende gang skulle vi så præsentere en musikalsk aktivitet, som vi havde forberedt til den pågældende aldersgruppe, og som skulle udføres sammen med holdet. Derefter blev stoffet til den næste aldersgruppe gennemgået,” fortæller han og fortsætter.

”På Diakonhøjskolen var der virkelig god undervisning. Men vi sad på en stol i mange timer, og der kunne gode komme et par træthedskrises i løbet af en dag.”

MUSIKAKTIVITET KVIT OG FRIT

Mens Carsten Ullits Mortensen var i gang med sin fagpakkeuddannelse, havde menighedsrådene og medarbejderne i Sebber-Bislev-Ejdrup et visionsseminar for kirkerne, hvor der kom fokus på at lave noget for børnene.

”Heldigvis kunne jeg sige: ’Jamen, jeg er allerede i gang med at få de kompetencer’,” gengiver han.

Han havde på den afsluttende projektdel af uddannelsen et praktikhold med nogle af de største børn i en af de lokale børnehaver. Efterfølgende er samarbejdet ført videre på permanent basis. Hver af de tre landsbyer har sin egen børnehave, som nu indgår i en turnusordning, sådan at der skiftevis fra sæson til sæson kommer børn fra en børnehave til musikalske forløb i deres lokale kirke – et antal kortere forløb med otte-ti børn og en medfølgende pædagog.

”Uddannelsen har konkret givet mig kompetencer til at planlægge og afvikle de her børnehavehold. Og jeg synes grundlæggende, det kører godt. Samtidig giver det goodwill i sognene, at vi som folkekirke tilbyder børnehaverne et musikalsk forløb kvit og frit. Og børnene er jo selv vores fremtidige menighed, så jo flere gode oplevelser, de kan få i kirken, jo bedre,” mener Carsten Ullits Mortensen.

FIK ET GODT NETVÆRK

Måske kunne han også være interesseret i på et tidspunkt at stå for babysalmesang. I hvert fald vakte fagpakkeuddannelsen Carsten Ullits Mortensens interesse for arbejdet med de helt små.

”Da vi mødtes første gang på fagpakkeholdet, sagde jeg til de andre, at det dér babysalmesang, det kom jeg nok aldrig til at røre ved. Men jeg må sige, efter at have set det i praksis, ja, så synes jeg, det er fantastisk,” indrømmer han.

På holdet var han eneste mand, hvilket han til at begynde med var betænkelig ved.

”Min bekymring blev hurtig gjort til skamme. På holdet opstod der hurtigt en kreativ og hjælpsom ånd, hvor alle bakkede hinanden op, uanset hvilket niveau man var på. Det betyder i praksis også, at jeg i dag har et netværk af gode kollegaer, som jeg kan søge råd og vejledning hos.”

2 Nye vinkler på samarbejde og ledelse

Fagpakken i musikalsk entreprenørskab i Folkekirken har fået Inger Svendsen til at tænke mere over sig selv som leder.

Inger Svendsen er organist i det store Himmelev Sogn på nordøstsiden af Roskilde. Sognet har de senere år været i hastig vækst, og i pinsen 2019 åbnede den nybyggede Trekroner Kirke i den nye bydel ved universitetet. Når det handler om at finde ud af, hvordan man som kirke kan række ud til de mange tilflyttere, kan Inger Svendsen trække på sin viden fra fagpakken, som hun gennemførte på Sjællands Kirkemusikskole i 2018.

Inger Svendsen

Ved pilotprojektets begyndelse i 2016 havde denne fagpakke arbejdstitlen ”Kirke og samfund, kommunikation og netværk”. Indholdet blev senere udvidet til også i høj grad at handle om ledelse, således at fagpakken endte med at hedde ”Samarbejde, ledelse og PR med fokus på kirkemusikalske aktiviteter” – og med undertitlen ”Musikalsk entreprenørskab i Folkekirken”.

Inger Svendsens eksamensopgave fra uddannelsen har titlen: ”Kirkeliv og kirkemusik i udvikling – Hvordan kan jeg medvirke til, at kirkemusikken i Himmelev Sogn understøtter aktivitetsudvalgets målsætning, når den nye kirke med nyt orgel er taget i brug i 2019?”

UDVIKLING AF SAMARBEJDER

Det var først og fremmest emnerne samarbejde og PR, der fik Inger Svendsen til at tilmelde sig fagpakken.

”Det er altid godt at få ideer til, hvem man som organist kan samarbejde med, og hvad man kan samarbejde om. Og så forventede jeg at få en masse gode redskaber til PR-arbejdet,” forklarer hun.

PR som emne fyldte dog en relativt lille del af kurset, og Inger Svendsen oplever sit udbytte herfra som mere beskedent. Fint nok med et grundkursus i, hvordan en journalist tænker, men hun savnede noget mere:

”Man kom ikke rigtig i dybden med brugen af de nyere medier. Desuden kunne jeg godt have tænkt mig nogle timer med en grafiker, som kunne have givet ideer til layout af plakater og annoncer. Den slags bliver trods alt stadig brugt,” forklarer Inger Svendsen.

”Men alt, hvad der havde med samarbejde at gøre, det var supergodt og relevant,” fortsætter hun.

”Nu er jeg jo selv gammel i gårde, og meget af indholdet var selvfølgelig ikke så nyt for mig. Men det var godt at få genopfrisket, hvad der egentlig kan være af samarbejdsmuligheder, og

hvordan man kan bære sig ad i forhold til blandt andet samarbejdet mellem skole og kirke,” siger Inger Svendsen.

Hun fortæller, at der i Himmelev Sogn er indledt et omfattende skole/kirke-sangsamarbejde, delvist inspireret af ”Alle Kan Synge”-projektet i Herstedøster lidt længere mod øst¹. Det er Inger Svendsens organistkollega i Himmelev, der i det daglige står for samarbejdet med skolen, men gennem samtaler har hun mere indirekte bidraget til udviklingen af det.

MANGE NYE ORD

Fagpakken handlede også i høj grad om ledelsesteori, og den bød i det hele taget på en del mere teori, end Inger Svendsen på forhånd havde forestillet sig. Hun tog det med oprejst pande og gennemførte det afsluttende prøvemodul, selvom det var krævende.

”Hold da op, hvor lærte jeg mange nye ord,” griner Inger Svendsen, som ikke tidligere havde tænkt så meget over sig selv som leder.

”Men man leder jo i virkeligheden alt muligt. Og det aspekt inden for ledelse, som jeg efterfølgende har været særlig glad for, er, at man *leder tro*. Den vinkel er jo rigtig vigtig.”

Underviseren i dette emne var Erling Andersen, som sammen med Mogens Lindhardt har skrevet bogen ”Ledelse af tro”, der også indgik i pensum². Tankerne herfra kunne Inger Svendsen koble direkte op på sine aktuelle erfaringer fra Trekroner.

”Mens den nye kirke stadig var under opførelse, var jeg med til at gennemføre nogle såkaldte lytterunder, hvor vi talte med forskellige udsnit af tilflytterne om, hvad de kunne bruge kirken til, og vi talte med beboere fra både de nye og gamle bydele om, hvad vi kunne gøre for at få den nye menighed til at samles. Det gjorde vi selvfølgelig for at undersøge, hvad der skal til for at lave kirke i Trekroner. Og processen hang vældig godt sammen med begreberne omkring ledelse om tro, som jeg også inddrog i min afsluttende opgave,” fortæller hun.

For Inger Svendsens vedkommende var den del af fagpakken, som handlede om ledelse, ikke just det, der på forhånd havde trukket hende til. Men selvom det var tungt at komme igennem teorien, så er hun positivt stemt over for de tanker, som undervisningen har sat i gang.

”Vi taler ikke så meget om ledelse i Folkekirken, selvom der egentlig er mange ledere. Efter kurset kan jeg mærke, at jeg er mere opmærksom på, hvordan man er en god leder. Jeg vil gerne være en inddragende leder. Med nogle ledere er det mere oppefra og ned,” opsummerer hun.

¹ Alle Kan Synge er et banebrydende projekt, et sangsamarbejde mellem Herstedøster Kirke og Herstedøster Skole. Projektet startede i 2018 hvor samtlige elever i 0. og 1. klasse på Herstedøster Skole fik klassekor på skoleskemaet en gang om ugen. I skoleåret 2019/2020 udvides projektet til at omfatte 0.-2. årgang der alle får kor 2 gange ugentligt. Projektet har modtaget støtte af Statens Kunstfond, Albertslund kommune og Glostrup Provsti. (kilde: allekansynge.dk)

² Erling Andersen og Mogens Lindhardt: ”Ledelse af tro : Folkekirken som virksomhed og netværk”, Gyldendal public 2011

3 Nu virker de rytmiske stilarter også på orglet

Orgelmusikken i Sct. Johannes Kirke i Herning har fået et endnu mere alsidigt udtryk, efter at Bjarke Clausen har været på kursus i rytmisk musik på kirkeorgel.

Et kursus i *arrangement for orgel og salmespil i rytmiske stilarter* med Bjørn Elkjer som underviser? Det var lige, hvad organist Bjarke Clausen var på udkig efter, da Løgumkloster Kirkemusikskole i 2019 udbød dette enkeltmodul over tre kursusdage i september og oktober. Hans deltagelse i kurset har blandt andet givet ham mod på at spille nogle mere frie, rytmiske postludier, hvor det er faldet naturligt.

Bjarke Clausen fortæller, at han såmænd også kunne have været interesseret i en fuld fagpakke i rytmisk orgelspil. Men den tidligere udbudte fagpakke i rytmisk musik, som modulet oprindeligt var en del af, handlede derudover også om rytmisk korarbejde, og for Bjarke var det ikke så meget dér, skoen trykkede:

”Jeg har en baggrund som efterskolelærer og har blandt andet i den sammenhæng beskæftiget med meget med rytmisk musik, også i forskellige kor. Men det at overføre de rytmiske stilarter til orglet, syntes jeg, var lidt vanskeligt. Jeg havde selvfølgelig forsøgt, men kunne ikke rigtig få det til at virke efter hensigten,” fortæller han.

BOSSA PÅ ORGLET

Bjarke Clausen er oprindeligt uddannet fra Musikvidenskabeligt Institut på Aarhus Universitet. Hvad angår den teoretiske del af kurset, var han derfor allerede på hjemmebane. Det var især Bjørn Elkjers praksisundervisning, der gav ham et rygstød.

”Det var helt fint at få bygget noget teori på, men for mig var det mest den praktiske del, som var givende. Godt nok var vi omkring 12 deltagere på kurset, hvilket er temmelig mange, når man skal øve et stykke, få feedback fra underviseren og så spille det igen. Så der var ikke så meget tid til den enkelte. Men på den anden side gav det også inspiration at høre de andre spille,” erfarer Bjarke Clausen.

Noget af det vældig gode ved kurset var efter hans mening, at det både handlede om at spille de gængse rytmiske salmer og om at arrangere anden rytmisk musik for orglet.

”Der blev både spillet Phil Collins og salmer fra ’100 salmer’ eller Salmebogen. Vi arbejdede med en meget brugbar blanding af orgelarrangement af rytmisk musik på den ene side, og fik på den anden side god inspiration til, hvordan man kan gøre akkompagnementet til en rytmisk salme lidt mere spændende,” siger Bjarke og uddyber:

Bjarke Clausen

”Orglet har jo en natur, som gør, at man nemt kommer til at holde sig til *legato*-spillet med lange sammenhængende toner. Men det rummer mange flere muligheder, når blot man tør bruge en lige så rytmisk distinkt spillemåde, som man gør på et flygel, når man for eksempel skal spille en bossa-rytme.”

EN LEGENDE TILGANG

For Bjarke Clausen selv har det været sjovt at komme i gang med undertiden at lade nogle af mere rytmiske stykker indgå i gudstjenestespillet. Men det har også givet god respons fra menigheden i Sct. Johannes Kirke.

”Det behøver jo ikke være Bach hver gang. Det er fint at kunne spæde op med lidt nyere også, som giver mening ind i det, man nu sidder i. Under vores nadver synger vi for eksempel nogle lettere rytmiske lovsange, som jeg spiller til på flygelet nede i kirken. Jeg fik så den ide at spille lidt videre på en af melodierne som postludium, hvor menigheden så igen kunne nynne lidt med, nu med orgelmusik, mens de gik ud. Det gav en god sammenhæng i gudstjenesten og blev faktisk også vældig godt modtaget,” fortæller Bjarke Clausen.

Han oplever stadig, at det kan kræve lidt overskud at sætte sig for at levere sådan et selvarrangeret rytmisk orgelstykke.

”For mange af os er det jo så nemt bare at sætte sig til en node og sige: nå, nu lærer jeg den, og så færdig. Den anden tilgang handler jo mere om at forsøge sig frem, prøve at finde en god rytme og så lege med det. Det er jeg så også begyndt at gøre, når jeg vil slappe lidt af fra noderne. Så kan jeg lige spille noget helt andet,” siger han.

DET FUNGERER PÅ ORGEL

Efter Bjarke Clausens opfattelse er det væsentligt, at man som organist er bevidst om, hvad der giver mening at spille i den konkrete sammenhæng. Noget af det, han satte pris på ved kurset i Løgumkloster, var derfor også de snakke, der opstod, om, hvad der fungerer eller ikke fungerer.

”Man må finde ud af, hvad situationen kan bære. Og hvad melodien kan bære, hvis det handler om salmeledsagelse,” siger han.

Når det eksempelvis handler om bryllupper, prøver han dog for det mest at efterkomme de ønsker, som brudeparrene kommer med. Og netop dette er blevet lidt nemmere for ham, efter at han har opdyrket sit rytmiske orgelspil.

”Der var for eksempel et brudepar, som gerne ville have et tema fra filmserien ’Pirates of the Caribbean’. Man kan nok diskutere, om det passer i kirken. Men det var sjovt at prøve kræfter med det, og jeg synes, det fungerede fint på orglet også.”

4 Et fælles rum til refleksion over gudstjenestepraksis

Efter deltagelse i fagpakken *Udvikling af særlige gudstjenester* har et aalborgensisk gudstjenesteteam bestående af præst, kirke- og kulturmedarbejder og musikmedarbejder fået et fælles sprog, som kommer dem til gode i samarbejdet.

I den indre del af Aalborg Vestby bor der rigtig mange studerende og helt unge familier. Her ligger Vor Frelzers Kirke, hvor sognepræst Jesper Fodgaard, kirke- og kulturmedarbejder Henriette Bjerg Danielsen og musikmedarbejder Niels Peter Trolle Thomassen samarbejder om en vifte af forskellige gudstjenester.

De deltager alle tre på fagpakken om tilrettelæggelse og udførelse af særlige gudstjenester, der er udbudt af Vestervig Kirkemusikskole som den sidste af seks nye efteruddannelser i det stort anlagte fagpakkeprojekt. De to første ud af tre todagesamlinger fandt sted på Diakonhøjskolen i Aarhus i januar og februar 2020, men den sidste del af kurset har måttet udskydes til efteråret på grund af coronakrisen.

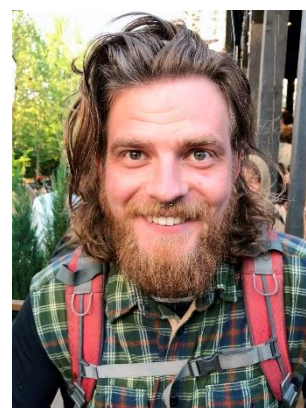
”Vi tilmeldte os kurset, fordi vi i kirken lige havde ansat Niels Peter som musikmedarbejder. Kurset var en oplagt anledning til, at vi kunne få en fælles refleksion omkring nogle af de gudstjenester, vi skulle arbejde med,” forklarer sognepræst Jesper Fodgaard.

Niels Peter Trolle Thomassen er rytmisk sanger og musiker. Han blev efter en visionsproces i menighedsrådet ansat fra januar 2020 til blandt andet at lede musikken hver anden søndag, hvor der fejres rytmisk gudstjeneste. Set i forhold til de øvrige søndages klassiske højmesse er de rytmiske gudstjenester en nyskabelse, omend de i sagens natur ikke er særgudstjenester. Jesper og Niels Peter oplever dog, at udbyttet af fagpakken også har kunnet bruges i forbindelse med disse gudstjenester.

”Det passede perfekt med sådan et kursus, når vi nu var i gang med at tænke mange nye tanker om, hvordan vi skulle gribe det hele an. På kurset har vi kunnet spejle de tanker, og vi har fået tilført nye. I det hele taget synes jeg, at kurset har givet os rigtig mange gode samtaler om, hvad underviserne og vi selv tænker, er vigtigt for en gudstjeneste,” fortæller Niels Peter Trolle Thomassen.

Jesper Fodgaard

Niels Peter Thomassen

Henriette Danielsen

TID TIL FÆLLES FORDYBELSE

Sognets kirke- og kulturmedarbejder og sangpædagog Henriette Bjerg Danielsen medvirker i enkelte af søndagsgudstjenesterne, når kirkens børnekor er med. Ellers er det primært natkirkearrangementer, demensgudstjenester, nogle af spaghettigudstjenesterne samt diverse større arrangementer i

kirken for både børn og voksne, som de alle tre har del i. I kursusforløbet om gudstjenesteudvikling har teamet lavet et oplæg til pinse-natkirke, fortæller Henriette.

”Natkirke er noget forholdsvis nyt, vi arbejder med i Vor Frelzers Kirke. Vi har ind til videre haft natkirke et par gange, hvor vi har oplevet det som en utrolig fin måde at samle folk på. Der opstår et lidt magisk rum, dér mellem halv tolv og halv ét. Derfor havde vi lyst til lige at arbejde lidt videre med det,” siger hun.

For Henriette Bjerg Danielsen har noget af det vigtigste ved fagpakkekurset været selve det, at de tre fra kirken havde mulighed for at deltage sammen, og at kurset dermed har fået sat nogle fælles tanker i spil.

”Jeg synes, det har været enormt inspirerende at være af sted som et team – det gør noget særligt ved samarbejdet. Ikke fordi, det er nyt, at vi samarbejder godt i kirken, at vi lytter til hinanden og tager imod ideer fra hinanden. Men det at have ordentlig tid til at dykke ned i tingene sammen, det har været rigtig godt,” siger Henriette og fortsætter:

”Det er samtidig med til at gøre det spændende, at vi kommer med hver vores faglighed, som vi kan dele med hinanden. Selve det, at vi på den måde også kan lære noget af hinanden, tror jeg, vil kaste noget godt af sig, når vi fremover skal arbejde med nye gudstjenesteprojekter.”

Hun tilføjer, at det i høj grad også giver noget at møde folk fra andre kirker og høre om deres erfaringer med særgudstjenester. Men for holdet fra Aalborg har deltagelsen i kurset i Aarhus været en særlig anledning til i fællesskab at gøre sig tanker om gudstjenesterne, hvorfor de gør, som de gør, og hvad der er vigtigt for dem hver især. Noget tilsvarende bliver fremhævet af både Niels Peter og Jesper.

TRE FORSKELLIGE PERSPEKTIVER

”Det har været fuldstændig uvurderligt, at vi har kunnet tage derved som team,” lyder det fra Niels Peter Trolle Thomassen, som uddyber:

”Hvis jeg havde deltaget alene, havde jeg jo ikke kunnet få alle de samtaler med mine kollegaer, både i forhold til undervisningen, og når jeg skulle lave opgaver. Så jeg vil i dén grad anbefale dem, der kunne have lyst til at deltage i det næste kursus, at de tager af sted som en gruppe. Det er også superfedt at kunne kigge på gudstjenesten fra tre vinkler. Som præst, kirke- og kulturmedarbejder og musiker har vi jo forskellige perspektiver på den.”

Niels Peter oplever også, at dagene på kurset har betydet, at de tre er ”vokset som kollegaer og som venner”, som han udtrykker det.

”Vores team har også fået noget *sprog* sammen, fordi vi har været på det her kursus sammen. Hvis vi er ved at forberede en eller anden gudstjeneste, så kan én af os henvise til det noget, Jørgen Kjærgaard sagde om et eller andet, og så ved vi andre: nåh, det var dét der,” tilføjer Niels Peter Trolle Thomassen.

REFLEKSION OVER PRAKSIS ER AFGØRENDE

Samme erfaring af et styrket fælles sprog har Jesper Fodgaard. Han ser det i den forbindelse som en styrke ved kurset, at der både lægges vægt på den kirkehistorisk-teologisk-liturgiske side og den musikalske side.

”I det teologiske input var der jo ikke som sådan noget nyt for mig, men det var der i det musikalske input. Og for de andre var lidt omvendt, tror jeg. Og jeg synes i det hele taget, der har været god undervisning med refleksioner fra mange forskellige vinkler,” lyder skudsmålet fra præsten.

Det har for Jesper Fodgaard også betydet, at kurset har sat en ramme for sund eftertanke.

”For mig er det afgørende, både fagligt og menneskeligt, at have et rum til refleksion over min praksis. Det synes jeg, at kurset er blevet. Men det, jeg har taget allermest med mig, er nogle af de snakke, vi har fået med hinanden i vores lille gruppe fra kirken,” understreger han.

Aktuelt har kirkernes corona-lukning medført en del nytænkning om, hvordan man så i stedet kan være kirke. Det gælder også i Vor Frelzers Kirke, hvorfra der hver søndag inviteres til direkte transmitteret onlinegudstjeneste. Her oplever Jesper Fodgaard også at kunne bruge nogle af de tanker, fagpakkekurset har sat i gang.

”For mig har kurset været med til at skærpe en refleksion over, hvad en gudstjeneste egentlig er. At den er levende og altid i bevægelse. Og spørgsmålet om, hvad der i grunden konstituerer en evangelisk luthersk gudstjeneste, vil der selvfølgelig være flere svar på, men det er jo en vigtig refleksion, når man skal lave konceptet for en onlinegudstjeneste,” pointerer Jesper Fodgaard.

LAVPRAKTISKE IDÉER TIL GUDSTJENESTEN

Niels Peter Trolle Thomassen oplever for sin del, at han i kraft af kirkehistoriker og hymnolog Jørgen Kjærgaards undervisning har fået en meget anvendelig basisviden omkring netop kirkehistorie og salmekundskab.

”Jeg synes, det er enormt vigtigt at vide, hvad vi kommer af. Det er godt at få en bund på det,” som han udtrykker det.

Musikmedarbejderen tilføjer, at der også fra den mere musikpraktiske del af kurset har været læring at hente, som han tænker at afprøve konkret ved kommende gudstjenester. Som eksempel nævner han, at der på en af kursusaftnerne var et meget inspirerende seminar med organist Søren Andreasen og sognepræst Tine Illum fra Sdr. Bjert Kirke ved Kolding.

”De inviterede os til at deltage i en særlig gudstjeneste med forenklet liturgi, som svarer til noget, de gør hjemme hos sig selv. Bagefter fortalte de også om deres tanker bag det. Men selve den praksisorienterede tilgang, hvor vi bare blev trukket direkte ind i gudstjenesten og selv erfarede, hvordan det var at være i den – det talte til mig som praktiker. På den måde fik de også vist nogle helt lavpraktiske ting om, hvordan man for eksempel kan lære kirkegængerne en ny sang,” fortæller Niels Peter Trolle Thomassen.

